

งานวิจัย

เรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท
และอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมาย
ของประเทศสิงคโปร์

โดย

นายกอบเกียรติ ผดุงกิตติมาลย์

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

งานวิจัยเรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรค
ในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์

งานวิจัย
เรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรคใน
การดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์

โดย
นายกอบเกียรติ ผดุงกิตติมาลย์

เสนอ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ประวัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ และบทบาทของห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศไทย	
1.1 ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทยและคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศไทย	1
1.2 โครงสร้าง การบริหารจัดการของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทย	3
1.3 บทบาทของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทยในการพัฒนาระบบห้องสมุด แห่งชาติประเทศไทย	6
1.4 บทบาทในการทำหน้าที่เป็นหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	7
บทที่ 2 มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ ในการพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการ ประเทศไทยกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน	
2.1 กฎหมาย National Library Act 1958 และเหตุผลความจำเป็นในการพัฒนากฎหมาย	10
2.2 กฎหมาย National Library Board Act 1995 และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการแก้ไข กฎหมาย	11
2.3 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 ในการพัฒนาระบบห้องสมุด แห่งชาติในประเทศไทย	12
2.3.1 หน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทย	13
2.3.2 อำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทย	14
2.3.3 หน้าที่ Legal Deposit ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995	16
2.3.4 หน้าที่ในการรวบรวมและจัดการรายชื่อสิ่งต่าง ๆ ภายในประเทศ (National Union Catalogue)	19
2.3.5 หน้าที่อื่น ๆ	20
บทที่ 3 การพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของ ห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทย	
3.1 กฎหมาย National Library Board Act 1995 และการพัฒนาระบบห้องสมุดสิงคโปร์ตามโครงการ Library 2000	22
3.2 ระบบห้องสมุดสิงคโปร์ในปัจจุบัน และการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่ Library 2010	27

	หน้า
3.3 มาตรการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์	32
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติเปรียบเทียบกับระบบการดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์	
4.1 โครงสร้าง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดแห่งชาติในปัจจุบัน	35
4.2 บทบาทของห้องสมุดแห่งชาติในปัจจุบันเปรียบเทียบกับแนวคิดระบบห้องสมุดแห่งชาติ	44
4.3 การพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติในประเทศไทยเปรียบเทียบกับแนวคิดจากระบบห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์	47
4.4 บทบาทของห้องสมุดแห่งชาติเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางของประเทศสิงคโปร์	58
 บทที่ 5 บทสรุป	 64
 ภาคผนวก	
National Library Board Act 1995	67
National Heritage Board Act 1993	76
ร่างพระราชบัญญัติห้องสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ...	89
 บรรณานุกรม	 98

บทที่ 1

ประวัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ และบทบาทของห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

1.1 ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ และคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เริ่มมีห้องสมุดครั้งแรกตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1823 ซึ่งเป็นเวลาเพียงห้าปีหลังจากก่อตั้งเป็นประเทศสิงคโปร์ โดยห้องสมุดแห่งแรกนั้นถูกจัดตั้งขึ้นในโรงเรียนของรัฐแห่งหนึ่ง ต่อมาในปี 1887 ได้มีการจัดตั้งห้องสมุดสาธารณะ (Public Library) ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยจัดตั้งขึ้นที่ห้องสมุด Raffles¹ ซึ่งต่อมา ณ สถานที่เดียวกันนี้ ในปี 1960 ได้ถูกปรับปรุงและเปิดใช้เป็นห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (National Library)

ก่อนปี ค.ศ. 1960 (พ.ศ. 2503) นั้น ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติประเทศสิงคโปร์ ภายหลังจากตรารัฐบัญญัติ National Library Act ในปี ค.ศ. 1958 นั้น ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในยุคแรกเริ่มจึงได้เริ่มเปิดดำเนินการขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดตั้งคือ (1) การเป็นห้องสมุดแห่งชาติ และ (2) การเป็นห้องสมุดสาธารณะให้กับประชาชนสิงคโปร์ ซึ่งห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้ขยายการให้บริการโดยการจัดตั้งห้องสมุดภูมิภาค (Regional Library) 3 แห่ง ห้องสมุดชุมชน (Community Library) 20 แห่ง และห้องสมุดชุมชนสำหรับเด็ก (Community Children's Library) อีก 15 แห่ง รวมถึงการให้บริการผ่านระบบคอมพิวเตอร์ นอกเหนือจากการให้บริการข้อมูลที่เป็นหนังสือแล้ว ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ยังให้บริการข้อมูลในรูปแบบอื่นด้วย เช่น ข้อมูลทางด้านศิลปะ ข้อมูลโสตทัศนศึกษา และระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากปริมาณข้อมูลที่เพิ่มขึ้นและเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนสิงคโปร์ในศตวรรษที่ 21 และอนาคตได้ ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับโครงสร้างองค์กรของตนเอง โดยในปี ค.ศ. 1995 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 (Library 2000 Review Committee) เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและกำหนดรูปแบบของห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในอนาคตขึ้น โดยผลการศึกษาของคณะกรรมการดังกล่าว (Library 2000 Report) ได้แนะนำให้มีการตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (National Library Board) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดูแลและบริหารงานห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศสิงคโปร์ โดยมีเป้าหมายหลักคือ การขยายความสามารถในการเรียนรู้ของประชาชน และเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการ

¹ Lin Yuping, National Library Board, Nanyang Technological University, Singapore, 2004

ทำให้ห้องสมุดนั้นง่ายต่อการเข้าถึง ง่ายต่อการใช้งาน และนำใช้งาน² การเปลี่ยนแปลงนี้รวมถึงการทำให้บรรยากาศของห้องสมุดสาธารณะเปลี่ยนแปลงจากความเคร่งครึมของห้องสมุดไปเป็นห้องสมุดที่มีบรรยากาศสบาย ๆ เช่นการเพิ่มร้านกาแฟ และลานจัดการแสดง ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศโดยรวมให้เป็นเหมือนสถานที่ที่อยู่ร่วมกับชุมชน

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นจากผลการศึกษาของคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 คือ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เพื่อให้สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายในการทำให้ห้องสมุดสาธารณะภายในประเทศเป็นแหล่งข้อมูลและความรู้เพื่อสนับสนุนนโยบายในการผลักดันประเทศสิงคโปร์ไปสู่ประเทศที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Knowledge-Based Economy) โดยการสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาผ่านการให้ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และฐานข้อมูลต่าง ๆ ในประเทศสิงคโปร์และในภูมิภาค³ โดยมีการแก้ไขกฎหมายในประเด็นที่สำคัญอยู่ 2 ประเด็นคือ

(1) การจัดตั้ง National Library Board ขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการระดับชาติในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาระบบห้องสมุดสาธารณะของประเทศสิงคโปร์

(2) กำหนดให้สื่อที่ไม่ใช่หนังสือ เช่น ข้อมูลที่มีการเผยแพร่ด้วยวิธีการอื่น เช่นการเผยแพร่ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เป็นสื่อที่อยู่ในอำนาจของ National Library Board ที่จะเรียกให้ส่งเข้าห้องสมุด หรืออาจกำหนดให้เป็นสื่อที่ต้องมีไว้ในห้องสมุดต่าง ๆ ก็ได้

นับเป็นเวลา 10 ปีนับตั้งแต่มีการจัดตั้ง National Library Board ตามแผนที่กำหนดโดย Library 2000 Report ตลอดเวลาที่ผ่านมาห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระบบห้องสมุดภายในประเทศให้ทันสมัยและสอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง ในปี 2005 National Library Board ได้กำหนดแผนพัฒนารอบใหม่ขึ้นโดยใช้ชื่อว่า Library 2010 ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดหลักการที่สำคัญ 2 ประการคือ

(1) Libraries for Life เป็นนโยบายที่มุ่งจะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนของประเทศสิงคโปร์เพื่อที่จะให้มีนิสัยรักการอ่าน และค้นคว้าต่อไปในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

(2) Knowledge for Success เป็นนโยบายที่มุ่งจะพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของประชาชน และภาคธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศ เพื่อพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญ และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2 โครงสร้าง การบริหารจัดการของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

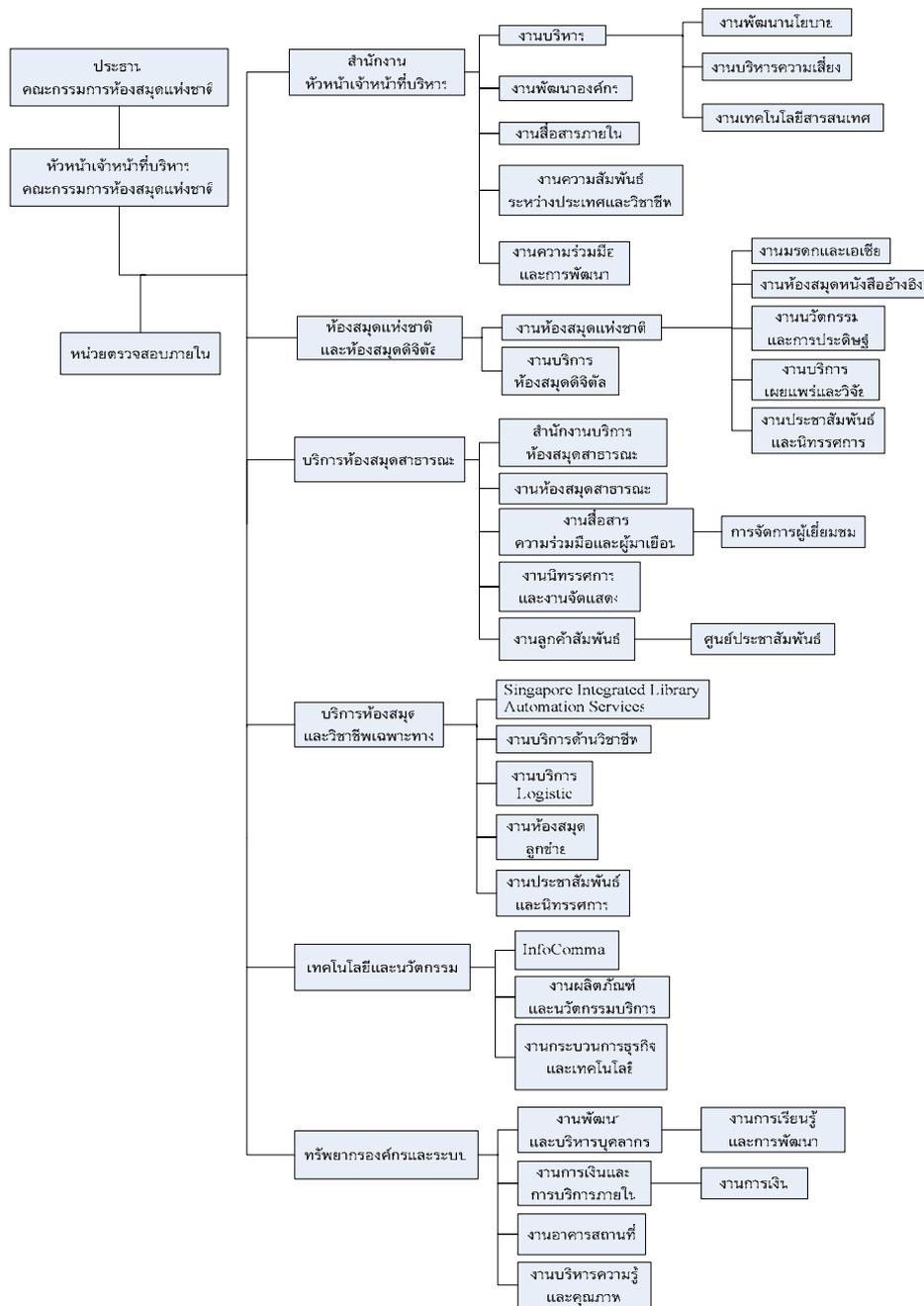
² National Library Annual Report 2004/2005 Chief Executive's Message "When the National Library Board was formed in 1995, the objective as set out in the Library 2000 blueprint was to revamp the library system in Singapore to make it more accessible, usable and attractive to Singaporeans"

³ How Libraries can contribute to a knowledge-based economy, Library 2010: libraries for life, knowledge for success., National Library Board, Singapore 2005

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 โดยโครงสร้าง และการบริหารจัดการของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์นั้น เปลี่ยนไปตามนโยบายและความสำคัญของงานที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์แบ่งออกเป็น 7 หน่วยงานหลักคือ

1. สำนักงานหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร
2. ห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดดิจิทัล
3. บริการห้องสมุดสาธารณะ
4. บริการห้องสมุดและวิชาชีพเฉพาะทาง
5. เทคโนโลยีและนวัตกรรม
6. ทรัพยากรองค์กรและระบบ และ
7. หน่วยงานตรวจสอบภายใน

โครงสร้างดังกล่าวนั้นเป็นการสะท้อนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย National Library Board Act 1995 โดยกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่มีกระทรวงข้อมูลข่าวสารและศิลปะ (Ministry for Information and the Arts) เป็นผู้ดูแลกฎหมายฉบับนี้ และงานนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบห้องสมุดแห่งชาตินั้นเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ และคณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติโดยได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลข่าวสารและศิลปะ ซึ่งมีหน้าที่จัดการงานในด้านบริหารและด้านธุรการต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้⁴

⁴ มาตรา 15 National Library Board Act 1995

อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลข่าวสารและศิลปวัฒนธรรมฉบับนี้รวมถึงการกำหนดทิศทางในการดำเนินการของห้องสมุดในแนวทางใดก็ได้ตามที่รัฐมนตรีจะมีดุลยพินิจ โดยแนวทางการดำเนินการที่กำหนดขึ้นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลข่าวสารและศิลปวัฒนธรรมนั้นอาจจะอยู่ในขอบอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ก็ได้⁵

อำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ที่เป็นเอกลักษณ์อีกประการหนึ่งคืออำนาจในการบริหารจัดการด้านการเงินของคณะกรรมการฯ โดยกฎหมายบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการ

(1) ลงทุนโดยการใช้เงินจากกองทุนอุดหนุนกระทรวงห้องสมุดแห่งชาติ (National Library Board Endowment Fund)⁶

(2) กู้ยืมเงินจากรัฐบาล หรือกู้ยืมจากแหล่งเงินอื่นโดยได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลข่าวสารและศิลปะ⁷

(3) ออกหลักทรัพย์เพื่อเป็นประกันเงินกู้ยืมที่ได้รับจากรัฐบาล⁸

(4) ให้การบริจาคแก่ห้องสมุดหรือประชาชนเพื่อให้บรรลุหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมาย⁹

จากอำนาจดังกล่าวทำให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีอิสระทางการเงินพอสมควรที่คณะกรรมการฯ สามารถที่จะบริหารและใช้เงินดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควรทำให้คณะกรรมการมีความคล่องตัวที่จะกำหนดนโยบายได้โดยไม่ต้องห่วงประเด็นเกี่ยวกับงบประมาณ เนื่องจากไปมีงบประมาณผูกพันกับงบประมาณส่วนกลาง อย่างไรก็ตามเนื่องจากคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เป็นหน่วยงานที่

15. (1) The Board shall, with the approval of the Minister, appoint a chief executive officer on such terms and conditions as the Board may determine.

(2) The chief executive officer shall —

(a) be known by such designation as the Board may determine; and

(b) be responsible to the Board for the proper administration and management of the affairs of the Board in accordance with the policy laid down by the Board.

⁵ มาตรา 14(1) National Library Board Act 1995

(1) The Minister may, in consultation with the Board or otherwise, give the Board such directions, not inconsistent with the provisions of this Act, as he may think fit as to the exercise and performance by the Board of its functions under this Act and the Board shall give effect to any such directions.

⁶ มาตรา 20 National Library Board Act 1995

The Board may invest its funds in accordance with the standard investment power of statutory bodies as defined in section 33A of the Interpretation Act (Cap. 1).

⁷ มาตรา 21 National Library Board Act 1995

The Board may from time to time for the purposes of this Act raise loans from the Government or, with the consent of the Minister, from any other source.

⁸ มาตรา 21A National Library Board Act 1995

As a consequence of the vesting of any property, rights or liabilities of the Government in the Board under this Act, or of any capital injection or other investment by the Government in the Board in accordance with any written law, the Board shall issue such shares or other securities to the Minister for Finance as that Minister may from time to time direct.

⁹ มาตรา 22 National Library Board Act 1995

For the purpose of enabling the Board to carry out its functions under this Act, the Minister may from time to time make grants to the Board of such sums of money as the Minister may determine out of moneys to be provided by Parliament.

ตั้งขึ้นตามกฎหมายและใช้งบประมาณของรัฐบาลในการจัดตั้ง จึงจำเป็นต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อรัฐสภาใน
ก ร ร ชี้ แ และ จ ง
งบการเงินของตนทุกกรอบบัญชีด้วย โดยส่งรายงานประจำปีผ่านรัฐมนตรีให้กับรัฐสภา¹⁰

จากโครงสร้างอำนาจบริหารดังกล่าวจึงทำให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 มีสถานะคล้ายกับหน่วยงานอิสระที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น และอยู่นอกกรอบของการบริหารราชการเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

1.3 บทบาทของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ถูกจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย National Library Board Act 1995 ที่นำมาใช้แทนที่กฎหมาย National Library Act 1958 ที่มีข้อบกพร่องในเรื่องอำนาจในการดูแลห้องสมุดประเภทอื่นที่รัฐบาลสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งทำให้ห้องสมุดแห่งชาติไม่สามารถทำหน้าที่พัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติได้เต็มที่ ภายหลังมีการนำกฎหมายใหม่มาใช้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการในการกำหนดนโยบาย โดยมีอิสระในการตัดสินใจและมีอิสระในการใช้อำนาจจัดการภายในต่าง ๆ เช่น เรื่องทางการเงินหรือเรื่องเกี่ยวกับบุคลากร

ปัจจุบันคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีอำนาจตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริการห้องสมุดของประเทศ และมีอำนาจบริหารจัดการห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐทั้งหมดในประเทศสิงคโปร์ โดยในช่วงแรกของการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้น คณะกรรมการมีเป้าหมายหลักในการดำเนินการตามโครงการ Library 2000 ที่มุ่งจะเปลี่ยนประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่เน้นการให้บริการโดยอาศัยข้อมูลความรู้ และเทคโนโลยีเพื่อผลักดันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่หวังพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ¹¹

ห้องสมุดในฐานะคลังของความรู้จึงมีบทบาทมากยิ่งขึ้นกับแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การเข้าถึงข้อมูลก่อนยุคเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีข้อจำกัดที่ข้อมูลจะต้องถูกค้นขึ้นมาจากสื่อในลักษณะที่จับต้องได้ ความเปลี่ยนแปลงของการจัดเก็บและสื่อต่าง ๆ ที่เข้ามาในลักษณะของสื่อที่ผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ทำให้การเข้าถึงข้อมูลทำได้อย่างรวดเร็วและมีการตอบสนองต่อความต้องการอย่างทันทีทันใด เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวห้องสมุดจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปด้วย

¹⁰ มาตรา 13 National Library Board Act 1995

(1) The Board shall, as soon as practicable after the end of each financial year, cause to be prepared and transmitted to the Minister a report dealing generally with the activities of the Board during that financial year.

(2) The Minister shall as soon as practicable cause a copy of every such report to be presented to Parliament.

¹¹ Prime Minister, Mr. Goh Chok Tong, in his 1993 National Day Message

ในปัจจุบัน คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทยได้ดำเนินการตามโครงการ Library 2000 เสร็จสิ้นแล้วและอยู่ระหว่างการปรับปรุงการบริการห้องสมุดในประเทศไปสู่มิติใหม่ภายใต้โครงการ Library 2010

โครงการ Library 2010 นั้นเป็นผลจากการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์ต่อจากโครงการ Library 2000 โดยตามโครงการ Library 2010 นั้นมีแนวคิดที่ว่าห้องสมุดนั้น ถือเป็นแหล่งอาหารด้านความรู้สำหรับผู้ที่อยู่ในสังคมที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างต้นทุนทางปัญญาและเป็นที่มาของการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของประเทศ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแข่งขันและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแข่งขันในยุคของเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน ความรู้นั้นนับวันจะมีแต่เพิ่มความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อความแตกต่างของสังคมของทั้งระดับชุมชน และระดับประเทศ คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจในการสร้างความต่อเนื่องในการให้บริการให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่ายและสะดวกต่อผู้ใช้งานอันจะช่วยสร้างให้สังคมมีความกลมเกลียวอย่างยั่งยืน และขณะเดียวกันก็จะสนับสนุนบุคคลธรรมดา ภาคธุรกิจ และภาครัฐในการเข้าถึงความรู้และข้อมูลได้อย่างฉับไว เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะที่มีการแข่งขันสูง¹²

1.4 บทบาทในการทำหน้าที่เป็นหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

บทบาทของห้องสมุดแห่งชาติประเทศไทยยุคใหม่นั้นเริ่มในปี 1995 โดยผลของ National Library Board Act 1995 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติไว้อย่างชัดเจน แต่ไม่รวมถึงการทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเอกสารสำคัญตามแนวทางของการดูแลเอกสารโดยหอจดหมายเหตุ (National Archive) ซึ่งก่อนหน้าที่จะมีคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติขึ้นนั้น ในปี 1993 รัฐสภาสิงคโปร์ได้ผ่านกฎหมาย National Heritage Board Act 1993 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อโอนย้ายงานจากพิพิธภัณฑ์แห่งชาติประเทศไทย (National Museum) หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศไทย (National Archive and Records Center) และฝ่ายประวัติศาสตร์ที่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Oral History Department) ไปยังคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ (National Heritage Board)

คณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการค้นคว้า และส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศตระหนักถึงเรื่องราวเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นชนชาติของคนในประเทศสิงคโปร์ โดยเน้นที่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติและความเกี่ยวข้องของประเทศสิงคโปร์กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กับทวีปเอเชีย และกับโลก รวมถึงการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศด้วย

ตามกฎหมายดังกล่าวนี้ ได้ให้อำนาจคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติจัดตั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่รักษา และรวบรวมเอกสารและหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศสิงคโปร์ โดยคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติมีอำนาจในการเข้า

¹² Library 2010 Report, National Library Board, Singapore, 2006

ตรวจสอบเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ รวมถึงมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบของการทำเอกสารประวัติศาสตร์ซึ่งรวมถึงเอกสารที่เป็นเอกสารสาธารณะต่าง ๆ (Public Records)¹³

ในรายละเอียดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจหลัก ๆ ไว้ 7 ประการด้วยกัน คือ

(1) กำหนดให้หน่วยราชการอื่นที่มีเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ตามที่คณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว ต้องมอบเอกสารที่เป็นเอกสารสาธารณะดังกล่าวให้กับหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นผู้ดูแล¹⁴

(2) กำหนดให้อำนาจในการติดตามเอาคืนซึ่งเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งถูกนำไปจากความครอบครองของทางการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁵

(3) กำหนดให้อำนาจในการทำลายเอกสารสาธารณะเป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการที่จะเรียกเอกสารมาประกอบการพิจารณา หรือเรียกพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาในการทำลายเอกสารดังกล่าวก็ได้¹⁶

(4) กำหนดขั้นตอน และข้อกำหนดในการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่อยู่ในความดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ¹⁷

(5) กำหนดอำนาจในการรับรองเอกสารสาธารณะ โดยเอกสารที่ผ่านการรับรองโดยหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้นถือเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามต้นฉบับและศาลจะต้องรับฟังเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่แท้จริง¹⁸

(6) กำหนดให้อำนาจหอจดหมายเหตุแห่งชาติในการทำซ้ำเอกสารสาธารณะที่ต้องจัดส่งตามกฎหมายนี้ได้แต่เพียงผู้เดียว เว้นแต่หอจดหมายเหตุแห่งชาติจะให้ความยินยอมไว้การฝ่าฝืนทำซ้ำเอกสารสาธารณะถือเป็นความผิดอาญา¹⁹

(7) กำหนดให้การส่งออกหรือการกระทำการใด ๆ ต่อเอกสารสาธารณะโดยไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติถือเป็นความผิดอาญา²⁰

¹³ มาตรา 17 National Heritage Board Act 1993

¹⁴ มาตรา 19 National Heritage Board Act 1993

¹⁵ มาตรา 20 National Heritage Board Act 1993

¹⁶ มาตรา 21 National Heritage Board Act 1993

¹⁷ มาตรา 22 National Heritage Board Act 1993

¹⁸ มาตรา 23 National Heritage Board Act 1993

¹⁹ Section 24 National Heritage Board Act 1993 กำหนดโทษไว้ที่ปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁰ Section 25 National Heritage Board Act 1993 กำหนดโทษไว้ที่ปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์มุ่งที่จะแยกงานหอสมุดแห่งชาติ ออกจากงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติอย่างชัดเจน เห็นได้จากการบัญญัติกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการแก่คณะกรรมการอีกคณะหนึ่งแยกต่างหากจากคณะกรรมการที่ดูแลเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดแห่งชาติ กล่าวคืองานหอสมุดแห่งชาติเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติซึ่งแต่งตั้งและทำหน้าที่โดยอาศัยฐานอำนาจจากกฎหมาย National Library Board Act 1995 ในขณะที่งานหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น เป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติซึ่งแต่งตั้งและทำหน้าที่โดยอาศัยฐานอำนาจจากกฎหมาย National Heritage Act 1993

บทที่ 2

มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการอื่น ๆ ในการพัฒนาบทบาท ของคณะกรรมการประเศสิงคโปร์กับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน

2.1 กฎหมาย National Library Act 1958 และเหตุผลในความจำเป็นในพัฒนากฎหมาย

โดยส่วนใหญ่ประเทศที่มีคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ คณะกรรมการดังกล่าวจะรับผิดชอบการบริหารระบบห้องสมุดแห่งชาติ การพัฒนาระบบห้องสมุดโดยรวม การให้ทุนวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวกับห้องสมุด นโยบายการรวบรวมชุดหนังสือ และมาตรฐานการจัดการห้องสมุด รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบห้องสมุดของประเทศโดยรวม

ในประเทศสิงคโปร์นั้น ในช่วงต้นของการดำเนินการห้องสมุดแห่งชาตินั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารทั้งห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดสาธารณะ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย National Library Act 1958 โดยในกฎหมายดังกล่าวกำหนดอำนาจให้ห้องสมุดแห่งชาติมีอำนาจในการจัดตั้งห้องสมุดเพื่อให้บริการให้ยืมหนังสือเพื่อส่งเสริมการใช้วัสดุห้องสมุด และสนับสนุนให้ประชาชนใช้บริการยืมวัสดุห้องสมุดดังกล่าว อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ทำให้ห้องสมุดแห่งชาติไม่สามารถทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติได้ ประกอบกับการดำเนินการขยายเครือข่ายห้องสมุดสาธารณะที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อเท็จจริงในช่วงเวลาดังกล่าวปรากฏว่าห้องสมุดแห่งชาติเพิกเฉยที่จะพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติแต่พยายามพัฒนาระบบห้องสมุดสาธารณะมากกว่า

อย่างไรก็ดีด้วยตัวกฎหมาย National Library Act 1958 ที่เน้นการพัฒนาเฉพาะห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดสาธารณะทำให้ห้องสมุดประเภทที่รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงิน เช่นห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่ได้รับการดูแลจากห้องสมุดแห่งชาติ และทำให้การพัฒนาระบบห้องสมุดโดยรวมไม่มีความสอดคล้องกัน และทำให้การใช้ทรัพยากรทางห้องสมุดไม่เกิดประโยชน์สูงสุด²¹

ภายหลังการจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 ขึ้น และมีคำแนะนำภายใต้รายงาน Library 2000 ที่ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติและดำเนินการตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดในรายงานฉบับดังกล่าว จึงได้มีการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับห้องสมุดใหม่โดยนำเอาข้อจำกัดที่เกิดขึ้นตาม National Library Act 1958 รวมเข้าเป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขภายใต้กฎหมายใหม่ด้วย ซึ่งรัฐสภาสิงคโปร์ได้พิจารณาผ่านกฎหมายดังกล่าวในเดือนมีนาคม 1995 ได้แก่งกฎหมาย National Library Board Act 1995

²¹ P. 2, R Ramachandra, The "national" role of the National Library Board of Singapore, 65th IFLA Council and General Conference, Bangkok, 1998

2.2 กฎหมาย National Library Board Act 1995 และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการแก้ไขกฎหมาย

กฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการศึกษาของคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 โดยมุ่งที่จะแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เพื่อให้สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายในการทำให้ห้องสมุดสาธารณะภายในประเทศเป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ เพื่อสนับสนุนนโยบายในการผลักดันประเทศสิงคโปร์ไปสู่การเป็นประเทศที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Knowledge-Based Economy) โดยการสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาผ่านทาง การให้ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และฐานข้อมูลต่าง ๆ ในประเทศสิงคโปร์และในภูมิภาค²²

เนื้อหาของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงจากกฎหมาย National Library Act 1958 จึงมีอยู่มากพอสมควร ทั้งนี้เพื่อรองรับนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศ โดยประเด็นที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างของระบบห้องสมุดแห่งชาติ โดยความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดให้มีคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (National Library Board) ขึ้นเพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลสิงคโปร์ รวมถึงการจัดหาหนังสือและสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความครอบคลุมของข้อมูลต่าง ๆ ที่จะให้บริการในระบบห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์²³

(2) กำหนดรูปแบบของวัสดุห้องสมุด (Library Material) ที่ต้องจัดส่งให้กับห้องสมุดสิงคโปร์เพิ่มเติมจากเดิมที่กำหนดให้ส่งเฉพาะหนังสือ โดยจะต้องส่งสิ่งพิมพ์ สื่อบันทึกภาพและเสียงไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ๆ หรือสื่อบันทึกข้อมูลใด ๆ ที่สามารถนำมาทำซ้ำได้²⁴

(3) กำหนดให้มีการประมวลข้อมูลบรรณานุกรม (Catalogue) ที่อยู่ในความดูแลของห้องสมุดที่เป็นห้องสมุดของรัฐ (Publicly-funded Library) เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Union Catalogue)²⁵

(4) กำหนดให้จัดตั้งกองทุนอนุเคราะห์คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (National Library Board Endowment Fund) เพื่อเป็นกองทุนที่ใช้ในการรับเงินบริจาคและเงินช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคเอกชน โดยกองทุนดังกล่าวจะนำรายได้จากการบริหารกองทุนไปใช้ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมสัมมนาให้กับบรรณารักษ์ การจัดสัมมนาโดย

²² How Libraries can contribute to a knowledge-based economy, Library 2010: libraries for life, knowledge for success., National Library Board, Singapore 2005

²³ มาตรา 3 มาตรา 6 และ มาตรา 7 National Library Board Act 1995

²⁴ มาตรา 2 และ มาตรา 10 National Library Board Act 1995

²⁵ มาตรา 11 National Library Board Act 1995

บุคคลภายนอกเพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับงานด้านห้องสมุด การให้การสนับสนุนห้องสมุดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การให้การสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน หรืองานวิชาการด้านห้องสมุดต่าง ๆ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติพิจารณากำหนด²⁶

(5) กำหนดอำนาจให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติโดยได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมายนี้ได้²⁷

2.3 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 ในการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติในประเทศสิงคโปร์

กฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นเกิดขึ้นจากการทำการศึกษาของคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 (Library 2000 Review Committee) โดยเนื้อหาของกฎหมายนั้นสะท้อนพันธกิจที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 ตามรายงาน Library 2000

รายงาน Library 2000 ซึ่งเป็นรายงานของคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 ที่ใช้เป็นแผนพัฒนาระบบห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์สำหรับศตวรรษ 2000²⁸ ได้ให้คำแนะนำไว้ทั้งสิ้น 3 ประการคือ

(1) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ และดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาใน Library 2000 Report

(2) ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาระบบห้องสมุด เช่น การใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการนำโปรแกรมช่วยในการค้นหาเข้ามาใช้

(3) ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับแนวทางที่จะเปลี่ยนไปของระบบห้องสมุด

โดยกฎหมาย National Library Board Act 1995 ได้กำหนดหน้าที่ให้ทั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัระบบห้องสมุดต้องถือปฏิบัติ โดยหน้าที่ตามกฎหมายนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

²⁶ Section 23 National Library Board Act 1995

²⁷ Section 35 National Library Board Act 1995

²⁸ แผนดังกล่าวกำหนดช่วงเวลาพัฒนาตาม Library 2000 ไว้ที่ปี 1995 ถึงปี 2000

2.3.1 หน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (National Library Board) นั้นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 มีหน้าที่โดยตรงในการนำแผนพัฒนาตาม Library 2000 Report มาดำเนินการในทางปฏิบัติ

หน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้นถูกบัญญัติอยู่ในมาตรา 6²⁹ National Library Board Act 1995 โดยมีหน้าที่ทั้งสิ้น 8 ประการด้วยกันคือ

- (1) จัดตั้งและรักษาห้องสมุดต่าง ๆ รวมถึงการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด
- (2) ส่งเสริมการอ่าน และสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการใช้ห้องสมุดและบริการต่าง ๆ ในห้องสมุด
- (3) รวบรวมวัสดุห้องสมุด (Library Materials) ซึ่งถูกเผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์
- (4) รวบรวมและเก็บรักษาวัสดุห้องสมุด (Library Materials) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศสิงคโปร์และประชาชนในประเทศ
- (5) กำหนดมาตรฐานในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์
- (6) ให้คำแนะนำและบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดและการบริการข้อมูลห้องสมุด
- (7) จัดทำและเก็บรักษาข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Union Catalogue) และบัญชีหนังสือของประเทศสิงคโปร์ (National Bibliography)
- (8) ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและความต้องการในระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลและการบริการข้อมูลห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์

จากหน้าที่ทั้ง 8 ประการจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้นมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาระบบห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์โดยตรง หน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือหน้าที่ในการให้คำปรึกษาในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบห้องสมุดที่รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินและการบริการข้อมูลห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากหน้าที่ดังกล่าวจะ

²⁹ มาตรา 6 National Library Board Act 1995

6. The functions of the Board shall be —

- (a) to establish and maintain libraries and to provide library information services;
- (b) to promote reading and encourage learning through the use of libraries and their services;
- (c) to provide a repository for library materials published in Singapore;
- (d) to acquire and maintain a comprehensive collection of library materials relating to Singapore and its people;
- (e) to establish standards for the training of library personnel in Singapore;
- (f) to provide advisory and consultancy services concerning libraries and library information services;
- (g) to compile and maintain a national union catalogue and a national bibliography; and
- (h) to advise the Government on national needs and policies in respect of matters relating to publicly-funded libraries and library information services in Singapore.

ทำให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์สามารถมีส่วนในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาระบบห้องสมุดและการบริการข้อมูลห้องสมุด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานการบริการห้องสมุดภายในประเทศสิงคโปร์ได้

2.3.2 อำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

จากหน้าที่ทั้ง 8 ประการของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้น เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ทั้ง 8 ประการโดยสะดวก กฎหมาย National Library Board Act 1995 ได้กำหนดอำนาจให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ โดยอำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาตินั้นประกอบด้วย³⁰

- (1) อำนาจในการพัฒนาและบริหารห้องสมุดที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติจัดตั้งขึ้น
- (2) อำนาจในการพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์
- (3) อำนาจในการกำหนดขอบเขต การพัฒนา และการดำเนินการนโยบายและกลยุทธ์แห่งชาติว่าด้วยการเก็บรวบรวมหนังสือ (National Collection Policy) และอำนาจในการกำหนดให้ห้องสมุดแต่ละแห่งดำเนินการสะสมวัสดุห้องสมุดตามหัวข้อที่ต่าง ๆ กันตามความสำคัญและความสนใจของประเทศสิงคโปร์ได้

³⁰ มาตรา 7 National Library Board Act 1995

7. (1) The Board shall have power to do all things necessary or convenient to be done for or in connection with the performance of its functions.
- (2) Without prejudice to the generality of subsection (1), the powers of the Board shall include power
- (a) to develop and manage libraries established by the Board;
 - (b) to develop a computer network of libraries in Singapore;
 - (c) to define, develop and implement the national collection policy and strategy and appoint different libraries and centres to collect library materials on different subject areas of importance and interest to Singapore;
 - (d) to co-ordinate and facilitate access to library materials in all publicly-funded libraries;
 - (e) to obtain and provide information on the resources and services of libraries in Singapore;
 - (f) to take appropriate measures to maintain and preserve library materials deposited with the Board under section 10;
 - (g) to establish liaison with overseas library authorities and information providers to secure maximum collaboration of all activities relevant to its functions;
 - (h) to undertake or sponsor programmes for the training of persons in the profession and those working in libraries;
 - (i) to arrange for or provide professional and technical services in connection with libraries on such terms and conditions as the Board may determine;
 - (j) to undertake and facilitate research on libraries and librarianship;
 - (k) to raise funds by all lawful means and to receive gifts and donations, whether on trust or otherwise;
 - (l) to extend grants, contributions or loans to any person or organisation connected with the national literary heritage or library development in Singapore for purposes consistent with the provisions of this Act;
 - (m) to enter into contracts and establish trusts;
 - (n) to enter into joint ventures with any persons or organisations, or form or participate in the formation of a company;
 - (o) to provide or undertake publicity in any form; and
 - (p) to charge fees, commissions or rent for any services or facilities provided by the Board.

(4) อำนาจในการจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลในการเข้าถึงวัสดุห้องสมุดที่จัดเก็บอยู่ในห้องสมุดต่าง ๆ

(5) อำนาจในการจัดหาและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและบริการของห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์

(6) อำนาจในการดำเนินการตามมาตรการตามสมควรเพื่อรักษาวัสดุห้องสมุดที่นำส่งให้ห้องสมุดตามหน้าที่ Legal Deposit ที่กำหนดในมาตรา 10 National Library Board Act 1995

(7) อำนาจในการดำเนินการปฏิบัติตามความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ดูแลด้านห้องสมุดในต่างประเทศและผู้ให้บริการข้อมูลในต่างประเทศในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ตามกฎหมายของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ

(8) อำนาจในการจัด หรือให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพทางด้านห้องสมุด

(9) อำนาจในการจัดการหรือให้บริการ หรือให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคเกี่ยวกับห้องสมุด ทั้งนี้ในการให้บริการนั้นคณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

(10) อำนาจในการจัด หรือให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์

(11) อำนาจในการจัดหาทุนด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงอำนาจในการรับของกำนัลหรือการรับบริจาคไม่ว่าจะด้วยการก่อตั้ง Trust หรือการบริจาคด้วยวิธีการใด ๆ

(12) อำนาจในการให้ บริจาค หรือให้กู้ยืมแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานอันเป็นวรรณกรรมของชาติ (National Literary Heritage) หรืองานการพัฒนาห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์โดยต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายนี้

(13) อำนาจในการเข้าทำสัญญาและอำนาจในการจัดตั้ง Trust

(14) อำนาจในการเข้าร่วมกิจการกับบุคคลใด ๆ หรือองค์กรใด ๆ หรือเข้าร่วมจัดตั้งบริษัท

(15) อำนาจในการจัดการประชาสัมพันธ์

(16) อำนาจในการเรียกเก็บค่าบริการ ค่านายหน้า หรือค่าเช่าสำหรับการให้บริการ หรือการให้ความช่วยเหลือที่คณะกรรมการดำเนินการให้

อำนาจทั้ง 16 ประการของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้น โดยทั่วไปแล้วจะเป็นอำนาจทั่วไปที่จำเป็นในการบริหารจัดการงานที่ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ตามกฎหมาย แต่อำนาจดังกล่าวนั้นก็ทำให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและจัดการห้องสมุดต่าง ๆ ที่รัฐบาลให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะผ่านทางอำนาจในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้ห้องสมุดบางแห่งกลายเป็นห้องสมุดเฉพาะทางโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 7(2)(c) หรืออำนาจในการกำหนดระบบการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุดโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 7(2)(d) หรืออำนาจพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใช้ระหว่างห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์เป็นต้น

อย่างไรก็ดีหน้าที่และอำนาจที่กล่าวถึงในหัวข้อ 2.3.1 และ 2.3.2 นั้นเป็นอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ทำหน้าที่และใช้อำนาจดังกล่าวเอง ซึ่งนอกเหนือจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว National Library Board Act 1995 ได้กำหนดหน้าที่ให้กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบห้องสมุดต้องถือปฏิบัติด้วย ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

2.3.3 หน้าที่ Legal Deposit ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995

ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 กำหนดให้ผู้ที่เผยแพร่งานในประเทศสิงคโปร์ต้องส่งสิ่งที่เผยแพร่ไม่ว่าสิ่งที่เผยแพร่นั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม โดยให้นำส่งให้กับคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติจำนวน 2 ชุด³¹ การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เผยแพร่มีหน้าที่ต้องนำส่งสำเนาของสิ่งที่เผยแพร่นั้น เนื่องจากกฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างชุดหนังสือแห่งชาติ (National Collection) ที่มีความครบถ้วน และเพื่อเก็บและบันทึกการพัฒนาและการสร้างสรรค์งานที่ถือเป็นมรดกของชาติในเชิงวรรณกรรม³² โดยหน้าที่ตามกฎหมายนี้เรียกว่า Legal Deposit

หน้าที่ในการนำส่งสำเนาสิ่งที่เผยแพร่นั้นใช้บังคับกับทั้งผู้เผยแพร่ที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งรวมถึง ผู้พิมพ์และจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ บริษัททั่วไป หน่วยงานของรัฐ ตัวแทนชมรม สมาคม สโมสร หรือตัวแทนทางศาสนา ซึ่งหากผู้ใดตามที่กล่าวมาข้างต้นจัดทำและเผยแพร่ไม่ว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์หรือไม่ บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องนำส่งสำเนาของสิ่งที่เผยแพร่ตามหน้าที่ Legal Deposit

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้ให้เหตุผลของการที่ต้องนำส่งสำเนาไว้ 2 ประการคือ³³

ประการที่ 1 Legal Deposit นั้นเป็นหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมาย และเป็นหน้าที่ที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติต้องกระทำเพื่อรวบรวมและรักษางานทั้งหมดของนักเขียนสิงคโปร์ ผู้พิมพ์ผลิตในสิงคโปร์ รวมถึงผู้เผยแพร่ในสิงคโปร์ ทั้งนี้เพื่อสร้างแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าและวิจัยต่อไป

ประการที่ 2 หน้าที่อีกประการหนึ่งของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติคือการทำบัญชีหนังสือของประเทศสิงคโปร์ (Singapore National Bibliography) โดยหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่ได้รับจากการนำส่งตามหน้าที่ Legal Deposit จะถูกจัดเข้าไว้ในบัญชีหนังสือของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งบัญชีหนังสือของประเทศสิงคโปร์จะทำหน้าที่เป็นบันทึกถาวรของประเทศสิงคโปร์

³¹ มาตรา 10 National Library Act 1995

³² Legal Deposit; Preserving Singapore published heritage, National Library Board, Singapore, 2006

³³ Ibid

เกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ในประเทศสิงคโปร์ และเป็นเครื่องมือที่มีค่าสำหรับนักอ่าน ผู้วิจัย และสถาบันต่าง ๆ ที่สนใจในสิ่งพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์

นอกจากประโยชน์ในที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จะได้รับแล้ว หน้าที่ Legal Deposit ยังช่วยให้ผู้เผยแพร่งานในสิงคโปร์ได้รับประโยชน์ด้วยเนื่องจากหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่ต้องนำส่งตามหน้าที่ Legal Deposit นั้น จะถูกจัดเก็บในข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีการเผยแพร่ทั้งในประเทศสิงคโปร์และในต่างประเทศ ทั้งข้อมูลดังกล่าวยังจะถูกจัดเก็บในฐานข้อมูลของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Singapore Integrated Library Automation Service) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลซึ่งเผยแพร่ทั่วไปทางอินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้จึงมั่นใจได้ว่าข้อมูลผู้เผยแพร่สิ่งพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ที่ทำตามหน้าที่ Legal Deposit จะถูกแนะนำให้กับห้องสมุดต่าง ๆ รวมทั้งผู้จัดทำหนังสือทั้งในประเทศสิงคโปร์และในต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นการช่วยส่งเสริมการขายงานของผู้เผยแพร่รายนั้น ๆ ได้อีกทางหนึ่ง³⁴

ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นสิ่งที่จะต้องนำส่งตามหน้าที่ Legal Deposit นั้นได้แก่วัสดุห้องสมุดทุกประเภทที่เผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์ (Library material published in Singapore)³⁵ ซึ่งเมื่อพิจารณาตาม National Library Board Act 1995 แล้วจะต้องพิจารณาถึงนิยามความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ Legal Deposit ตามมาตรา 10(1) นั้นถูกนิยามไว้ในมาตรา 2 ดังต่อไปนี้

"ผู้เผยแพร่" หรือ Publisher³⁶ หมายถึง

บุคคลใด ๆ ซึ่งจัดให้มีการเผยแพร่วัสดุห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์

"ที่ถูกต้องพิมพ์" หรือ Printed หมายถึง การผลิตด้วยวิธีการพิมพ์ การสร้างแม่พิมพ์ (Lithography) การทำซ้ำ (Duplication) หรือวิธีการอื่นที่ให้ผลเป็นอย่างเดียวกัน³⁷

"วัสดุห้องสมุด" หรือ Library Material³⁸ หมายถึง

³⁴ Legal Deposit, Preserving Singapore's published heritage, National Library Board, Singapore, 2006

³⁵ มาตรา 10(1) National Library Board Act 1995 "The publisher of every library material published in Singapore shall, at the publisher's own expense and within 4 weeks after the date of publication, deposit two copies (except as otherwise provided by regulations) of that library material with the Board at such place as the Board may determine."

³⁶ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "publisher" means any person who arranges for any library material to be published in Singapore

³⁷ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "printed" , in relation to books, means produced by printing, lithography, duplication or any other like process

³⁸ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "library materials" means —

(a) any printed book, periodical, newspaper, pamphlet, musical score, map, chart, plan, picture, photograph, print and any other printed matter; and

(b) any film (including a microfilm and a microfiche), negative, tape, disc, sound track and any other device in which one or more visual images, sounds or other data are embodied so as to be capable (with or without the aid of some other equipment) of being reproduced from it

- (1) หนังสือ สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ตามช่วงเวลา หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โน้ตเพลง แผนที่ แผนภาพ แบบแปลน รูปภาพ รูปถ่าย และสิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่ถูกพิมพ์ และ
- (2) ฟิล์ม (รวมถึง Microfilm และ Microfiche) ฟิล์มถ่ายภาพ (Negative) เทป แผ่นดิสก์ หรือข้อมูลใด ๆ ที่ถูกจัดเก็บและสามารถจะถูกนำมาทำขึ้นใหม่ได้โดยจะใช้หรือไม่ใช้ความช่วยเหลือของเครื่องมืออื่นประกอบด้วยก็ตาม
- "เผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์ หรือ Published in Singapore"³⁹ หมายถึง การผลิตและการนำออกเผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์เพื่อจัดจำหน่ายหรือเพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณะ

เมื่อพิจารณาจากนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจะเห็นได้ว่าหน้าที่ Legal Deposit นั้น ครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ทุกชนิด และสื่อต่าง ๆ ที่สามารถใช้เผยแพร่สู่สาธารณชนในประเทศ สิงคโปร์ ไม่ว่าจะการเผยแพร่นั้นจะเป็นการเผยแพร่โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์หรือไม่ก็ตาม โดยสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ตามนิยามวัสดุห้องสมุดนั้นรวมถึง

(ก) วีดิทัศน์ (VDO) CD VCD DVD สื่อบันทึกเสียง เกมคอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

(ข) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถส่งผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หรือ เครือข่ายข้อมูลที่ใช้ส่งข้อมูลได้ โดยเอกสารในประเภทหลังนี้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติจะ ทำการร้องขอเป็นกรณี ๆ ไป⁴⁰

แม้กฎหมายจะกำหนดอำนาจไว้ค่อนข้างกว้างก็ตาม แต่หน้าที่ Legal Deposit ก็ยังมี ข้อยกเว้นไม่ครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่เป็นเรื่องส่วนตัว หรือเป็นความลับ เช่น เอกสารทางกฎหมาย แบบฟอร์ม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้า เอกสารที่ใช้ภายในหน่วยงาน เอกสารใช้ในการอบรม หรือเอกสารที่ใช้สอนในชั้นเรียน⁴¹ ซึ่งข้อยกเว้นเหล่านี้คณะกรรมการ ห้องสมุดแห่งชาติสามารถใช้อำนาจตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 มาตรา 10(2)(a) กำหนดให้ไม่ต้องนำส่งสำเนาก็ได้⁴²

จึงอาจกล่าวได้ว่าหน้าที่ Legal Deposit ตามกฎหมายสิงคโปร์นั้นเป็นมาตรการทาง กฎหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุด แห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในการเก็บรวบรวมและรักษางานทั้งหมดของนักเขียนสิงคโปร์ ผู้พิมพ์ และผู้ผลิตในประเทศสิงคโปร์ รวมถึงผู้เผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์ได้เป็นอย่างดี⁴³

³⁹ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "published in Singapore" means produced and released in Singapore for sale or public distribution

⁴⁰ Legal Deposit; Preserving Singapore published heritage, National Library Board, Singapore, 2006

⁴¹ Ibid

⁴² มาตรา 10(2)(a) National Library Board Act 1995 10(2) The Board may by regulations prescribe —

(a) the library materials which are not required to be deposited with the Board

⁴³ Ang Seow Leng, National Library of Singapore Reopens in July with new Lee Kong Chian Reference Library, CDNLAO Newsletter, No. 53, 2005

อย่างไรก็ดีหน้าที่ Legal Deposit ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นอาจถูกเข้าใจผิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองในลิขสิทธิ์ของผู้ที่เผยแพร่ผลงานในประเทศสิงคโปร์ได้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายประเทศสิงคโปร์นั้นจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ทันทีที่มีการสร้างงานออกมาในรูปแบบที่จับต้องได้ (Tangible Form) ตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้หากผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ต้องการเผยแพร่ งานของตนสู่สาธารณชน ผู้สร้างสรรค์ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 ด้วย โดยต้องส่งสำเนาให้กับคณะกรรมการห้องสมุดตามหน้าที่ Legal Deposit

นอกจากนี้กฎหมาย National Library Board Act 1995 ยังกำหนดระยะเวลาในการจัดส่งสำเนา และโทษสำหรับผู้เผยแพร่ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ด้วย โดยผู้เผยแพร่จะต้องจัดส่งสำเนาของวัสดุห้องสมุดที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ชุดให้กับคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์ภายใน 4 สัปดาห์นับแต่วันที่นำวัสดุห้องสมุดดังกล่าวออกเผยแพร่ หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ Legal Deposit มาตรา 10(3) กำหนดโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ สิงคโปร์⁴⁴ หรือประมาณ 125,000 บาท

2.3.4 หน้าที่ในการรวบรวมและจัดการรายชื่อสื่อต่าง ๆ ภายในประเทศ (National Union Catalogue)

หน้าที่อีกประการหนึ่งของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์คือการทำ บรรณานุกรมแห่งชาติ (National Union Catalogue) ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย National Library Board Act 1995 มาตรา 6(g)⁴⁵ และมาตรา 11⁴⁶ โดยห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล⁴⁷ (Publicly-funded library) จะมีหน้าที่จัดส่งข้อมูล บรรณานุกรม (Catalogue) ที่อยู่ในความครอบครองของห้องสมุดตนให้กับคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เพื่อที่จะได้รวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่อยู่กับห้องสมุดต่าง ๆ ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินเข้าเป็นบรรณานุกรมแห่งชาติ

⁴⁴ มาตรา 10(3) National Library Board Act 1995 (3) Every publisher of any library material who contravenes or fails to comply with this section shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000.

⁴⁵ มาตรา 6 National Library Board Act 1995

6. The functions of the Board shall be —
(g) to compile and maintain a national union catalogue and a national

⁴⁶ มาตรา 11 National Library Board Act 1995

(1) All publicly-funded libraries shall contribute their cataloguing and holding records, whether original or derived from other sources, towards the establishment of an up-to-date national union catalogue.

⁴⁷ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "publicly-funded libraries" means all libraries owned by the Government or any statutory body and such other libraries which are, directly or indirectly, funded by the Government (whether fully or partially) as the Board may determine

โดยคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้นมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับบรรณานุกรมที่จะให้ห้องสมุดจัดส่งได้ดังนี้⁴⁸

(1) กำหนดมาตรฐานและรูปแบบของข้อมูลบรรณานุกรม และข้อมูลที่ต้องการให้จัดส่งได้

(2) กำหนดระยะเวลาและความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลตามที่คณะกรรมการห้องสมุดกำหนด รวมถึงระยะเวลาและความถี่ในการส่งข้อมูลบรรณานุกรมเข้าฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติได้

มีข้อสังเกตว่ากฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นให้อำนาจคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในการรวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะจากห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลเท่านั้น เหตุนี้จึงทำให้ข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ยังขาดความสมบูรณ์ของบรรณานุกรมหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดเอกชนไป

ปัจจุบันข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์มีข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือทั้งสิ้นมากกว่า 1.4 ล้านข้อมูล และถูกนำเข้าเป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูล WorldCat⁴⁹ ในปี 2003 โดยข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์เป็นชุดข้อมูลชุดแรกของประเทศแถบเอเชีย-แปซิฟิกที่ได้รับการยอมรับให้เข้าสู่ฐานข้อมูล WorldCat อีกด้วย⁵⁰

2.3.5 หน้าที่ยื่น ๆ

นอกเหนือจากหน้าที่ได้กล่าวถึงในหัวข้อก่อนหน้าแล้ว ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ยังมีหน้าที่อื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายอยู่บางประการได้แก่

(1) บริการออกเลข ISBN

ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้นมีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการออกเลข ISBN (International Standard Book Number) ของสื่อในประเทศ โดยสื่อที่จำเป็นต้องมี ISBN คือสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือ แผ่นพับ ไมโครฟิล์ม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น⁵¹

⁴⁸ มาตรา 11 National Library Board Act 1995

(2) The Board may by regulations prescribe —

(a) the standard and the format of the cataloguing and holding records required to be sent to the Board; and

(b) the frequency of updating the cataloguing and holding records in the national union catalogue.

⁴⁹ WorldCat คือฐานข้อมูลชุดหนังสือที่รวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือของห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วโลก และให้บริการค้นหาข้อมูลดังกล่าวผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ โดย WorldCat ให้บริการโดย Online Computer Library Center (OCLC)

⁵⁰ OCLC Adds Singapore National Union Catalogue to WorldCat, Online Computer Library Center, Press Release, January 2003 <http://www.oclc.org/news/releases/20030106.htm>

⁵¹ National Library Board - Regulatory Services – ISBN Agency

http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal?_nfpb=true&portlet_10_5_actionOverride=%2FIBMS%2Fservices

โดยผู้เผยแพร่จะต้องขอ ISBN เมื่อเป็นการเผยแพร่ครั้งแรก หรือเป็นการปรับปรุง
ต้นฉบับเดิม หรือการออกสื่อเดิมในรูปแบบใหม่ เช่นหนังสือเปลี่ยนไปเป็น CD-Rom

(2) บริการออกเลข ISSN

ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้น มีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการออกเลข ISSN (International Standard Serial Number) ของสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องในประเทศ โดยสื่อที่จำเป็นต้องมี ISSN คือหนังสือพิมพ์ หนังสือที่ออกตามรอบระยะเวลา ดัชนี และวารสารต่าง ๆ เป็นต้น โดยผู้เผยแพร่จะต้องขอ ISSN เพียงครั้งเดียวและใช้กับสิ่งพิมพ์นั้นตลอดไป เว้นแต่จะมีการเปลี่ยนชื่อสิ่งพิมพ์นั้น⁵²

(3) บริการข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ (Cataloging in Publication: CIP)

เป็นบริการกำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรม เลขหมู่หนังสือ หัวเรื่อง และเลข ISBN โดยจัดเก็บในระบบที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งแบบ Library of Congress Subject Headings และแบบ Dewey โดยข้อมูลดังกล่าวจะรวบรวมจากผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ที่ต้องส่งข้อมูลให้ตามกฎหมาย โดยเมื่อห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ประมวลผลเสร็จสิ้นแล้วข้อมูลจะถูกนำออกให้บริการแก่ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์เพื่อใช้งานผ่านทางฐานข้อมูล Singapore Integrated Library Automation Service (SILAS) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับห้องสมุด และผู้จัดซื้อหนังสือในประเทศสิงคโปร์ โดยฐานข้อมูล SILAS จะถูกใช้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดไม่ว่าจะโดยการจัดซื้อ หรือการยืมระหว่างห้องสมุด ฐานข้อมูลดังกล่าวนี้เก็บรวบรวมข้อมูลของหนังสือไม่เฉพาะหนังสือที่พิมพ์โดยผู้ผลิตในเชิงพาณิชย์เท่านั้น แต่รวมถึงผลงานของเอกชนด้วย⁵³

%2FservicesHandler%2Fregulatory&_windowLabel=portlet_10_5&portlet_10_5commonBrudCrum=ISBN+Agency&portlet_10_5param=ISSN+Agency&_pageLabel=Regulatory

⁵² National Library Board - Regulatory Services – ISSN National Center

http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal?_nfpb=true&portlet_10_5_actionOverride=%2FIBMS%2Fservices%2FservicesHandler%2Fregulatory&_windowLabel=portlet_10_5&portlet_10_5commonBrudCrum=ISSN+National+Centre&portlet_10_5param=ISSN+National+Centre&_pageLabel=Regulatory

⁵³ National Library Board - Regulatory Services – Cataloging in Publication: CIP

http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal?_nfpb=true&portlet_16_1_actionOverride=/IBMS/regulatoryServices/regulatoryDisplay&_windowLabel=portlet_16_1&portlet_16_1commonBrudCrum=Cataloguing-in-Publication&portlet_16_1param=Cataloguing-in-Publication&_pageLabel=Regulatory

บทที่ 3

การพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์

3.1 กฎหมาย National Library Board Act 1995 และการพัฒนาระบบห้องสมุดสิงคโปร์ตามโครงการ Library 2000

นับแต่ปี 2536 ประเทศสิงคโปร์มุ่งที่จะเปลี่ยนประเทศของตนเองเป็นประเทศที่เน้นการให้บริการโดยอาศัยข้อมูล ความรู้ และเทคโนโลยีเพื่อผลักดันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่หวังพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ⁴¹ ห้องสมุดในฐานะคลังของความรู้จึงมีบทบาทสำคัญกับแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

การเข้าถึงข้อมูลก่อนยุคเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีข้อจำกัดจากการที่ข้อมูลจะต้องถูกค้นหากจากสื่อที่จับต้องได้ เช่นหนังสือ ไมโครฟิล์ม เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงของวิธีการจัดเก็บข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ที่เข้ามาในลักษณะของสื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศจึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลทำได้อย่างรวดเร็วและมีการตอบสนองต่อความต้องการอย่างทันทั่วที่มากขึ้น เพื่อรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวห้องสมุดจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปด้วย จึงมีการกำหนดแนวทางดำเนินการพัฒนาระบบห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์โดยกำหนดแผนการดำเนินงานพัฒนาระบบห้องสมุด

ในปี 2537 คณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 (Library 2000 Review Committee) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทบทวนบริการห้องสมุดที่มีอยู่ โดยงานหลักที่คณะกรรมการดังกล่าวต้องรับผิดชอบคือ การกำหนดแผนงานหลักเพื่อพัฒนาการให้บริการห้องสมุดสำหรับอนาคต 10 ปีข้างหน้า และยังคงต้องรับผิดชอบในการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการให้บริการห้องสมุดที่จะมีบทบาทสำคัญต่อการเกิดขึ้นของสังคมที่เน้นการบริโภคข้อมูล โดยคณะกรรมการให้ความสนใจกับประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) การดำเนินการให้ประเทศสิงคโปร์ผันตัวเองสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลระหว่างประเทศ (International Information Hub)
- (2) การคุ้มครองและสนับสนุนมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศสิงคโปร์
- (3) การให้การศึกษ ความรู้ และการวิจัย
- (4) การสนับสนุนให้เกิดสังคมที่นิยมการอ่านและได้รับรู้ข่าวสารอย่างเท่าเทียม

คณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 นั้นประกอบด้วยกรรมการชุดย่อยทั้งสิ้น 5 ชุด โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความต้องการใช้บริการห้องสมุด (2) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด (3) การบริการด้านงานศิลป์ (4) การบริการข้อมูลทางธุรกิจ และ (5) ชุดหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเอเชีย และบริการที่เกี่ยวข้องโดย

⁴¹ Prime Minister, Mr. Goh Chok Tong, in his 1993 National Day Message

การทำงานของคณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 และกรรมการชุดย่อยจะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนทั่วไป ซึ่งประชาชนโดยส่วนใหญ่ของประเทศจะใช้ 2 ภาษา คือภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการและภาษาที่ขึ้นกับเชื้อสายของตนเอง โดยจะต้องพัฒนาให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม รวมไปถึงการสร้างฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและมีความเป็นมืออาชีพ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2537 คณะกรรมการทบทวนห้องสมุด 2000 จึงได้มีรายงานสรุปผลการทบทวนระบบห้องสมุด รายงานฉบับนี้เรียกว่ารายงาน Library 2000

โดยรายงานฉบับดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหาหลักอยู่ 2 ส่วนด้วยกันคือกลยุทธ์ในการพัฒนา และแนวทางในการพัฒนาตามกลยุทธ์ทั้ง 6 ประการ⁴²

กลยุทธ์ทั้ง 6 ประการประกอบด้วย

(1) การปรับปรุงระบบห้องสมุดสาธารณะ

กำหนดให้มีการจัดตั้งห้องสมุดอ้างอิงแห่งชาติ (National Reference Library) ห้องสมุดเฉพาะทาง และห้องสมุดสาธารณะอีก 120 แห่งเพื่อนำห้องสมุดและการให้บริการด้านข้อมูลเข้าสู่ชุมชนมากขึ้น

ห้องสมุดอ้างอิงแห่งชาติจะทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงหลักโดยจะรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดอ้างอิงเฉพาะทางต่าง ๆ ในเบื้องต้นจะเริ่มโดยการรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดการแพทย์ และห้องสมุดกฎหมาย National University of Singapore และจะรวบรวมข้อมูลทางด้านอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดอ้างอิงแห่งชาตินั้นเปิดให้บริการแล้ว⁴³

เพื่อส่งเสริมการมีห้องสมุดในชุมชน จึงได้กำหนดโครงสร้าง 3 ชั้นของการบริการห้องสมุดขึ้นโดยห้องสมุดภูมิภาค 5 แห่ง (Regional Libraries) ห้องสมุดชุมชน 18 แห่ง (Community Libraries) และห้องสมุดใกล้บ้าน 100 แห่ง (Neighborhood Libraries) ทั้งหมดจะถูกจัดตั้งและก่อสร้างเสร็จสิ้นในปี 2014

ห้องสมุดภูมิภาคจะถูกจัดตั้งขึ้นในเขตต่าง ๆ ของประเทศ ในขณะที่ห้องสมุดชุมชนจะถูกจัดตั้งขึ้นในบริเวณส่วนกลางของกลุ่มบ้านจัดสรรของรัฐ ส่วนห้องสมุดใกล้บ้านจะตั้งในบริเวณชุมชนและเน้นให้บริการแก่เด็ก ๆ

(2) การสร้างเครือข่ายห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีโครงการโครงสร้างพื้นฐานของระบบข้อมูลแห่งชาติ (National Information Infrastructure) ซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการนำวัสดุห้องสมุดและบริการที่อยู่ในลักษณะข้อมูลดิจิทัลมาใช้ร่วมกันระหว่างห้องสมุด และทำให้วัสดุห้องสมุดและบริการต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์

⁴² Library 2000 Review Committee. (1994). *Library 2000: Investing in a learning nation: Report of the Library 2000 Review Committee*. Singapore: Singapore National Printer Publishers.

⁴³ Lee Kong Chian Reference Library, National Library Board, Singapore, 2005

ทั้งในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ โดยห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลประมาณ 500 แห่งจะถูกเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายและเชื่อมโยงต่อไปยังห้องสมุดในต่างประเทศด้วย

(3) กลยุทธ์ในการรวบรวมชุดหนังสือระดับประเทศ

กำหนดนโยบายในการรวบรวมชุดหนังสือระดับประเทศเพื่อขยายความครอบคลุมและลดความซ้ำซ้อนของชุดหนังสือของประเทศสิงคโปร์ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลของประเทศ โดยข้อมูลที่รวบรวมในชุดหนังสือแห่งชาตินั้นรวมถึงข้อมูลที่เป็นภาษามาลเลย์ ภาษาจีน และภาษาทมิฬ กลยุทธ์นี้รวมถึงการจัดเก็บหนังสือไว้ในคลังเก็บหนังสือนอกเมืองเพื่อบริหารการใช้พื้นที่ให้บริการห้องสมุดในเขตเมืองตามความจำเป็นด้วย

(4) การพัฒนาคุณภาพการบริการโดยเน้นที่การตลาด (Market Orientation)

นำการบริการที่กว้างขวางและมีคุณภาพเข้ามาใช้กับห้องสมุด โดยบริการพื้นฐานเช่นการยืมหนังสือจะยังให้บริการฟรีแก่สมาชิก แต่บริการพิเศษอื่น ๆ เช่นการแปล การวิเคราะห์ข้อมูล และการทำสำเนาข้อมูลจะมีการเก็บค่าบริการ โดยนำแนวคิดการตลาดของภาคธุรกิจมาปรับใช้กับการให้บริการห้องสมุด

(5) การสร้างความสัมพันธ์กับภาคธุรกิจและชุมชน

ความสัมพันธ์กับภาคธุรกิจและชุมชนจะช่วยพัฒนาการให้บริการห้องสมุดผ่านทางกิจกรรมที่มีร่วมกันระหว่างห้องสมุดกับภาคธุรกิจและชุมชน การจัดให้ชุมชน ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษาอยู่ในบริเวณเดียวกันจะช่วยเกื้อหนุนการพัฒนาร่วมกันและการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ระหว่างกันได้ ซึ่งภาคธุรกิจอาจได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดและอาจช่วยให้ความคิดเห็นในการพัฒนาการบริการโดยอาศัยหลักการตลาดได้

(6) การไฝหาประโยชน์จากความรู้ระดับโลก

ข้อมูลนั้นเมื่อผ่านกระบวนการทบทวนและเรียบเรียงใหม่ และให้บริการผ่านทางบริการข้อมูลที่จัดขึ้นเป็นพิเศษนั้นจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มได้ และสามารถสร้างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่หลากหลายของสิงคโปร์ที่สามารถเชื่อมโยงกับโลกตะวันออกและโลกตะวันตกนั้นจะสามารถช่วยให้สิงคโปร์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเป็นผู้ไฝหาประโยชน์ความรู้ในระดับโลกได้ ตัวอย่างรูปธรรมคือการใช้ห้องสมุดอ้างอิงที่มีชุดหนังสือของเอเชียจะช่วยสร้างศูนย์ข้อมูลที่สมบูรณ์แบบและสามารถที่จะให้ข้อมูลทางธุรกิจแก่ภาคธุรกิจเกี่ยวกับประเทศสิงคโปร์ ประเทศจีน ประเทศอินเดีย ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และส่วนอื่น ๆ ของเอเชียได้

เพื่อให้บรรลุกลยุทธ์ทั้ง 6 ประการ รายงาน Library 2000 แนะนำให้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ และดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาใน Library 2000 Report

- (2) ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาระบบห้องสมุด เช่น การใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการนำโปรแกรมช่วยในการค้นหาเข้ามาใช้
- (3) ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับแนวทางที่จะเปลี่ยนไปของระบบห้องสมุด

โดยสรุปรายงาน Library 2000 ได้กำหนดกรอบการทำงานให้กับห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลเพื่อให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและพร้อมที่จะรับบทบาทที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งรวมถึงการนำเอาแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการให้บริการห้องสมุดด้วย เช่นการจัดส่งหนังสือถึงบ้าน การยืมและคืนหนังสือด้วยตนเอง

รายงาน Library 2000 จึงเป็นมากกว่าการวางแผนเพื่อการพัฒนาห้องสมุดและบริการห้องสมุดสำหรับอนาคต หากแต่ยังเป็นการลงทุนในการขยายประสิทธิภาพของประเทศ ความเกี่ยวโยงกันของข้อมูล และเพิ่มพูนความรู้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและยังช่วยให้ประเทศสิงคโปร์สามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งโครงการห้องสมุด 2000 นั้นถือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากโครงการ IT2000 ที่จะช่วยให้ประเทศสิงคโปร์สามารถทำให้วิสัยทัศน์ที่จะเป็นแหล่งข้อมูลระดับโลกสำเร็จลงได้

ผลโดยตรงจากการดำเนินการตามแผนในรายงาน Library 2000 คือการที่รัฐสภาสิงคโปร์ได้ผ่านกฎหมาย National Library Board Act 1995 เพื่อจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นเพื่อพัฒนาการให้บริการห้องสมุดของประเทศ และเพื่อขจัดอุปสรรคในการบริหารจัดการระบบห้องสมุดในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการขยายขอบเขตของหน้าที่ Legal Deposit ให้กว้างขึ้นจากการให้จัดส่งเพียงสิ่งพิมพ์ไปเป็นการส่งสื่อจัดเก็บข้อมูลประเภทอื่นเข้าสู่ระบบห้องสมุดแห่งชาติด้วย

การดำเนินการตามโครงการ Library 2000 นั้นทำให้ระบบห้องสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามเป้าหมายของโครงการ โดยในปี 2004 คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ได้ทำการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินการตามโครงการ Library 2000 เปรียบเทียบกับสถานะก่อนเริ่มโครงการ Library 2000 ในปี 1994 พบว่า

ตารางแสดงข้อมูลการพัฒนาระหว่างปี 1994 - 2004⁴⁴

ข้อมูลที่จัดเก็บ	ข้อมูลปี 1994	ข้อมูลปี 2004
จำนวนห้องสมุด	15 แห่ง	73 แห่ง
จำนวนหนังสือ	3.4 ล้านเล่ม	8 ล้านเล่ม
จำนวนครั้งที่ผู้เข้าใช้ห้องสมุด	5.5 ล้านครั้ง	31 ครั้ง
จำนวนสมาชิกห้องสมุด	5 แสนคน	1.1 ล้านคน
จำนวนครั้งที่ยืมหนังสือ	10 ล้านครั้ง	27 ล้านครั้ง
จำนวนครั้งของการค้นหาข้อมูล	1.86 แสนครั้ง	2.3 ล้านครั้ง
จำนวนการค้นหาข้อมูลผ่านเครือข่าย	0 ครั้ง	4.7 ล้านครั้ง
จำนวนรอบอายุของหนังสือ	12 ปี	4 ปี

ในปี 2002 ได้มีการเปรียบเทียบข้อมูลการใช้ห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์กับทวีปอเมริกาเหนือ โดยเฉพาะในเขตเมืองโตรอนโต เมืองนิวยอร์ก และเมือง ลอสแอนเจลิส พบว่าสถิติการใช้ห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์นั้นดีกว่าเมืองต่าง ๆ ดังกล่าวโดย

ตารางเปรียบเทียบการใช้งานห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์กับทวีปอเมริกาเหนือ⁴⁵

	ประเทศสิงคโปร์	เมืองในทวีปอเมริกาเหนือ
จำนวนครั้งของการยืมต่อจำนวนประชากร (Loans per capita)	9.5	6
จำนวนสมาชิกคิดเป็นร้อยละต่อจำนวนประชากร	63%	52%
จำนวนครั้งที่ใช้บริการต่อจำนวนประชากร (Visits per capita)	9	4
ค่าใช้จ่ายต่อจำนวนประชากร (Expenditure per capita)	US\$23	US\$24

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนจากรายงาน Library 2000 แล้วจะพบว่าระบบห้องสมุดประเทศสิงคโปร์มีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนของห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม 15 แห่งในปี 1994 เป็น 73 แห่งในปี 2004 ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเน้นที่ห้องสมุดขนาดเล็กในชุมชนต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างอาหารสมองให้กับเด็กและชุมชน และสร้างขึ้นในเขตที่มีความสะดวกที่จะใช้งาน ทั้งจำนวนคนที่เข้าใช้งานห้องสมุด จำนวนครั้งของหนังสือที่ถูกยืม รวมถึงการค้นหาข้อมูลย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ที่ดีว่าการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานในรายงาน Library 2000 นั้น ทำให้ประชาชนชาวสิงคโปร์มีความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบที่จับต้องได้และในรูปแบบข้อมูลในระบบเครือข่าย

3.2 ระบบห้องสมุดสิงคโปร์ในปัจจุบัน และการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่ Library 2010

⁴⁴ P.2. National Library Board. (2005). *Library 2010: Libraries for life, Knowledge for success*. Singapore: SNP Publishers.

⁴⁵ Ibid., p.2

นับเป็นเวลา 10 ปี นับตั้งแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ตามแผนที่กำหนดโดย Library 2000 Report ตลอดเวลาที่ผ่านมามีคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระบบห้องสมุดภายในประเทศให้ทันสมัยและสอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง ในปี 2005 คณะกรรมการฯ ได้กำหนดแผนพัฒนารอบใหม่ขึ้นโดยใช้ชื่อว่า Library 2010

อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในปัจจุบันนั้นแตกต่างกับในอดีต เนื่องจากการพัฒนาในระดับของการพัฒนาระบบพื้นฐานต่าง ๆ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว อุปสรรคในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องของการดำเนินนโยบายเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า ประชาชนทุกคนในสังคมจะได้เข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดในสังคมถูกกีดกันจากการเข้าถึงความรู้ที่อยู่ในระบบห้องสมุดสาธารณะ ซึ่งการเข้าถึงความรู้ได้อย่างทั่วถึงนี้ จะช่วยลดช่องว่างของสังคมได้ หนึ่งในความพยายามของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์คือ การสร้างห้องสมุดที่อยู่บนระบบคอมพิวเตอร์ (Digital Library) เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชน และเพื่อสร้างให้เกิดการกระจายความรู้อย่างรวดเร็วผ่านทางอินเทอร์เน็ต⁴⁶

โครงการ Library 2010 เป็นการกำหนดแนวกลยุทธ์ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ สำหรับระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า (2005-2010) การพัฒนาในช่วงนี้ คณะกรรมการฯ กำหนดเป้าหมายเพื่อนำความรู้ที่เป็นที่ยอมรับระดับโลกมาสู่สิงคโปร์เพื่อสร้างประสิทธิผลในทางบวกให้กับสังคมและเศรษฐกิจ

แผนพัฒนา Library 2010 ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ท้าทายสังคมและเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ซึ่งต้องการกลยุทธ์ทางด้านข้อมูลเพื่อรับมือกับปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจสร้างผลกระทบกับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งเพื่อสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศสิงคโปร์ที่ก้าวเข้าสู่ยุคของเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน (Knowledge-based Economy) ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ห้องสมุดมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในสภาพแวดล้อมในยุคดังกล่าว

ห้องสมุดนั้นถือเป็นแหล่งความรู้สำหรับผู้ที่อยู่ในสังคมที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างต้นทุนทางปัญญาและเป็นที่มาของการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของประเทศ การช่วยสร้างต้นทุนทางปัญญาและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ นั้นถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแข่งขันและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแข่งขันในยุคของเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน โดยความรู้เพิ่มพูนความสำคัญมากยิ่งขึ้นตลอดเวลาและยังทำให้เกิดผลกระทบขึ้นต่อความแตกต่างของสังคมทั้งในระดับชุมชน และในระดับประเทศ คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจในการสร้างความต่อเนื่องในการให้บริการให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่ายและสะดวกต่อผู้ใช้งานอันจะช่วยสร้างให้สังคมมีความกลมกลืนอย่าง

⁴⁶ Ibid.

ยั่งยืน และขณะเดียวกันก็จะสนับสนุนบุคคลธรรมดา ภาคธุรกิจ และภาครัฐในการเข้าถึงความรู้และข้อมูลได้อย่างฉับไวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสถานะที่มีการแข่งขันสูง

นอกจากการขยายความสามารถในการเรียนรู้ให้กับประเทศแล้ว คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์ยังตระหนักถึงหน้าที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างต้นทุนทางความรู้ให้กับประเทศสิงคโปร์ คณะกรรมการฯ จึงได้กำหนดบทบาทในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือกันในการสร้างทรัพยากรด้านความรู้ และเพื่อให้ความรู้สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ดังนี้

(1) การให้ห้องสมุดมีส่วนสำคัญในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ความท้าทายของการบริการห้องสมุดในปัจจุบันคือการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งรวมถึง

- การให้บริการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง
- สนับสนุนความเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชนในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- ขยายขอบเขตของเนื้อหา กิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่าง
- สร้างพื้นที่ในการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ที่ชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน และใช้เป็นพื้นที่ลานแห่งการเรียนรู้ควบคู่กันไป
- ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการนำเสนอสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์ และสามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการที่แตกต่างของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชนได้

(2) การใช้ห้องสมุดเป็นพลังในการก้าวสู่เศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน

เศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐานนั้นต้องประกอบขึ้นจากการค้นคว้าและพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการค้นคว้าเพื่อการใช้งาน การมีวัฒนธรรมที่มุ่งที่จะทำการค้นคว้าและพัฒนาจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่จะสร้างความรู้ ส่งออกความรู้ การแสวงหาความรู้ และการนำความรู้ไปใช้งานได้

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จึงวางเป้าหมายที่จะสนับสนุนการค้นคว้าและพัฒนาด้วยการอำนวยความสะดวกการเข้าถึงโลกแห่งความรู้ผ่านเครือข่ายของห้องสมุดเพื่อค้นคว้าวิจัยและศูนย์ข้อมูลที่ตั้งอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งรวมถึงการสร้างการเชื่อมต่อโดยตรงกับแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตร การออกแบบ การบริหารเทคโนโลยี ข้อมูลทางการค้า และวิธีการสร้างมูลค่าใหม่ ๆ ได้ โดยคณะกรรมการฯ มุ่งพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ดังนี้

- การค้นคว้าเพื่อการใช้งาน (Applied Research) โดยจะทำการรวบรวมแหล่งข้อมูลภายในประเทศสิงคโปร์เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในสาขาที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับประเทศได้
- การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) โดยจะทำการรวบรวมการเข้าถึงฐานข้อมูล สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการออกแบบของประเทศต่าง ๆ และองค์กระระหว่างประเทศ เพื่อให้นักประดิษฐ์และเจ้าของธุรกิจสามารถใช้ประโยชน์ได้

- การส่งออกความรู้ (Knowledge Export) โดยการเป็นตัวกลางในการนำความรู้ของประเทศสิงคโปร์ ทั้งที่อยู่ในรูปงานวิจัย หรือ สิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ต่าง ๆ ออกเผยแพร่กับประชาคมโลก เพื่อช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ ของสิงคโปร์สามารถส่งออกความรู้ของตนได้
- การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) โดยการให้บริการข้อมูลเชิงพาณิชย์และข้อมูลทางธุรกิจ การเข้าถึงข้อมูลการตลาดในต่างประเทศและการพัฒนาใหม่ ๆ ในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนและภาคธุรกิจในการแสวงหาความรู้
- การนำความรู้มาใช้งาน (Knowledge Application) โดยการให้การสนับสนุนการนำความรู้มาใช้งานอย่างสร้างสรรค์กับเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ด้วยการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการปรับปรุงบริการและความครอบคลุมของสาระเพื่อสร้างทักษะเฉพาะทาง และการพัฒนาการสร้างสรรค์ทางอุตสาหกรรม

(3) การกำหนดหลักการในการนำไปสู่เศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน

หลักการในการนำไปสู่เศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐานจะประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกัน

- ห้องสมุดเพื่อชีวิต – ความรู้เพื่อความสำเร็จ
(Library for Life : Knowledge for Success)
คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีเป้าหมายในการสร้างให้ห้องสมุดเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมแห่งความรู้ที่แข็งแกร่ง และจะนำไปสู่การใช้ความรู้เพื่อไปสู่ความสำเร็จ โดยการใช้ความรู้ในการหาประโยชน์และสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน
- การรับใช้สังคมโดยรวม
คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีเป้าหมายในการตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของชุมชนต่าง ๆ ในสังคมทั้งเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือเพื่อการพัฒนาตนเองและเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติต้องการที่จะขยายการบริการให้ลงไปถึงชุมชนที่ปัจจุบันไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง เช่น คนพิการ คนว่างงาน คนงานที่ขาดทักษะ ผู้ที่เกษียณอายุ เป็นต้น
- การเข้ามามีบทบาทสำคัญในทีมบริหารจัดการความรู้ของประเทศสิงคโปร์
ด้วยการที่ประเทศสิงคโปร์ได้เปลี่ยนตัวเองไปเป็นประเทศที่เน้นการใช้เศรษฐกิจและสังคมที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐานเป็นแรงขับเคลื่อนประเทศซึ่งต้องการความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายภาคส่วน คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ในฐานะผู้ให้บริการห้องสมุดแห่งชาติจึงอยู่ในฐานะผู้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการใช้ความรู้และข้อมูลในการผลักดันประเทศสิงคโปร์ไปสู่เป้าหมาย และขณะเดียวกันก็จะให้การสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการผลักดันประเทศไปสู่ 'Knowledge Singapore' ด้วย

ตามโครงการ Library 2010 นั้น คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์คาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาเสร็จสมบูรณ์แล้วจะสามารถบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- การสร้างให้ห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เป็นแหล่งข้อมูลลำดับแรกสุดที่มีเนื้อหาและชุดหนังสือเกี่ยวกับเอเชียที่ประชาคมโลกจะนึกถึง
- การเป็นเครือข่ายห้องสมุดสาธารณะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้ (Learning Space)
- การสร้างชุมชนที่ใฝ่หาความรู้ ชุมชนที่เกื้อกูลกันทั้งในแถบที่อยู่อาศัย และในสถานที่ทำงาน
- การสร้างแหล่งข้อมูลและความรู้เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการวิชาชีพ ผู้ประกอบการอิสระ ภาคธุรกิจ และภาครัฐที่จะใช้ในการสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
- การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการพัฒนาวิชาชีพการบริหารจัดการข้อมูลและความรู้เพื่อพัฒนาไปเป็นวิชาชีพบริการแขนงใหม่

เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จะดำเนินการ

(1) การสร้างเครือข่ายความรู้

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์มีความตั้งใจที่จะประมวลแหล่งข้อมูลความรู้ทั้งที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลและรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยการกำหนดการเชื่อมโยงข้อมูลข้ามแหล่งข้อมูลของแต่ละภาคส่วนเพื่อให้เกิดนวัตกรรมในการใช้ข้อมูล ซึ่งคณะกรรมการฯ จะเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดโครงสร้างในการรับข้อมูล การค้นหาข้อมูล การกระจายข้อมูล และการสร้างทางเดินข้อมูลที่มีคุณภาพ

(2) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสนับสนุนความร่วมมือ

การเติบโตของเทคโนโลยีและสื่อรูปแบบใหม่ต่าง ๆ นั้นช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้สำหรับประชาชนและชุมชน คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จึงมุ่งที่จะใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการสร้างความร่วมมือในการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่นการใช้เครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง คณะกรรมการฯ ยังคำนึงถึงกลุ่มผู้สูงอายุโดยจะใช้เครื่องมือที่สะดวกต่อการใช้งานเพื่อให้ผู้ใช้บริการกลุ่มนี้สามารถพึ่งพาตนเองได้

(3) การจัดการบริการในชุมชนของผู้ใช้บริการ

คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จะบริหารความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการอย่างใกล้ชิด โดยจะให้โอกาสผู้ใช้บริการสามารถกำหนดรูปแบบ และปรับปรุงบริการของห้องสมุดให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนได้ โดยจะรับฟังความคิดเห็นและให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงบริการเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้เต็มที่

(4) การเพิ่มขีดความสามารถในด้านวิชาชีพ

เพื่อขยายขอบเขตการให้บริการให้ครอบคลุม และเพื่อการเชื่อมโยงความรู้ของวิชาชีพต่าง ๆ บรรณารักษ์และบุคลากรของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จำเป็นต้องปรับตัวเรียนรู้ความรู้

ด้านวิชาชีพต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อสามารถสร้างระบบการเรียนรู้ข้ามสายวิชาชีพผ่านระบบห้องสมุดเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้

(5) ประเมินผลกระทบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการดำเนินงาน

ด้วยนโยบายที่กว้างขวางและซับซ้อนทำให้การประเมินความคุ้มค่าของการดำเนินการเป็นไปได้ยาก คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์จึงจะดำเนินการประเมินผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ซึ่งจะรวมถึงการทำวิจัยและการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อประเมินผลกระทบ โดยคาดว่าจะช่วยทำให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์เป็นหน่วยงานที่ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และมีการบริหารจัดการทรัพยากรได้ดี

โดยแผนการพัฒนาระบบห้องสมุดตามโครงการ Library 2010 นั้นจะเริ่มดำเนินการในช่วงปี 2006 เรื่อยไปจนจบปี 2010 ซึ่งแผนดังกล่าวนั้นเป็นการกำหนดวิธีบริหารจัดการบริการห้องสมุดให้มีการขยายตัวเพื่อให้บริการอย่างทั่วถึง มีข้อสังเกตว่าในการพัฒนาระบบตามโครงการ Library 2010 นั้น ไม่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมายแต่อย่างใด จึงทำให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกฎหมาย National Library Board Act 1995 ที่สามารถรองรับแผนพัฒนาใหม่ ๆ ได้อยู่เสมอ

3.3 มาตรการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ นอกจากการดำเนินการตามแผนการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ตามโครงการ Library 2010 แล้ว ยังมีมาตรการทางการเงินที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ด้วย ซึ่งมาตรการทางการเงินที่เกี่ยวข้องนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) มาตรการเกี่ยวกับแหล่งเงินได้ของห้องสมุด

ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารงานของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ โดยกองทุนนั้นมีแหล่งเงินได้มาจาก⁴⁷

- เงินที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้รับจากการให้
- ของขวัญ การบริจาค หรือส่วนแบ่งที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้รับ
- ค่าบริการ ค่านายหน้า ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล และรายได้อื่น ๆ ที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้รับ
- เงินกู้ที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์อาจกู้ยืมโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนี้
- เงินอื่นใดที่คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์อาจได้รับมาเพื่อประโยชน์ในการทำหน้าที่ตามกฎหมาย

⁴⁷ มาตรา 18 National Library Board Act 1995

จะเห็นว่ากฎหมายได้เปิดช่องให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์สามารถที่จะหาเงินเข้าสู่กองทุนได้หลายวิธี ซึ่งวิธีหนึ่งที่น่าจะใช้ในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดได้ก็คือการกำหนดค่าบริการซึ่งถือเป็นอำนาจของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ด้วยเช่นกัน⁴⁸ อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีความชัดเจนว่าปกติแล้วคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้รับงบประมาณจากทางรัฐบาลหรือไม่ แต่ด้วยข้อกฎหมายแล้วคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ก็สามารถรับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานใดก็ได้ หากเป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

⁴⁸ มาตรา 7 (p) National Library Board Act 1995

ปัจจุบันคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์กำหนดอัตราค่าบริการต่าง ๆ ดังนี้⁴⁹

ประเภทบริการ	ค่าบริการ
ยืมหนังสือและสื่อสารสนเทศต่อ	0.50 เหรียญสิงคโปร์ต่อชิ้น
จองหนังสือและสื่อสารสนเทศอื่น	0.50 เหรียญสิงคโปร์ต่อชิ้น
ค่าปรับยืมเกินเวลา	(1) 0.15 เหรียญสิงคโปร์สำหรับหนังสือต่อเล่มต่อวัน (2) 0.50 เหรียญสิงคโปร์สำหรับสื่อสารสนเทศต่อชิ้นต่อวัน
ค่าชดเชยกรณีหนังสือหรือสื่อสารสนเทศ	ค่าชดเชยรวมถึง - ค่าเสียหายเท่าราคาของหนังสือหรือสื่อสารสนเทศ - ค่าจัดการ 7.15 เหรียญสิงคโปร์ต่อชิ้น - ค่ากล่องวีดีโอ หรือ CD 1.05 เหรียญสิงคโปร์ต่อชิ้น
ค่าออกบัตรสมาชิกใหม่	(1) 1 เหรียญสิงคโปร์สำหรับการออกบัตรสมาชิกให้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี (2) 5 เหรียญสิงคโปร์สำหรับการออกบัตรสมาชิกให้กับสมาชิกที่อายุ 15 ปีขึ้นไป

จากรายการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ค่าบริการต่าง ๆ ที่เรียกเก็บนั้นไม่รวมถึงค่ายืมหนังสือหรือสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบห้องสมุดแห่งชาติ หากมีเฉพาะค่าบริการที่เป็นบริการพิเศษ เช่น การจองหนังสือ การยืมต่อ หรือการลดราคาค่าออกบัตรสมาชิกใหม่สำหรับเด็กก็ถือเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนทางหนึ่ง

(2) มาตรการด้านภาษีที่เกี่ยวข้อง

การให้การสนับสนุนทางการเงินไม่ว่าจะโดยการให้ หรือการบริจาคแก่กองทุนที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์นั้นสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้⁵⁰ เนื่องจากการให้ หรือบริจาคให้กับองค์กรของรัฐบาลเพื่อประโยชน์สาธารณะ การกำหนดมาตรการทางภาษีในลักษณะดังกล่าวสามารถช่วยสนับสนุนให้เอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติได้ทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตามการบริจาคดังกล่าวจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ด้วย

- (ก) เป็นเงินที่ให้โดยไม่มีเงื่อนไขว่าจะได้รับคืน
- (ข) เป็นเงินที่ให้โดยไม่มีเงื่อนไขว่าจะให้ผลประโยชน์ตอบแทน
- (ค) หรือผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับไม่มีมูลค่าทางพาณิชย์ (No Commercial Value) ซึ่งพิจารณาจากการที่ผลประโยชน์ดังกล่าวไม่สามารถแปลงค่าเป็นเงิน หรือขายต่อไป

⁴⁹ http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal?_nfpb=true&_pageLabel=LibraryGuide#fees

⁵⁰ http://www.iras.gov.sg/ESVPportal/others/charities/charities_g1.4.1a_which+donations+are+tax-deductible.asp#Cash_Donations

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติ เปรียบเทียบระบบการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์

4.1 โครงสร้าง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหอสมุดแห่งชาติในปัจจุบัน

หอสมุดชาตินั้นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2424 เริ่มจากการจัดตั้งหอสมุดวชิรญาณ ขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงตั้งชื่อหอสมุดวชิรญาณตามสมญานามในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ซึ่ง เมื่อเริ่มก่อตั้งได้มีที่ทำการอยู่บริเวณชั้นล่างพระที่นั่งจักรี จากนั้น ต่อมา ใน ภาย หลัง จึง ได้ ย้าย มา อยู่ ที่ ศาลา สห ทั ย ส มา ค ม (ตึกพิพิธภัณฑ์เก่า) นอกประตูพินานไชยศรีภายในพระบรมมหาราชวัง

ต่อมาในปี 2443 ได้มีการตั้งหอสมุด ขึ้นภายในพระบรมมหาราชวังอีกแห่งหนึ่งใช้เป็นสถานที่รวบรวมหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาแล้วพระราชทานนามว่าหอพุทธศาสนาสังคหะและในปี 2448 ได้มีการรวมหอพระมณเฑียรธรรมซึ่งเป็นสถานที่เก็บ พระไตรปิฎกของหลวงภายในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งมีมาแต่ครั้งโบราณกาล เข้ากับหอสมุดวชิรญาณกับหอพุทธศาสนาสังคหะเป็นแห่งเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่าหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร แต่เนื่องจากหอพระสมุดฯ ยังอยู่ภายในเขตพระราชฐานชั้นนอก จึงไม่สะดวกต่อการเข้าไปค้นคว้าหาความรู้ของประชาชน จนกระทั่งในปี 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงโปรดฯ ให้ย้ายหอพระสมุดวชิรญาณฯ ออกมาอยู่ภายนอกพระบรมมหาราชวัง

พอลถึงปี 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานหนังสือ ส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวให้แก่หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร ในครั้งนั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นายกหอพระสมุดวชิรญาณฯ จึงทรงขยายกิจการของหอพระสมุดฯ โดยแบ่งสมุด ข่อย คัมภีร์โบราณ ศิลาจารึก และตู้พระคัมภีร์ลายรดน้ำ ไปจัดไว้ ณ พระที่นั่งคิวโมกขพิมานภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ แล้วให้ชื่อว่าหอพระสมุดวชิรญาณตามที่มีมาแต่เดิม ส่วนหนังสือฉบับพิมพ์ที่มีมาแต่เดิมและที่ได้รับพระราชทานมาใหม่คงเก็บ รักษาเอาไว้ที่ตึกถาวรวัตถุตามเดิมแล้วพระราชทานนามว่าหอพระสมุดวชิราวุธ และ เรียกชื่อพระสมุดทั้งสองแห่งรวมกันว่าหอพระสมุดสำหรับพระนคร

ครั้นถึง พ.ศ.2469 เมื่อได้มีการตั้งราชบัณฑิตยสถานขึ้นจึงโปรดเกล้าฯ ให้หอพระสมุดสำหรับพระนครมาขึ้นอยู่กับราชบัณฑิตยสถาน ต่อมาเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2477 ได้มีการจัดตั้งกรมศิลปากร หอพระสมุดฯ จึงต้องมาสังกัดอยู่กับ กรมศิลปากร แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นหอสมุดแห่งชาติ

ในปี 2490 ได้มีการก่อสร้างและจัดตั้งหอสมุดดำรงราชานุภาพขึ้นมาอีก แห่งหนึ่ง โดยตั้งอยู่ด้านหลังหอพระสมุดวชิราวุธเพื่อเป็นที่เก็บรักษาหนังสืออันเป็น สมบัติส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม พระ ย า ดำ ร ง ราชานุภาพ ซึ่ง หม่อม เจ้า ห ญิง พูน พิ ศ มัย ดี ศ กุล พระทายาทในสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงมอบ ให้แก่รัฐบาล ดังนั้นหอสมุดแห่งชาติจึงประกอบด้วยหอสมุดวชิรญาณ หอสมุดวชิราวุธ และหอสมุดดำรงราชานุภาพ

ครั้งกาลเวลาเนิ่นนานมาจนทำให้จำนวนหนังสือ และจำนวนผู้มาใช้บริการ หอสมุดแห่งชาติเพิ่มขึ้น ในปี 2503 ทางคณะกรรมการโดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ เริ่มโครงการจัดตั้งหอสมุดแห่งใหม่ขึ้นภายในบริเวณที่ดินกระทรวงศึกษาธิการที่ข้างท่าवासูกรี และได้เปิดใช้ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2509⁵¹ จวบจนปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติท่าवासูกรีก็ได้ รับใช้ประชาชนมาแล้ว 40 ปี

ปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติเป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากรตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545 หอสมุดแห่งชาติจึงมีสถานะเป็นส่วนราชการระดับกองในสังกัดของกระทรวงวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และเนื่องจากหอสมุดแห่งชาติมิได้มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น การดำเนินการต่างๆ ของหอสมุดแห่งชาติจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่ใช้บังคับกับส่วนราชการทั่วไปด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติต้องอยู่ภายใต้นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2) การบรรจุ แต่งตั้ง และโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ เป็นอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

(3) หอสมุดแห่งชาติไม่มีงบประมาณของตนเองหากแต่จะต้องอยู่ภายใต้งบประมาณของส่วนกลางที่จะจัดสรรให้ในแต่ละปีพระราชบัญญัติฯ

หอสมุดแห่งชาติมีสถานะเป็นสำนักเทียบเท่ากับกองในสังกัดของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายโดยภายในสำนักงานหอสมุดแห่งชาติแบ่งโครงสร้างออกเป็น⁵²

(1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในสำนักหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติสาขา และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ครอบคลุมลักษณะงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ การเงินและงบประมาณ งานพัสดุ งานดูแลอาคารและสถานที่ งานด้านบุคลากร งานด้านประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่เอกสารและการจัดพิมพ์หนังสือ โดยเฉพาะที่สำคัญได้แก่ การทำแผนหรือโครงการพัฒนาสำนักหอสมุดแห่งชาติให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ เป็นศูนย์รวมแห่งการสั่งการหรือรับนโยบายจากหน่วยงานชั้นสูงไปยังหน่วยงานต่างๆ ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งคอยติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ฝ่ายบริหารงานทั่วไปจึงรับผิดชอบต่องานบริหารสำนักงานและงานอื่นๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากความรับผิดชอบดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

⁵¹ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 24 วันศุกร์ที่ 5- พฤษหส์บตีที่ 11 พฤศจิกายน 2547

⁵² ข้อมูลโครงสร้างสำนักหอสมุดแห่งชาติ http://www.nlt.go.th/organize_detail.htm#h2

การบริหารงานแบ่งออกเป็น 3 งาน คือ งานธุรการและประสานสาขา งานการเงินและพัสดุ และ อาคารสถานที่ งานแผนและงบประมาณ

(2) กลุ่มพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด

กลุ่มพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด แบ่งการบริหารงานภายนอกเป็น 5 ฝ่าย คือ ฝ่ายคัดเลือกและประเมินคุณภาพทรัพยากรห้องสมุด ฝ่ายวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ทรัพยากรห้องสมุด ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษาหนังสือ ฝ่ายคลังสิ่งพิมพ์ และศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ การปฏิบัติงานใน 5 ฝ่ายนี้มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันทั้งในด้านงานเทคนิค และงานบริการในรูปแบบต่าง ๆ กัน

ภารกิจหลักที่สำคัญของส่วนพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด จึงมุ่งเน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในนามของหอสมุดแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และเพื่อการจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ

นโยบายหลักในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ คือ มุ่งจัดหาสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ในประเทศให้ครบถ้วน โดยอาศัยพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 การจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณจากรัฐบาล การขอรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจตามมติคณะรัฐมนตรี การขอรับเป็น อภินันทนาการ การแลกเปลี่ยนในประเทศและต่างประเทศ ทั้งระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และระดับห้องสมุดกับห้องสมุดทั่วโลก เพื่อความร่วมมือประสานงานกันระหว่างห้องสมุดและเพื่อประโยชน์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทรัพยากรสารสนเทศที่ดำเนินการจัดหามานี้ได้ นำเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานเทคนิคในด้านการจัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งโสตทัศนวัสดุทุกประเภท เพื่อให้บริการในหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติสาขาในส่วนภูมิภาค

นอกจากนั้นภารกิจหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การอนุรักษ์ซ่อมแซมหนังสือทั่วไปเอกสาร ภาษาโบราณ หนังสือหายาก โดยการวิเคราะห์สาเหตุการเสื่อมสภาพของวัตถุ และอนุรักษ์โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยในการซ่อมแซม เพื่อหยุดยั้งหรือชะลอการเสื่อมสภาพของเอกสารให้ช้าลง เป็นการยืดอายุของเอกสารให้มีสภาพแข็งแรง เพื่อให้ทรัพยากรนั้นมีอายุยาวนานที่สุด และเป็นหลักฐานสำคัญอันมีค่ายิ่งต่อการศึกษาของชาติต่อไปในอนาคต

(3) กลุ่มบริการค้นคว้าอ้างอิง

กลุ่มบริการค้นคว้าอ้างอิง เป็นศูนย์กลางแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อความรู้ ข้อมูลข่าวสาร แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ทั้งในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และแก่ส่วนราชการกระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนจนสมาชิก รัฐสภา ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการ ค้นคว้า อ้างอิง และพัฒนาเทคนิคการบริการที่มีคุณภาพ ให้ทันสมัยตามมาตรฐานสากลตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ จัดทำคู่มือช่วยค้นหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์และข้อมูลความรู้ วิชาการ เช่นดรรชนี บรรณานุกรมเฉพาะวิชา สารสังเขป บรรณานิติน์ กฤตภาค ทำเนียบนามแหล่งสารสนเทศ เอกสารเผยแพร่แนะนำการให้บริการวิชาการ ปฐมนิเทศ

ฝึกอบรมการใช้ห้องสมุดศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์วิชาการของหอสมุดแห่งชาติ เป็น ที่ปรึกษาแนะนำและฝึกอบรมเกี่ยวกับงานด้านบริการห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ และ สารนิเทศศาสตร์

กลุ่มบริการ ประกอบด้วย กลุ่มงานบริการหนังสือ กลุ่มงานบริการวารสารและสิ่งพิมพ์ กลุ่มบริการ ข้อมูลรัฐสภา ศูนย์นราธิปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หอสมุดตำราโบราณภาพ และหอเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เปิดให้บริการ 7 วันต่อสัปดาห์

(4) กลุ่มหนังสือ ตัวเขียน และจารึก

กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก เป็นหน่วยงานกลุ่มหนึ่งในสังกัดของสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร มีภารกิจและหน้าที่โดยสรุปในการดูแลรักษา และให้บริการข้อมูลความรู้จากเอกสารโบราณทุกประเภท ข้าราชการ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ทั้งหมดเรียกชื่อตำแหน่งว่านักภาษาโบราณ

กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก แบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็น ๓ กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานภาษาโบราณ กลุ่มงานสำรวจเอกสารโบราณ กลุ่มงานทะเบียนและบริการ

ภาระหน้าที่ตามกรอบอัตรากำลังของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กำหนดไว้ดังนี้

กลุ่มงานภาษาโบราณ มีหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ลักษณะรูปแบบอักษรโบราณ อักษรสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลความรู้จากเอกสารโบราณที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้า ดำเนินการ คัดลอก ถ่ายทอด อ่านแปลอักษร และภาษาโบราณจัดทำคำอธิบายศัพท์โบราณ ทำดรรชนี รวบรวมโบราณกคัพท์ ประวัติ รูปคำศัพท์ และอักษรวิธีในอักษรภาษาโบราณแบบต่าง ๆ

กลุ่มงานสำรวจเอกสารโบราณ มีหน้าที่ในการออกสำรวจเสาะแสวงหา สืบค้นแหล่งเอกสารโบราณ รวบรวมและจัดหาหนังสือและเอกสารโบราณทั่วพระราชอาณาจักร ดำเนินการจัดทำบันทึกหลักฐาน บัญชี เอกสารโบราณ และดำเนินการลงทะเบียนเอกสารโบราณ ทำบัญชี เดินท่ง (บัญชีสังเขป) เอกสารโบราณที่ได้จากการสำรวจ ดำเนินการตรวจ พิจารณา และคัดเลือกเอกสารโบราณในท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์คุณค่าในชั้นต้น

กลุ่มงานทะเบียนและบริการ มีหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ลงทะเบียน ทำ บัตรรายการ ทำบรรณานุกรม เชิงอรรถ บรรณนิทัศน์ สารสังเขปของเอกสารโบราณ เพื่อการบริการ เก็บรักษา ควบคุมดูแล ให้บริการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ และตอบคำถามเกี่ยวกับเอกสารโบราณ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการต่าง ๆ ในการค้นหาเอกสารและเรื่องราว กำหนดระเบียบวิธีการ และแบบแผนในการขออนุญาตใช้เอกสารโบราณประเภทต้นฉบับตัวเขียนและจารึก ตลอดจนคัดเลือกเอกสาร เพื่อดำเนินการจัดทำสำเนา ให้บริการแทนต้นฉบับ

(5) กลุ่มโสตทัศนวัสดุและกิจกรรมห้องสมุด

กลุ่มโสตทัศนวัสดุและกิจกรรมห้องสมุด รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการผลิตรวบรวม จัดเก็บ และให้บริการโสตทัศนวัสดุในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ไมโครฟิล์ม ไมโครแจ็กเก็ต ไมโครฟิช รูปภาพ ภาพถ่าย สไลด์ วีดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง โน้ตเพลง แผนที่ และข้อมูลสารนิเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการอนุรักษ์และให้บริการศึกษาค้นคว้า วิจัยทั้งด้านวิชาการและสารบันเทิงแขนงต่างๆ ด้านศิลปวัฒนธรรม และการดนตรี รวมทั้งทำหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหลายรูปแบบ เช่น จัดนิทรรศการ การอภิปราย บรรยาย สาธิต และจัดการแสดง โดยมุ่งเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชนทั่วไป เยาวชน นิสิต นักศึกษาจากสถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้เพื่อความสะดวกต่อการจัดเก็บและค้นคืนทั้งของเจ้าหน้าที่และผู้ใช้ ยังจัดทำเครื่องมือช่วยค้นอย่างเป็นระบบอีกด้วย แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานผลิตโสตทัศนวัสดุ กลุ่มงานบริการโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร กลุ่มงานกิจกรรมห้องสมุด และกลุ่มงานศิลปกรรม

(6) ศูนย์สารนิเทศห้องสมุด

ศูนย์สารนิเทศห้องสมุด มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติของหอสมุดแห่งชาติ งานวิชาการด้านเทคโนโลยีสารนิเทศ คลังข้อมูล และการสร้างเครือข่ายระบบสารนิเทศแห่งชาติ การวางแผน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์สารนิเทศห้องสมุด วางแผนพัฒนาฐานข้อมูล บรรณานุกรมแห่งชาติ กำหนดนโยบายการพัฒนาระบบข้อมูลเฉพาะวิชา กำหนดรูปแบบมาตรฐานของการบันทึกข้อมูล พัฒนาระบบข้อมูลวารสาร โสตทัศนวัสดุ หนังสือโบราณและสื่ออื่นๆ จัดทำแผนแม่บทพัฒนาระบบเครือข่ายของระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ พัฒนาระบบข้อมูลเฉพาะวิชาของหอสมุดแห่งชาติใน ส่วนภูมิภาค จัดทำโครงการและแนวพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารนิเทศ วิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานหอสมุด การพัฒนาระบบสารนิเทศสาขามนุษยศาสตร์ ทำการสำรวจและรวบรวมฐานข้อมูลในสาขามนุษยศาสตร์ เพื่อทำการวิจัย จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ศูนย์ข้อมูลวารสาร การให้บริการเอกสาร PGI และ UNESCO สร้างมาตรฐานทางบรรณานุกรม ศัพท์เฉพาะวิชา (สาขามนุษยศาสตร์) ประสานงานด้านวิชาการกับห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศต่างๆ เพื่อการพัฒนาระบบเครือข่าย และความร่วมมือทางวิชาชีพบรรณารักษ์ด้านต่างๆ ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ศูนย์สารนิเทศห้องสมุด ประกอบด้วย กลุ่มงานพัฒนาเทคโนโลยีสารนิเทศ กลุ่มงานคลังข้อมูล สารสนเทศ และสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการและประสานงานระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ (กอสช.)

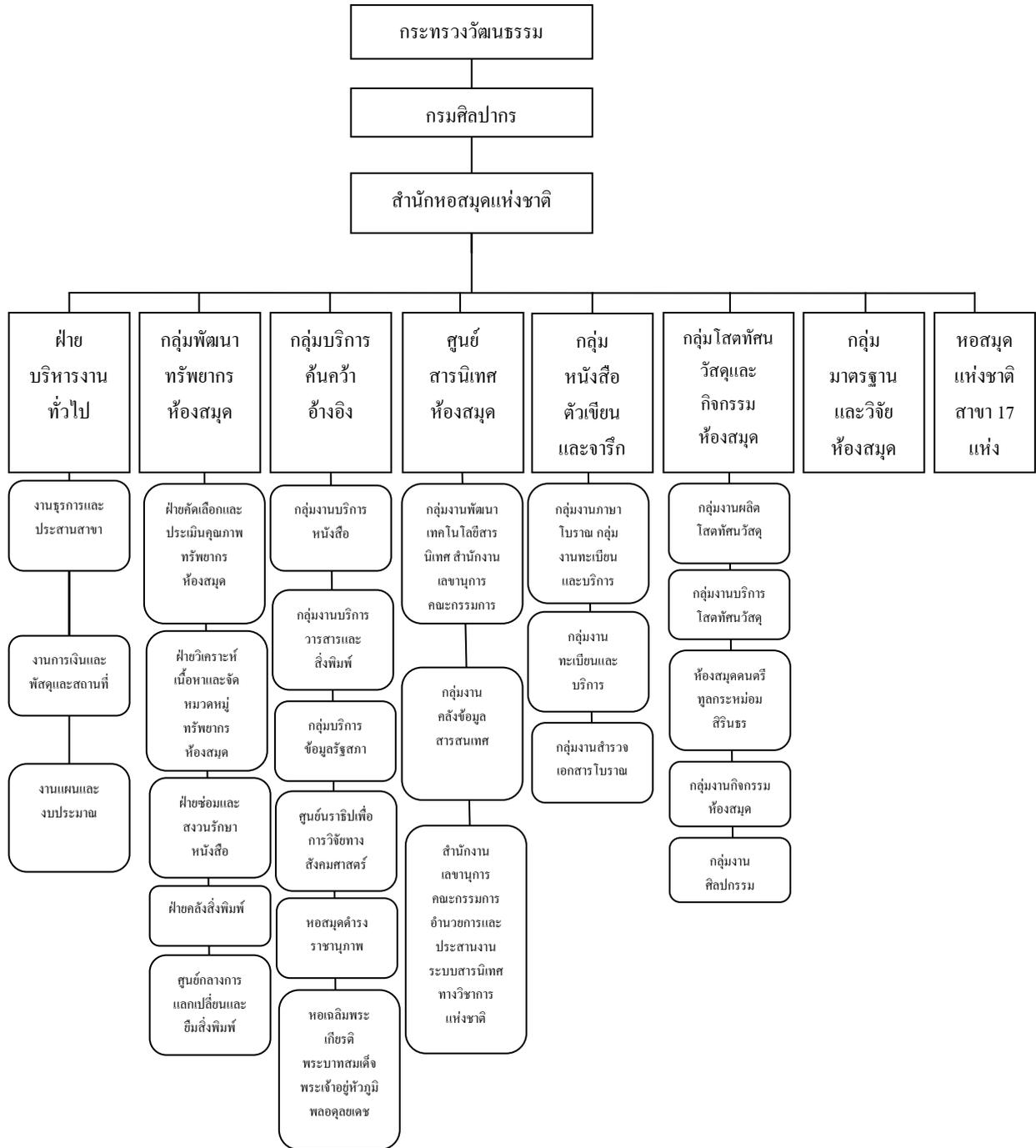
(7) กลุ่มมาตรฐานและวิจัยห้องสมุด

กลุ่มมาตรฐานและวิจัยห้องสมุด มีหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ศึกษา วิจัย ปรับปรุง เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานและการพัฒนาบุคลากรของหอสมุดแห่งชาติ ดำเนินการคิดค้นหาวิธีการ และเทคนิคปฏิบัติ เพื่อสร้างและพัฒนาหน่วยงาน หอสมุดทั่วประเทศ ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการให้บริการมีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น โดยผู้ใช้บริการสามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้รวดเร็ว โดยการจัดทำคู่มือการให้บริการ เป็นที่ปรึกษาให้
คำแนะนำ การดำเนินงานทั้งด้านบริหาร วิชาการ และแก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงาน รวบรวมจัดทำ
ตำรา เอกสาร คู่มือ และแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน ดำเนินการคิดค้น วางแผน จัดทำโครงการ/
กิจกรรม ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเสริมสร้าง และเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุด นักเรียน
นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ เป็นกรรมการต่างๆ ในระดับกอง กรม กระทรวง ทั้งที่อยู่ในสังกัด ต่างสังกัด
รวมทั้งองค์กรเอกชนอื่นๆ ที่ได้เชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการ เขียนบทความ ตลอดทั้งให้คำปรึกษา แนะนำทาง
วิชาการในสาขาวิชาชีพ ติดต่อประสานงานกับห้องสมุดอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงาน
ต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดูแล ปรับปรุง ควบคุม ตรวจสอบ ความถูกต้อง ฐานข้อมูลบรรณานุกรม
ใ ห้ ู ก ั ้ อ ง
ตามมาตรฐานสากลอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบความถูกต้องการลงรายการข้อมูลของหนังสือ
ตามหลักเกณฑ์ AACR II และ MARC 21 ในแบบกรอกข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และ
เป็นกรรมการประเมินผลงานวิชาการของบรรณารักษ์ในหน่วยงานต่างๆ เพื่อการปรับระดับให้สูงขึ้น

(8) หอสมุดแห่งชาติทั้ง 17 แห่ง

แผนผังโครงสร้างสำนักหอสมุดแห่งชาติ

โดยเหตุที่หอสมุดแห่งชาติเป็นเพียงหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น ดังนั้นจึงมีได้มีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดเกี่ยวกับการบริหารงานหรือการดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติไว้โดยเฉพาะต่างจากคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ที่จัดตั้งขึ้นโดยอำนาจของกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหอสมุดแห่งชาติสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานของหอสมุดแห่งชาติในฐานะที่เป็นส่วนราชการ

หอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยเป็นเพียงหน่วยงานราชการระดับกอง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงวัฒนธรรม การดำเนินงานหอสมุดแห่งชาติจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายกลางที่กำกับดูแลการดำเนินการของส่วนราชการ เช่น พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 พรบ. วิจารณ์งบประมาณ พ.ศ. 2502 พรบ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เป็นต้น

(2) กฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมสิ่งพิมพ์เข้าสู่การดูแลของหอสมุดแห่งชาติ

กฎหมายที่ให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติในการรวบรวมข้อมูลเข้าสู่การเก็บรักษาของหอสมุดแห่งชาตินั้นมีเพียง พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมิได้มุ่งเน้นอำนาจหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติเป็นหลัก หากแต่มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ซึ่งจะเห็นได้จากบทบัญญัติส่วนใหญ่ในกฎหมายดังกล่าวจะเน้นการควบคุมผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ โดยกำหนดให้บุคคลดังกล่าวจะต้องเข้าสู่มาในระบบโดยต้องได้รับอนุญาตจากทางการก่อน⁵³ นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติที่ป้องกันมิให้มีการพิมพ์ หรือโฆษณาหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังจะเห็นได้จากการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจสั่งห้ามการขายหรือแจกสิ่งพิมพ์นั้น รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์นั้นด้วย⁵⁴

ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลเข้าสู่หอสมุดแห่งชาตินั้น มีเพียงการกล่าวไว้ในมาตรา 20 และมาตรา 32 เท่านั้น กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ผู้โฆษณาส่งสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักรจำนวนสองฉบับให้กับหอสมุดแห่งชาติภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิมพ์เสร็จโดยไม่คิดราคาและค่าส่ง นอกจากนี้ ผู้โฆษณาส่งหนังสือพิมพ์จำนวนสองฉบับให้กับหอสมุดแห่งชาติในวันที่โฆษณา⁵⁵ ซึ่งหากผู้โฆษณาไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวถือว่าผิดกฎหมาย⁵⁶ อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้หอสมุดแห่งชาติมีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินการใด ๆ กับผู้โฆษณาไม่ส่งสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ให้หอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายดังกล่าว

⁵³ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 27

⁵⁴ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 9 และมาตรา 36

⁵⁵ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 32

⁵⁶ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 59

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นแล้วพบว่า กฎหมายดังกล่าวนี้มีได้มุ่งที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้ผู้ที่เผยแพร่ผลงานในประเทศไทยต้องนำส่งสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ให้กับหอสมุดแห่งชาติเพื่อสร้างชุดหนังสือของห้องสมุดให้สมบูรณ์ตามบทบาทของหอสมุดแห่งชาติ

อีกประการหนึ่งคือบทกำหนดโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวนี้ไม่มีความสอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากค่าปรับที่กำหนดไว้เพียงสิบสองบาทเท่านั้น⁵⁷ ทั้งจำนวนอัตราค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้จึงไม่มีผลเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่ผู้ที่ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวตามทฤษฎีอัตราประโยชน์⁵⁸ บทลงโทษดังกล่าวจึงไม่น่าจะสอดคล้องกับบทบาทการเป็นคลังสิ่งพิมพ์ของชาติตามบทบาทที่กำหนดไว้ของหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากตัวค่าปรับสูงสุดเองไม่น่าจะเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้กับผู้โฆษณาต้องส่งสิ่งพิมพ์ให้กับหอสมุดแห่งชาติตามที่กำหนดในกฎหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังมีได้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกฎหมายดังกล่าวครอบคลุมเฉพาะสื่อที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงสื่อรูปแบบอื่นไม่ว่าจะอยู่ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อบันทึกข้อมูลประการอื่น เช่น CD ROM หรือ DVD ROM ทำให้ผู้ที่ผลิตข้อมูลที่มีได้อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่หอสมุดแห่งชาติ

(3) กฎหมายอื่น ๆ

แม้จะมีกฎหมายกล่าวถึงบทบาทของห้องสมุดต่อการเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 25 ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ”

แต่กฎหมายดังกล่าวเองก็ไม่ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับผู้ใดในการทำหน้าที่จัดให้มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบของห้องสมุดประชาชน ดังนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีอำนาจรักษาการตามกฎหมายดังกล่าวและมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายจึงมีบทบาทโดยตรงในการดูแลบทบาทการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้กฎหมายดังกล่าว

4.2 บทบาทของหอสมุดแห่งชาติในปัจจุบันเปรียบเทียบกับแนวคิดระบบห้องสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในสังคม ดังจะเห็นได้จากการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้บริการ

⁵⁷ จากการให้สัมภาษณ์ของรองอธิบดีกรมศิลปากรใน ส่องหนึ่งศตวรรษ “หอสมุดแห่งชาติ” หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

⁵⁸ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน, 2543) หน้า 73.

แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งในการรวบรวมข้อมูลความรู้ระดับชาติเพราะเป็นหน่วยงานที่จัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสืบค้นถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันจำเป็นการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยอีกด้วย ซึ่งนอกจากการเป็นแหล่งข้อมูลดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นบทบาทของหอสมุดแห่งชาติในเชิงรับ (Passive) แล้ว หอสมุดแห่งชาติยังมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในเชิงรุก (Active) อีกด้วย ซึ่งตัวอย่างสำคัญที่เห็นได้ชัด คือ การจัดนิทรรศการ การอภิปราย บรรยาย สาธิต และจัดการแสดง โดยมุ่งเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชนทั่วไป เยาวชน นิสิต นักศึกษาจากสถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ⁵⁹

อย่างไรก็ดีกับคำถามที่ว่าอำนาจหน้าที่ของสำนักหอสมุดแห่งชาตินั้นถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่เป็นมาตรฐานสากลแล้วหรือไม่นั้น คงต้องพิจารณาจากเปรียบเทียบกับแนวทางขององค์กรสากลที่เกี่ยวข้องกับห้อง โดยสมาพันธ์ห้องสมุดสากล⁶⁰ (International Federation of Library Associations and Institutions) ได้ให้คำอธิบายหน้าที่รับผิดชอบของห้องสมุดแห่งชาติไว้ว่า

ห้องสมุดแห่งชาตินั้นมีความรับผิดชอบที่พิเศษจากห้องสมุดประเภทอื่นโดยมีหน้าที่ในการเป็นห้องสมุดของประเทศ และเป็นผู้ให้บริการระบบข้อมูล (Information System) ซึ่งโดยส่วนใหญ่หน้าที่ดังกล่าวจะกำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งในแต่ละประเทศหน้าที่ของห้องสมุดแห่งชาติก็จะต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่หน้าที่ดังกล่าวจะประกอบด้วย

- (1) การรวบรวมหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศผ่านทางหน้าที่ Legal Deposit
- (2) การรวบรวมข้อมูลบรรณานุกรม และรักษาหนังสือที่ได้รับตามหน้าที่ Legal Deposit
- (3) การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการหนังสืออ้างอิง บริการข้อมูลบรรณานุกรม บริการรักษาหนังสือ และการให้ยืมหนังสือ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยผ่านห้องสมุดหรือศูนย์ข้อมูลอื่น
- (4) การรักษาสันนิษฐานมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ
- (5) การรวบรวมหนังสือที่เผยแพร่ของต่างประเทศ
- (6) การสนับสนุนนโยบายในด้านวัฒนธรรมของประเทศ และ
- (7) การเป็นผู้นำในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนในประเทศ

นอกจากหน้าที่ดังกล่าวแล้วห้องสมุดแห่งชาติยังจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดให้มีสัมมนาระดับชาติเพื่อโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด โดยห้องสมุดแห่งชาติอาจจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐบาล หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลประเทศ รวมถึงการเป็นศูนย์รวมของความคิดเห็นของ

⁵⁹ พิจารณาจากอำนาจและหน้าที่สำนักหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๔๕

⁶⁰ สมาพันธ์ห้องสมุดสากล หรือ International Federation of Library Associations and Institutions เป็นองค์กรอิสระที่ไม่ใช่ภาครัฐและไม่แสวงหากำไร (NGO) ที่จัดตั้งขึ้นในปี 1927 โดยมีมีเป้าหมายในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ให้บริการห้องสมุด และผู้ใช้บริการห้องสมุด และสนับสนุนการให้บริการห้องสมุดและบริการข้อมูลที่มีคุณภาพ ปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ใน 150 ประเทศทั่วโลก <http://www.ifla.org/III/intro00.htm>

ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ และในบางกรณีอาจทำหน้าที่ให้ข้อมูลโดยตรงกับฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อใช้ในการพิจารณากฎหมายก็ได้⁶¹

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของหอสมุดแห่งชาติ⁶² เปรียบเทียบกับแนวคิดระบบห้องสมุดแห่งชาติตามคำอธิบายข้างต้นแล้วพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วบทบาทหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาตินั้นครอบคลุมบทบาทการเป็นห้องสมุดแห่งชาติแล้ว คงมีบทบาทบางประการเท่านั้นที่หอสมุดแห่งชาติยังให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยอยู่ได้แก่

⁶¹ International Federation of Library Associations and Institutions, National Library Section <http://www.ifla.org/VII/s1/index.htm>

⁶² ปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติมีบทบาทและหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.2545 อยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 6 ประการคือ (1) ดำเนินการจัดทำ รวบรวม และสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญา วิทยาการ ศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชาติในรูปของหนังสือ ตัวเขียน เอกสารโบราณและจารึก หนังสือ ตัวพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผลิตจากในและต่างประเทศ (2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินงานด้านเทคนิค วิชาการบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารนิเทศตามหลักมาตรฐานสากล การให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรของหน่วยงาน สถาบันการศึกษาในและต่างประเทศ (3) ให้บริการการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยแก่ประชาชน เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย (4) เป็นศูนย์ประสานงานระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ (5) เป็นศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างชาติแห่งประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์กำหนดและมาตรฐานสากล ประจำหนังสือและวารสาร ศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือที่จัดพิมพ์ในประเทศ และเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ และ(6) เป็นคลังสิ่งพิมพ์ของชาติ และศูนย์รวมสิ่งพิมพ์ขององค์การสหประชาชาติ

(1) การรวบรวมหนังสือที่เผยแพร่ของต่างประเทศ

หอสมุดแห่งชาตินั้นมุ่งจัดหาสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ในประเทศให้ครบถ้วน โดยอาศัยพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 การจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณจากรัฐบาล การขอรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจตามมติคณะรัฐมนตรี การขอรับเป็น อภินันทนาการ การแลกเปลี่ยนในประเทศและต่างประเทศทั้งระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และระดับห้องสมุดกับห้องสมุดทั่วโลกเป็นหลัก การรวบรวมหนังสือที่เผยแพร่ของต่างประเทศจึงดูเหมือนเป็นเรื่องรองทั้งด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งการกำหนดหน้าที่ Legal Deposit ในกฎหมายให้ขยายครอบคลุมถึงหนังสือที่นำออกเผยแพร่โดยการจัดจำหน่ายในประเทศไทยน่าจะช่วยเหลือลดปัญหาดังกล่าวลงได้

(2) การเป็นผู้นำในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนในประเทศ

แม้จะกำหนดให้หน้าที่ในการ ให้บริการการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยแก่ประชาชน เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหนึ่งในบทบาทของหอสมุดแห่งชาติแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงนั้น หอสมุดแห่งชาติยังคงมีบทบาทน้อยมากเมื่อพิจารณาจากเครือข่ายของหอสมุดแห่งชาติ ที่มีอยู่ ซึ่ง ณ ปัจจุบัน มีอยู่ 17 แห่ง ทั่วประเทศ หากเปรียบเทียบกับประเทศที่มีขนาดเล็กเช่นประเทศสิงคโปร์ห้องสมุดที่เป็นเครือข่ายของหอสมุดแห่งชาติ นั้นมีจำนวนถึง 38 แห่ง จริงอยู่ที่จำนวนไม่ใช่เครื่องชี้ถึงประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนแต่อย่างน้อยจำนวนของหอสมุดแห่งชาติที่มีอยู่น้อยเมื่อเทียบกับประชากรและพื้นที่ของประเทศไทยนั้นได้สะท้อนถึงความต้อยโอกาสในการเข้าถึงหนังสือและข้อมูลที่มีอยู่ในระบบหอสมุดแห่งชาติของประชาชนในชนบทได้อย่างดี หอสมุดแห่งชาติจึงควรพัฒนาเทคโนโลยี หรือการเพิ่มเครือข่ายหอสมุดในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่มีอยู่ในระบบหอสมุดแห่งชาติให้มากขึ้น

(3) การไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการตามบทบาทที่กำหนด

ดังที่ได้วิเคราะห์ในหัวข้อ 4.1 อำนาจตามกฎหมายที่หอสมุดแห่งชาติมีอยู่นั้นมีเพียงอำนาจตามพรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 กำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมสิ่งพิมพ์เข้าสู่การดูแลของหอสมุดแห่งชาติเท่านั้น บทบาทของหอสมุดแห่งชาติในเรื่องอื่น ๆ นอกจากการทำหน้าที่รวบรวมหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศผ่านทางหน้าที่ Legal Deposit จึงเป็นบทบาทที่ไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งท้ายสุดอาจทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบหอสมุดแห่งชาติได้

ปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมมีความพยายามที่จะยกร่างกฎหมาย พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ขึ้น เพื่อสร้างฐานทางกฎหมายในรองรับบทบาทหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ โดยในขั้นนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งการบัญญัติให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบหอสมุดแห่งชาติจะทำให้ระบบหอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยมีมาตรฐานสอดคล้องกับสากลมากยิ่งขึ้น

4.3 การพัฒนาระบบหอสมุดแห่งชาติในประเทศไทยเปรียบเทียบกับแนวคิดจากระบบหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

หากนับแต่การเปิดให้บริการหอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี นั้นได้ทำหน้าที่ในการเป็นผู้บริหารระบบ หอสมุดแห่งชาติมาเป็นเวลาอย่างน้อย 40 ปี โดย พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ หอสมุดแห่งชาติในการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่การเป็นผู้ดำเนินการ จัดหา รวบรวม และสงวนรักษา ทรัพย์สินทางปัญญา วิทยาการ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมของชาติในรูปของหนังสือตัวเขียน เอกสารโบราณ และจารึก หนังสือตัวพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากในประเทศและ ต่างประเทศ⁶³ อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ก็เป็นกฎหมายมีความล้าหลังและไม่ทันกับยุคสมัย ซึ่งทำให้หอสมุด แห่งชาติไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบกับอำนาจต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ สร้างระบบหอสมุดแห่งชาติที่ตื้นเขินยังคงไม่มีกฎหมายรองรับอยู่ประเด็นสำคัญในการพัฒนาระบบหอสมุด แห่งชาติในประเทศไทยจึงควรเน้นที่การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงวัฒนธรรม ผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลหอสมุดแห่งชาติ ได้ยกร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติไว้ แล้ว โดยขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงและกำลังดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผ่านทางอินเทอร์เน็ต⁶⁴ โดยร่างกฎหมายดังกล่าวมุ่งที่จะกำหนดรูปแบบ และบทบาท หน้าที่ให้กับหอสมุดแห่งชาติใหม่ ดังนั้นเพื่อวิเคราะห์การพัฒนาระบบหอสมุดแห่งชาติในประเทศไทยจึง จำเป็นต้องวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงจากที่เกิดขึ้นจากการยกร่างกฎหมายดังกล่าวเปรียบเทียบกับกฎหมาย National Library Board Act 1995 ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ประเด็นความครอบคลุมของหอสมุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหอสมุดแห่งชาติ และ หน้าที่ในการจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ

ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ได้กำหนดขอบอำนาจกำกับดูแลของหอสมุดแห่งชาติโดย อาศัยจุดเกาะเกี่ยวของคำว่า "หอสมุด" ซึ่งตามร่างกฎหมายดังกล่าวนี้ได้นิยามคำว่า "หอสมุด" หมายความว่า หอสมุดหรือสถานที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้⁶⁵ และให้ อำนาจ หอ ส มุ ต แห่ ง ซา ตี ใน ก า ร วิ เ คร า ห์ จั ด ห ม ว ต ห มู่ ทำรายการ และฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึง ทรัพยากรสารสนเทศ และเชื่อมโยงกับเครือข่ายหอสมุดใน ประเทศและต่างประเทศได้⁶⁶

เมื่อพิจารณาขอบเขตตามร่างกฎหมายดังกล่าวจะพบว่า หอสมุดแห่งชาติจะมีอำนาจเพียงทำการ เชื่อมโยงกับเครือข่ายของหอสมุดอื่น ๆ ในประเทศและต่างประเทศเท่านั้น หากแต่ไม่มีอำนาจในการกำหนด รูปแบบมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ทำรายการ และฐานข้อมูล ของหอสมุดอื่นได้ ซึ่งการที่ หอสมุดแห่งชาติไม่สามารถที่จะกำหนดรูปแบบมาตรฐานดังกล่าวได้จะทำให้ในการจัดทำและรวบรวม

⁶³ ตามบทบาทและหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ www.nlt.go.th

⁶⁴ <http://www.lawamendment.go.th/m-culture/>

⁶⁵ ร่างมาตรา 3

⁶⁶ ร่างมาตรา 7(5)

บรรณานุกรมแห่งชาติ⁶⁷ หอสมุดแห่งชาติต้องตามแก้ไขรูปแบบข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันก่อนที่จะสามารถประมวลข้อมูลดังกล่าวเป็นบรรณานุกรมแห่งชาติได้

แตกต่างกับอำนาจตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 ที่บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติที่จะสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ให้ห้องสมุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลถือปฏิบัติเพื่อการรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย National Library Board Act 1995 มาตรา 6(g)⁶⁸ และมาตรา 11⁶⁹ โดยห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล⁷⁰ (Publicly-funded library) จะมีหน้าที่ส่งข้อมูลบรรณานุกรม (Catalogue) ที่อยู่ในความครอบครองของห้องสมุดตนให้กับคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติเพื่อที่จะได้รวบรวมข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่อยู่กับห้องสมุดต่าง ๆ ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินเข้าเป็นข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ

ทั้งนี้กฎหมาย National Library Board Act 1995 ได้กำหนดอำนาจให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่จะให้ห้องสมุดต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจัดส่งได้ดังนี้⁷¹ (1) กำหนดมาตรฐานและรูปแบบของข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือ และข้อมูลที่ต้องการให้จัดส่งได้ และ (2) กำหนดระยะเวลาและความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลตามที่คณะกรรมการห้องสมุดกำหนด รวมถึงระยะเวลาและความถี่ในการส่งข้อมูลเข้าฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือแห่งชาติได้

ดังนั้นในการยกร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... จึงควรจะต้องพิจารณาถึงประเด็นเกี่ยวกับความครอบคลุมของการกำกับดูแลห้องสมุดอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้มีการรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งการแก้ไขอาจอาศัยแนวทางของประเทศสิงคโปร์ได้ ดังนี้

(ก) การกำหนดความครอบคลุมของห้องสมุดที่อยู่ในการกำกับดูแล

แม้ พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... จะได้กำหนดนิยาม "หอสมุด" ไว้ค่อนข้างกว้างกว่านิยามห้องสมุดที่อยู่ในการกำกับดูแลของประเทศสิงคโปร์ที่ให้กำกับดูแลเฉพาะห้องสมุดที่ได้รับการ

⁶⁷ ร่างมาตรา 7(4) ให้หอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่ ... เป็นศูนย์กลางในการจัดทำและรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติ และสำรวจแหล่งข้อมูลเอกสารโบราณ

⁶⁸ มาตรา 6 National Library Board Act 1995

6. The functions of the Board shall be —

(g) to compile and maintain a national union catalogue and a national

⁶⁹ มาตรา 11 National Library Board Act 1995

(1) All publicly-funded libraries shall contribute their cataloguing and holding records, whether original or derived from other sources, towards the establishment of an up-to-date national union catalogue.

⁷⁰ มาตรา 2 National Library Board Act 1995 "publicly-funded libraries" means all libraries owned by the Government or any statutory body and such other libraries which are, directly or indirectly, funded by the Government (whether fully or partially) as the Board may determine

⁷¹ มาตรา 11 National Library Board Act 1995

(2) The Board may by regulations prescribe —

(a) the standard and the format of the cataloguing and holding records required to be sent to the Board; and
(b) the frequency of updating the cataloguing and holding records in the national union catalogue.

สนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล ในขณะที่นิยาม "หอสมุด" ตามร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ไม่ได้จำกัดประเภทของห้องสมุดที่อยู่ในการกำกับดูแล หากแต่พิจารณาที่ลักษณะของสถานที่ที่จะเข้าเชื่อมต่อเครือข่ายเป็นสำคัญ ซึ่งดูแล้วเป็นการให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติในการกำกับดูแลห้องสมุดประเภทใดก็ได้ トラบที่สถานที่ดังกล่าวเข้านิยาม

ในขณะที่กฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้นอาศัยจุดเกาะเกี่ยวของเรื่องงบประมาณของห้องสมุดที่จะถูกกำกับดูแล โดยหากห้องสมุดดังกล่าวเป็นห้องสมุดที่รับการสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐ ห้องสมุดนั้นก็จะเป็นห้องสมุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ซึ่งวิธีการกำหนดนิยามลักษณะดังกล่าวนี้ช่วยเสริมกับการใช้อำนาจตามกฎหมายในการกำหนดนโยบาย ขอบเขต การพัฒนา และการดำเนินการนโยบายและกลยุทธ์เกี่ยวกับชุดหนังสือที่ประเทศควรมีไว้ตามห้องสมุดต่าง ๆ ได้ เนื่องจากเป็นการกำกับดูแลห้องสมุดของรัฐบาลซึ่งคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสามารถกำหนดได้ ซึ่งย่อมจะต้องไม่รวมถึงห้องสมุดเอกชนด้วย

แต่หากมองในมุมของการรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติการนิยามตามแนวทางของประเทศสิงคโปร์อาจจะไม่ค่อยเหมาะสมนักเพราะจะทำให้ข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาตินั้นขาดชุดข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือที่อยู่กับภาคเอกชนไป

(ข) อำนาจในการกำหนดมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ทำรายการ และฐานข้อมูลให้ห้องสมุดอื่นถือปฏิบัติ

เพื่อความสะดวกในการรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติควรจะต้องมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ทำรายการ และฐานข้อมูลให้ห้องสมุดอื่นถือปฏิบัติได้ในลักษณะเดียวกับมาตรา 11 National Library Board Act 1995

(2) ประเด็นเรื่องความครอบคลุมและวิธีการนิยามทรัพยากรสารสนเทศ (Library Material)

พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ...นิยาม "ทรัพยากรสารสนเทศ" หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นวัสดุที่มีการบันทึกข้อมูลข่าวสารความรู้ ความคิด ประสบการณ์ โดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ รูปภาพ เสียง รหัส หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงเอกสารโบราณ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ แถบเสียง แผ่นเสียง วัสดุย่อย ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁷² และกำหนดหน้าที่ให้ผู้พิมพ์และผู้โฆษณาตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ต้องส่งสำเนาจำนวน 2 ชุดสำหรับกรณีของหนังสือ⁷³ และให้ผู้ผลิตในกรณีของสื่ออื่น ๆ ต้องส่งสำเนา 2 ชุดให้กับสำนักหอสมุดแห่งชาติ⁷⁴

จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศตามที่บัญญัติในกฎหมายทั้ง 3 มัตรา นั้นจะช่วยให้หอสมุดแห่งชาติสามารถจัดหา รวบรวม จัดเก็บ สงวนรักษา อนุรักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศ ที่จัดทำและพิมพ์ในประเทศได้ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดทำและพิมพ์ในต่างประเทศนั้นยังมีปัญหาอยู่เนื่องจากตามนิยาม "ผู้โฆษณา" ใน พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 นั้นนิยาม "ผู้โฆษณา" หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการผลิตสิ่งพิมพ์และจัดให้สิ่งพิมพ์นั้นแพร่หลายด้วยประการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นโดยการขาย เสนอขายจ่ายแจก หรือเสนอจ่ายแจก และไม่ว่าการนั้นจะเป็นการให้เปล่าหรือไม่

เมื่อพิจารณาจากนิยามดังกล่าวแล้วจะพบว่ากรณีของหนังสือที่จะส่งให้กับหอสมุดแห่งชาตินั้นจะครอบคลุมถึงเฉพาะหนังสือที่จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยบุคคลคนเดียวกันเท่านั้น กรณีที่มีการนำเข้าหนังสือจากต่างประเทศมาจำหน่ายในประเทศไทย ผู้จัดจำหน่ายหนังสือดังกล่าวนั้นย่อมไม่อยู่ในฐานะของผู้โฆษณาตามความหมายของผู้โฆษณาตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 เนื่องจากไม่ได้พิมพ์และเผยแพร่ ดังนั้นจึงไม่มีหน้าที่ต้องนำส่งหนังสือที่นำเข้ามาในประเทศให้กับหอสมุดแห่งชาติ ส่งผลให้หอสมุดแห่งชาติจะไม่สามารถมีทรัพยากรสารสนเทศด้านหนังสือได้ครบถ้วน

ในด้านของทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่อด้านอื่นเช่นกัน เนื่องจากร่างกฎหมายบัญญัติชัดเจนให้ต้องจัดส่งเฉพาะกรณีที่สื่ออื่นผลิตขึ้นในราชอาณาจักรเท่านั้น⁷⁵ จึงทำให้กรณีที่เป็นสื่อที่นำเข้ามาจากต่างประเทศนั้นก็ไม่จำเป็นต้องส่งให้กับหอสมุดแห่งชาติ ส่งผลให้หอสมุดแห่งชาติจะไม่สามารถมีทรัพยากรสารสนเทศด้านสื่ออื่นได้ครบถ้วนเช่นกัน

⁷² ร่างมาตรา 3

⁷³ ร่างมาตรา 14

⁷⁴ ร่างมาตรา 15

⁷⁵ ร่างมาตรา 15 ผู้ผลิตวิทยุทัศน์ ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัสดุบันทึกเสียง फिल्मบันทึกภาพ ไมโครฟิล์ม หรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักรต้องส่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแต่ละรายการจำนวนไม่น้อยกว่าสองหน่วย ให้แก่สำนักหอสมุดแห่งชาติภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผลิตเสร็จหรือวันที่ออกโฆษณา โดยไม่คิดราคาและค่าส่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาหน้าที่ตามมาตรา 7(1) และ (2) ที่บัญญัติให้หอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่ (1) จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ สงวนรักษา อนุรักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศ ที่จัดทำและพิมพ์ในประเทศและต่างประเทศ ที่แสดงถึงมรดกทางภูมิปัญญา วรรณกรรม และวัฒนธรรมของชาติ และ (2) ดำเนินการจัดทำ ทรัพยากรสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับประเทศไทยที่ได้จัดพิมพ์ หรือผลิตหรือมีอยู่ในต่างประเทศ พบว่า ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... นั้นที่จะจัดทำและรวบรวมเฉพาะทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงบทบาทการเป็นห้องสมุดเพื่อที่จะจัดการ รวบรวม หรือสะสมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในประเทศ การกำหนดนิยามทรัพยากรสารสนเทศจึงควรกำหนดให้รัดกุมและเพียงพอที่จะช่วยให้หอสมุดแห่งชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ของประชาชนในประเทศได้

การพิจารณากำหนดนิยามทรัพยากรสารสนเทศตามรูปแบบของกฎหมาย National Library Board Act 1995 น่าจะช่วยสร้างชุดหนังสือที่สมบูรณ์ให้กับหอสมุดแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ของประชาชนในประเทศได้⁷⁶ โดยการกำหนดนิยามและมาตรการที่เกี่ยวข้องนั้นควรพิจารณาถึง

(ก) ประเภทของสื่อที่ต้องการเก็บรวบรวม

ตามนิยาม “ทรัพยากรสารสนเทศ” ในร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... นั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการเก็บรวบรวมนั้นค่อนข้างจะสมบูรณ์แล้ว ทั้งยังมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงกำหนด ขยายขอบเขตของสิ่งที่ถือเป็นทรัพยากรสารสนเทศตามกฎหมายได้ นิยาม ทรัพยากรสารสนเทศ จึงน่าจะเพียงพอที่จะครอบคลุมถึงความเปลี่ยนแปลงของสื่อต่าง ๆ ในอนาคตแล้ว

(ข) หน้าที่ในการจัดทำ รวบรวม จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ

หน้าที่ตามกฎหมายของหอสมุดแห่งชาตินั้นไม่ควรที่จะจำกัดอยู่เพียงกับหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยเท่านั้น หน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติตามมาตรา 7(1) และ (2) จึงควรที่จะต้องครอบคลุมกว่าในร่างปัจจุบันเพื่อให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติสามารถที่จะจัดหาหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยแต่เกี่ยวข้องกับความรู้และช่วยในการพัฒนาความรู้ของประชาชนในประเทศเข้าไปในชุดหนังสือด้วย

(ค) เงื่อนไขในการพิจารณาส่งทรัพยากรสารสนเทศเข้าสู่หอสมุดแห่งชาติ

การกำหนดเงื่อนไขในการส่งทรัพยากรสารสนเทศเข้าสู่หอสมุดแห่งชาตินั้นไม่ควรที่จะกำหนดโดยอาศัยเงื่อนไขตามบทบัญญัติตามกฎหมายการพิมพ์ที่เน้นการผลิต และเผยแพร่ ในกรณีของหนังสือ เนื่องจากการนำเข้าหนังสือจากต่างประเทศนั้นจะไม่อยู่ในเงื่อนไขของการส่งทรัพยากรสารสนเทศเข้าสู่หอสมุดแห่งชาติ

⁷⁶ ตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 กำหนดให้ผู้ที่เผยแพร่งานในประเทศสิงคโปร์ต้องส่งสำเนา 2 ชุดของสิ่ง ที่เผยแพร่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดให้กับคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เผยแพร่มีหน้าที่ต้องนำส่ง สำเนาของสิ่งที่เผยแพร่เนื่องจากต้องการสร้างชุดหนังสือแห่งชาติ (National Collection) ที่มีความครบถ้วน และเพื่อเก็บและ บันทึกรักษาและการสร้างสรรค์ที่ถือเป็นมรดกของชาติในเชิงวรรณกรรม โดยหน้าที่นี้เรียกว่า Legal Deposit

เนื่องจากผู้นำเข้านั้นดำเนินการเพียงการเผยแพร่หนังสือนั้นโดยวิธีการขายเท่านั้น ซึ่งกรณีของสื่ออื่นก็เช่นกันเงื่อนไขในการนำส่งไม่ควรเน้นที่การผลิตในราชอาณาจักรเท่านั้น การกำหนดเงื่อนไขการนำส่งทรัพยากรสารสนเทศเข้าสู่หอสมุดแห่งชาติจึงควรที่จะพิจารณาจากการเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศในราชอาณาจักรมากกว่าพิจารณาที่การผลิตตามแนวทางของ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 โดยควรกำหนดนิยาม “เผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศในราชอาณาจักร” เพิ่มเติมไว้ในมาตรา 3 ด้วย โดยอาจกำหนดเงื่อนไขให้ครอบคลุมถึง (1) การผลิตและการนำออกเผยแพร่ในราชอาณาจักรเพื่อจัดจำหน่าย หรือ (2) การเผยแพร่สู่สาธารณะ (3) โดยหอสมุดแห่งชาติอาจกำหนดข้อยกเว้นการจัดส่งได้ตามที่เห็นสมควร

การกำหนดเงื่อนไขในลักษณะดังกล่าวจะทำให้เกิดความครอบคลุมถึงทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่มีการเผยแพร่สู่สาธารณะ และจะช่วยแก้ไขปัญหาระบบประมวลในการจัดหาหนังสือและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศเข้าสู่หอสมุดแห่งชาติได้อีกทางหนึ่งด้วย

(3) ประเด็นเรื่องอำนาจตามกฎหมายในการทำ Legal Deposit

การกำหนดให้ส่งสำเนาทรัพยากรสารสนเทศ หรือที่เรียกว่า Legal Deposit นั้นควรกำหนดให้เป็นอำนาจภายใต้กฎหมายว่าด้วยหอสมุดแห่งชาติโดยตรง เนื่องจากหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติในการที่จะจัดเก็บ รวบรวม ทรัพยากรสารสนเทศที่มีการเผยแพร่ในประเทศไทยไว้ให้ครบถ้วน อย่างไรก็ตามร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ...มาตรา 14⁷⁷ บัญญัติให้การนำส่งทรัพยากรสารสนเทศยังคงเป็นหน้าที่ของผู้พิมพ์และผู้โฆษณาตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ต้องเป็นผู้ที่นำส่งทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ จึงทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายว่าหากไม่นำส่งทรัพยากรสารสนเทศตามที่กำหนดแล้วจะใช้บทลงโทษตามกฎหมายใดลงโทษเพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ⁷⁸

เนื่องจากบทลงโทษใน พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 นั้นกำหนดเพียงบทปรับ และเป็นบทปรับที่มีมูลค่าต่ำเมื่อเทียบกับค่าเงินปัจจุบัน ผู้โฆษณาย่อมต้องการที่จะถูกปรับตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มากกว่าที่จะโดนปรับจำนวนมากกว่า ตาม พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.... ซึ่งมีการกำหนดโทษจำคุกเอาไว้ด้วย ซึ่งโทษดังกล่าวนั้นกำหนดไว้เป็นโทษลหุโทษ ซึ่งการเขียนกฎหมายในลักษณะของมาตรา 14 จะทำให้เกิดความลักลั่นในการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือมีกฎหมาย 2 ตัว ซึ่งบทลงโทษไม่เท่ากันให้บังคับใช้ ดังนั้นจึงควร

⁷⁷ มาตรา 14 ผู้พิมพ์และผู้โฆษณาตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ต้องส่งสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักรจำนวนไม่น้อยกว่าสองเล่มหรือสองฉบับ แล้วแต่กรณี ให้แก่สำนักหอสมุดแห่งชาติภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่พิมพ์เสร็จหรือวันที่ออกโฆษณา โดยไม่คิดราคาและค่าส่ง

⁷⁸ ตามร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... มาตรา 27 กำหนดโทษสำหรับผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และผู้ผลิต ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือนปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ขณะที่ มาตรา 59 พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 กำหนดโทษให้ผู้โฆษณาคนใดละเลยไม่ส่งสิ่งพิมพ์ให้แก่หอสมุดแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ หรือไม่ส่งหนังสือพิมพ์ให้แก่เจ้าพนักงานการพิมพ์หรือหอสมุดแห่งชาติตามมาตรา ๓๒ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

แก้ไขให้หน้าที่ Legal Deposit อยู่ที่หอสมุดแห่งชาติโดยตรงและแก้ไขให้หน้าที่ Legal Deposit ให้อยู่ในกฎหมาย พรบ. หอสมุดแห่งชาติแต่เพียงอย่างเดียว

(4) ประเด็นเรื่องอำนาจในการกำหนดนโยบายให้กับห้องสมุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล

ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.... นั้นมิได้กล่าวถึงเรื่องการกำหนดนโยบายโดยหอสมุดแห่งชาติ เพื่อให้หอสมุดแห่งชาติสามารถที่จะกำกับให้ห้องสมุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลต้องจัดหา และสะสมชุดหนังสือเฉพาะทางตามที่หอสมุดแห่งชาติกำหนดได้ การที่ไม่มียกข้อยกเว้นดังกล่าวในกฎหมายจึงทำให้หอสมุดแห่งชาติไม่สามารถที่จะจัดสร้าง หรือกำหนดนโยบายให้เกิดห้องสมุดเฉพาะทางได้

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์แล้ว คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 จะมีอำนาจกว้างกว่า โดยในมาตรา 8(2)(c) บัญญัติให้อำนาจในการกำหนดขอบเขต การพัฒนา และการดำเนินการนโยบายและกลยุทธ์เกี่ยวกับชุดหนังสือแห่งชาติ (National Collection Policy) และอำนาจในการกำหนดให้ห้องสมุดแต่ละแห่งดำเนินการสะสมวัสดุห้องสมุดตามหัวข้อที่ต่าง ๆ กันตามความสำคัญและความสนใจของประเทศสิงคโปร์ได้ อำนาจตามมาตรา 8(2)(c)⁷⁹ จะช่วยให้คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติสามารถที่จะกำหนดให้ห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งทำหน้าที่เป็นฐานในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเฉพาะด้านได้

ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมเองว่าต้องการที่จะพัฒนาให้หอสมุดแห่งชาติมีบทบาทเพียงใดในการเป็นศูนย์กลางของห้องสมุด ถ้าเพียงต้องการกำหนดให้รวบรวมและเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตในประเทศไทย หรือที่เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยโดยไม่ต้องให้มีการบทบาทในการกำหนดนโยบาย ก็ไม่จำเป็นต้องเพิ่มบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายไว้ในกฎหมายก็ได้

(5) ประเด็นเรื่องอำนาจในการให้คำแนะนำกับรัฐบาลในนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการงานบริการห้องสมุด และการบริหารความรู้

เช่นเดียวกับประเด็นก่อนหน้า ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.... นั้นมิได้กล่าวถึงเรื่องอำนาจในการให้คำแนะนำกับรัฐบาลในนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการงานบริการห้องสมุด และการบริหารความรู้ไว้ ซึ่งคงเป็นเรื่องในเชิงนโยบายที่กระทรวงวัฒนธรรมที่เป็นผู้ดูแลกฎหมายนี้ต้องพิจารณาว่าจะให้หอสมุดแห่งชาติมีบทบาทในการให้คำแนะนำกับรัฐบาลในนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการงานบริการห้องสมุด และการบริหารความรู้หรือไม่ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับกฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้น ประเด็นดังกล่าวได้

⁷⁹ มาตรา 8(2)(c)

กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติที่จะทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการงานบริการห้องสมุด และการบริหารความรู้ไว้ในมาตรา 6(h)⁸⁰

(6) ประเด็นเรื่องอำนาจในการยืม หรือยืมใช้ทรัพยากรสารสนเทศระหว่างห้องสมุดต่าง ๆ

เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องสมุดต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจของหอสมุดแห่งชาติอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ หอสมุดแห่งชาติควรมีอำนาจในการจัดการระบบระหว่างห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อให้สามารถที่จะยืมหรือคืนทรัพยากรสารสนเทศระหว่างกัน (Inter Library Borrowing) ได้ ซึ่งตามร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... นั้นได้กำหนดหน้าที่ดังกล่าวเอาไว้ในมาตรา 7(10) โดยให้หอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่เป็นสถานที่ให้บริการ เชื่อมโยงข้อมูลแก่หอสมุดที่เข้ามาเป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาติได้ ซึ่งอำนาจดังกล่าวควรจะรวมถึงอำนาจในการทำยืมหรือคืนทรัพยากรสารสนเทศระหว่างกันได้ด้วย

อย่างไรก็ดีจากถ้อยคำในมาตรา 7(10) นั้น อาจมีปัญหาในการบังคับใช้มาตราได้ เนื่องจากคำว่า “เป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาติ” การเชื่อมโยงข้อมูลกับห้องสมุดอื่น ๆ นั้นควรจะดำเนินการโดยอาศัยอำนาจในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การเชื่อมโยงข้อมูลของหนังสือที่มีอยู่ตามห้องสมุดต่าง ๆ ครอบคลุมมากกว่าการกำหนดให้เข้าเป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งในตัวอย่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... เองก็ไม่ได้นิยาม หรือกำหนดวิธีการเข้าเป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาติไว้แต่อย่างใด

อีกประเด็นหนึ่ง ด้วยการกำหนดให้เข้าเป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาตินั้น รูปแบบของมาตรการนั้นค่อนข้างต้องการให้ห้องสมุดอื่น ๆ สมัครใจเข้าเป็นเครือข่ายกับห้องสมุดแห่งชาติเอง ในขณะที่หอสมุดแห่งชาติควรจะทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในห้องสมุดต่าง ๆ ทั่วประเทศให้ครบถ้วน อำนาจในการกำหนดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับห้องสมุดต่าง ๆ จึงควรจะเป็นอำนาจของหอสมุดแห่งชาติเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์ต่อการต่อยอดการค้นคว้าวิจัยภายในประเทศต่อไป

(7) ประเด็นเรื่องการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ และการใช้เอกสารอันมีลิขสิทธิ์ในการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติ

ประเด็นเกี่ยวกับลิขสิทธิ์อันเนื่องจากการทำหน้าที่ของห้องสมุดแห่งชาตินั้นอาจเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ การสำคัญผิดหน้าที่ในการนำส่งสำเนาทรัพยากรสารสนเทศกับการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ และการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ และการใช้เอกสารอันมีลิขสิทธิ์ในการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติ

กรณีการสำคัญผิดหน้าที่ในการนำส่งสำเนาทรัพยากรสารสนเทศกับการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น เนื่องจากระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยนั้นให้ความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์

⁸⁰มาตรา 6 National Library Board Act 1995 The functions of the Board shall be — (h) to advise the Government on national needs and policies in respect of matters relating to publicly-funded libraries and library information services in Singapore

ทันทีที่มีการสร้างสรรค์งานในรูปแบบที่กฎหมายยอมรับเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์⁸¹ การบัญญัติให้มีการสงวนลิขสิทธิ์ภายใต้กฎหมาย พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... เมื่อมีการโฆษณา จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกับผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ได้ว่า หน้าที่ตาม พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... นั้นเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อให้งานที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นได้รับความคุ้มครองในลิขสิทธิ์ เพื่อความชัดเจน จึงควรบัญญัติให้ชัดเจนในกฎหมายว่าเงื่อนไขในมาตรา 14 และมาตรา 15 พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... นั้นมิใช่เงื่อนไขในการได้มาซึ่งความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ส่วนในประเด็นการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ และการใช้เอกสารอันมีลิขสิทธิ์ในการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติ นั้น เนื่องจากการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติอาจจำเป็นต้องมีการทำซ้ำ รวมถึงการใช้เอกสารอันมีลิขสิทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างห้องสมุด การทำสำเนาอิเล็กทรอนิกส์หนังสือต่าง ๆ หรือการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศซึ่งจำเป็นต้องมีการทำซ้ำหรือใช้ทรัพยากรดังกล่าวอันอาจถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ ดังนั้นในการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติจึงมีประเด็นต้องพิจารณาข้อยกเว้นตาม พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ด้วย

ซึ่งแม้จะนิยามคำว่า "ทรัพยากรสารสนเทศ" นั้นมีความหมายค่อนข้างกว้างและครอบคลุมสื่อประเภทต่าง ๆ ⁸² เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ในความคุ้มครองตาม พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่มีให้กับงานห้องสมุดในมาตรา 34 ⁸³ นั้น ก็น่าจะเพียงพอต่อการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติได้ เนื่องจากได้กำหนดข้อยกเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ใช้ภายในห้องสมุด หรือทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการ วิจัยหรือการศึกษา หากการทำซ้ำดังกล่าวทำโดยบรรณารักษ์

ด้วยเหตุที่มาตรา 34 ใช้คำว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์"⁸⁴ การทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ทุกประเภทโดยบรรณารักษ์ห้องสมุดภายใต้เงื่อนไขมาตรา 34 จึงได้รับการยกเว้นให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ความคุ้มครอง

⁸¹ พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 8 ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ...

⁸² พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 3 "ทรัพยากรสารสนเทศ" หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นวัสดุที่มีการบันทึกข้อมูลข่าวสารความรู้ ความคิด ประสบการณ์ โดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ รูปภาพ เสียง รหัส หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงเอกสารโบราณ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ แถบเสียง แผ่นเสียง วัสดุย่อย ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

⁸³ พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 34 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตาม มาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการ วิจัยหรือการศึกษา

⁸⁴ พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

ตาม พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงน่าจะเพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองแก่หอสมุดแห่งชาติในการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อการทำหน้าที่ห้องสมุดแห่งชาติได้

มีข้อสังเกตประการหนึ่ง คือการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น แม้จะทำโดยบรรณารักษ์ก็ตาม หากได้ทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้ว งานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวก็อาจจะถูกนำไปใช้โดยทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าวเสียประโยชน์ได้ ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นจะทำให้ การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ขัดต่อเงื่อนไขมาตรา 34 ที่ห้ามมิให้ทำซ้ำโดยกระทบต่อสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร⁸⁵ ดังนั้นหากหอสมุดแห่งชาติจะพิจารณาทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ก็ควรพึงระวังถึงการใช้อ้างอิงดังกล่าวในทางอันจะกระทบต่อสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย โดยอาจกำหนดเงื่อนไขในลักษณะการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์อย่างเหมาะสม (Fair Use) เป็นพิธีปฏิบัติภายในหอสมุดแห่งชาติเอง หรือกำหนดเงื่อนไขหรือให้เป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพิ่มเติมไว้ในกฎหมายก็ได้

(8) ประเด็นอำนาจเปรียบเทียบปรับเพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นโทษทางอาญาของการไม่ส่งทรัพย์สินสารสนเทศตามหน้าที่ Legal Deposit

ตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 ความผิดอันเกิดจากการที่ไม่ส่งมอบสิ่งพิมพ์ โดยผู้พิมพ์ หรือผู้โฆษณา นั้นมีค่าปรับอยู่ที่สิบสองบาท ซึ่งเป็นค่าปรับที่ไม่สอดคล้องกับราคาหนังสือและค่าจัดส่งในปัจจุบัน ซึ่งตามร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ได้กำหนดค่าปรับและโทษจำคุกสำหรับการไม่จัดส่งสำเนาทรัพย์สินสารสนเทศไว้ด้วย⁸⁶ โดยการกำหนดโทษในลักษณะดังกล่าวนี้มีข้อสังเกตอยู่ 3 ประการคือ

ประการที่ 1 โทษจำคุกนั้นเป็นโทษทางอาญาที่รุนแรงและเป็นโทษที่มีลำดับรองเพียงโทษประหารชีวิตเท่านั้น⁸⁷ การไม่ส่งสำเนาทรัพย์สินสารสนเทศตามหน้าที่ Legal Deposit เป็นเพียงหน้าที่ในทางกฎหมายปกครองในการกำหนดหน้าที่ให้จัดส่งสำเนาทรัพย์สินสารสนเทศเท่านั้นจึงไม่ควรจะกำหนดโทษจำคุกกับการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว ทั้งโทษดังกล่าวแม้จะเป็นโทษจำคุกก็ตามแต่ก็ยังคงถือเป็นโทษอันเป็นความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา⁸⁸ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้กระทำความผิดสามารถที่จะทำให้

⁸⁵ พรบ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 34 ประกอบมาตรา 32 วรรค 1

⁸⁶ ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... มาตรา 27 ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และผู้ผลิต ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือนปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 โทษสำหรับลงแต่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

⁸⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 ความผิดลหุโทษ คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ เช่นว่ามานี้ด้วยกัน

คดีอาญาเล็กน้อยโดยการให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับสูงสุดได้⁸⁹ การกำหนดโทษจำคุกไว้ในกฎหมาย จึงไม่น่าจะสามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ หรือหากจำเป็นต้องการให้มีโทษจำคุก ก็ควรบัญญัติให้ชัดเจนใน ทำนองเดียวกันกับ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 ที่ให้ผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบเพื่อความผิดของนิติบุคคล แทนด้วย⁹⁰

ประการที่ 2 จำนวนค่าปรับจำนวนหนึ่งพันบาทนั้นเมื่อพิจารณาจากความครอบคลุมของนิยาม “ทรัพยากรสารสนเทศ” ที่ครอบคลุมสื่อหลายรูปแบบแล้ว อาจเป็นจำนวนที่น้อยกว่ามูลค่าของสำเนาทรัพยากร สารสนเทศที่จำเป็นต้องส่งตามหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายได้ ซึ่งพิจารณาจากจำนวนค่าปรับที่กำหนดไว้คู่กับ โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนแล้วนั้น เข้าใจได้ว่าการร่างคงพิจารณาที่จะให้เป็นโทษนั้นเป็นความผิดโทษ แต่ในความเป็นจริงแล้วกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเปิดช่องให้สามารถทำการเปรียบเทียบปรับสำหรับ ความผิดที่เป็นโทษปรับเพียงอย่างเดียว หรือมีการกำหนดให้เปรียบเทียบปรับตามกฎหมายอื่น ดังนั้นความผิด จากการไม่ส่งสำเนาทรัพยากรสารสนเทศตามกฎหมายจึงอาจกำหนดโทษปรับเพียงอย่างเดียวโดยให้โทษขั้นสูง เป็นจำนวนเงินที่มากพอที่จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามก็ได้ และให้คดีเล็กน้อยโดยการเปรียบเทียบปรับ ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁹¹

ประการที่ 3 ตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 นั้นกำหนดให้ความผิดจากการไม่ส่งสำเนา ทรัพยากรสารสนเทศเป็นโทษที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบและให้คดีเล็กน้อยตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาได้⁹² ซึ่งหากมีการแก้ไขให้ ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... มาตรา 14 เป็น กฎหมายหลักในการกำหนดหน้าที่ Legal Deposit โดยไม่ต้องอ้างอิงกับ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 แล้ว ก็ ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ใน พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ด้วย

4.4 บทบาทของหอสมุดแห่งชาติเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ศึกษาเปรียบเทียบ แนวทางของประเทศสิงคโปร์

⁸⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 (2) คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

...

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษ ไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่าง สูง ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหา ชำระค่าปรับ ตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว ...

⁹⁰ พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 49 ในกรณีที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ กระทำความผิด ใด ๆ ด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์ ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบด้วยเท่าที่ตนได้กระทำ

⁹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 (1) และ (4) คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

(1) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อน ศาลพิจารณา

...

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

⁹² พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 50 ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบให้คดี เล็กน้อยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.๒๕๕๕ ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติไว้ทั้งสิ้น 6 ประการคือ⁹³

(1) ดำเนินการจัดหา รวบรวม และสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญา วิทยาการ ศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชาติในรูปของหนังสือ ตัวเขียน เอกสารโบราณและจารึก หนังสือ ตัวพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผลิตจากในและต่างประเทศ

(2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินงานด้านเทคนิค วิชาการบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารนิเทศตามหลักมาตรฐานสากล การให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรของหน่วยงาน สถาบันการศึกษาในและต่างประเทศ

(3) ให้บริการการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยแก่ประชาชน เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) เป็นศูนย์ประสานงานระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ

(5) เป็นศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างชาติแห่งประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นศูนย์กำหนดมาตรฐานสากล ประจำหนังสือและวารสาร ศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือที่จัดพิมพ์ในประเทศ และเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์

(6) เป็นคลังสิ่งพิมพ์ของชาติ และศูนย์รวมสิ่งพิมพ์ขององค์การสหประชาชาติ

บทบาททั้ง 6 ประการนั้นได้สะท้อนออกมาเป็นบริการต่าง ๆ ของหอสมุดแห่งชาติที่ให้บริการต่อประชาชนได้แก่

(1) บริการห้องอ่านหนังสือ

(2) บริการหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตัวเขียน และตัวจารึก

(3) บริการสืบค้นหนังสือ วารสาร บทความ ซึ่งรวมทั้งการให้บริการสืบค้นข้อมูลที่เป็นตัวเขียนและตัวจารึกผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตทาง website ของหอสมุดแห่งชาติ

(4) บริการออกเลข ISBN สำหรับหนังสือ จุลสาร ทั้งที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์ เพื่อใช้เป็นรหัสเฉพาะตัวของหนังสือแต่ละเล่ม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็วในการสั่งซื้อหนังสือ การยืมคืน การยืมระหว่างห้องสมุด การสืบค้น และการแลกเปลี่ยนข้อมูล

(5) บริการข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ (Cataloging in Publication: CIP) ซึ่งได้แก่ การกำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรม เลขหมู่หนังสือ หัวเรื่อง ในหนังสือก่อนการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ให้แก่สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์หนังสือ เพื่อนำข้อมูลที่กำหนดไปพิมพ์ไว้หลังหน้าปกใน (Verso of title page) ของหนังสือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อห้องสมุดต่าง ๆ ต่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์จำหน่ายหนังสือและเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย การจัดทำบรรณานุกรม

(6) บริการฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นการรวบรวมฐานข้อมูลของสิ่งพิมพ์ทั้งหมดในประเทศไทยไว้ที่เดียวกัน โดยในปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้ให้บริการข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติทางอินเทอร์เน็ตแล้ว โดยสามารถค้นฐานข้อมูลที่ตีพิมพ์ในปี ๒๕๕๕ ได้

⁹³ บทบาทและหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ http://www.nlt.go.th/th_duty.htm

(7) จัดนิทรรศการและโครงการต่าง ๆ ตลอดปี เพื่อเป็นการกระจายความรู้และวัฒนธรรมสู่ประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ เช่น โครงการหอสมุดแห่งชาติสู่สถานศึกษาและชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นิทรรศการ “วรรณกรรม.นาฏศิลป์.ดนตรี สมัยรัตนโกสินทร์”⁹⁴ เป็นต้น

บทบาทของหอสมุดแห่งชาตินั้นกำลังจะเปลี่ยนแปลงไป โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้กำหนดวาระ 100 ปีหอสมุดแห่งชาติเพื่อปรับภาพลักษณ์และบริการ ให้เป็นหอสมุดแห่งชาติที่ทันสมัย มีการจัดทำฐานข้อมูล บรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติในเว็บไซต์เชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ และทำเป็น e-books ประมาณ 3 ล้านเล่ม ซึ่งจะทยอยดำเนินการ โดยพยายามนำหนังสือที่เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรและหนังสือเก่าหายากทั้งหมดถ่ายลงไมโครฟิล์มในรูปแบบดิจิทัล เพื่อสะดวกในการศึกษาค้นคว้า และป้องกันไม่ให้อันฉบับชำรุดเสียหาย รวมถึงการปรับปรุงอาคารให้ใหญ่ขึ้นรับกับจำนวนผู้อ่านที่ขยายตัวมากขึ้น และจะออกแบบให้มีร้านกาแฟ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มุมอ่านหนังสือ มุมพักผ่อนสบาย ๆ โดยจะใช้งบประมาณประมาณ 1,300 ล้านบาท⁹⁵

แม้ห้องสมุดแห่งชาติจะมีแผนในการพัฒนาภาพลักษณ์และบริการภายใต้วาระ 100 ปีหอสมุดแห่งชาติก็ตาม แต่แผนดังกล่าวก็ยังเป็นแผนงานที่มุ่งเน้นการปรับปรุงหอสมุดแห่งชาติในส่วนกลางเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ช่วยแก้ไขบทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนในประเทศได้ เนื่องจากจำนวนสาขาและความครอบคลุมของหอสมุดแห่งชาตินั้นค่อนข้างจำกัด ดังนั้นแม้จะมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศของหอสมุดแห่งชาติตามวาระ 100 ปีหอสมุดแห่งชาติก็ตาม หากประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าถึงฐานข้อมูลดังกล่าวได้ การพัฒนาระบบสารสนเทศของหอสมุดแห่งชาติก็คงไม่ได้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนมากขึ้นเท่าใด

เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนของหอสมุดแห่งชาติและพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชน หากกระทรวงวัฒนธรรมในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของหอสมุดแห่งชาติจะได้พิจารณารายงาน Library 2000 ของประเทศสิงคโปร์ประกอบการวางนโยบายพัฒนาระบบหอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยด้วยก็น่าจะเป็นประโยชน์

โดยการพัฒนากระบวนทัศน์ของหอสมุดแห่งชาติในประเทศสิงคโปร์นั้นถูกกระตุ้นด้วยรายงาน Library 2000 และแผน IT 2000 : National Information Infrastructure จนทำให้เกิดกฎหมาย National Library Board Act 1995 ที่ทำให้เกิดการพัฒนากระบวนทัศน์ของหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ในยุคปัจจุบัน โดยการพัฒนาในช่วงของการดำเนินงานตามแนวทางของรายงาน Library 2000 นั้น คณะกรรมการที่ดำเนินการจัดทำรายงาน Library 2000 นั้นจัดทำรายงานโดยเน้นถึง (1) ความต้องการใช้บริการห้องสมุด (2) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด (3) การบริการด้านงานศิลป์ (4) การบริการข้อมูลทางธุรกิจ และ (5) ชุดหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเอเชีย และบริการที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นประชาชนที่ใช้ 2 ภาษา คือภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาราชการกับภาษาเชื้อชาติเช่น จีน

⁹⁴ http://www.nlt.go.th/th_event_year.htm

⁹⁵ จากการให้สัมภาษณ์ของรองปลัดกระทรวงวัฒนธรรมใน ส่องหนึ่งศตวรรษ “หอสมุดแห่งชาติ” หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

มาเลย์ ทมิฬ เป็นต้น และต้องการพัฒนาให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม รวมไปถึงการสร้างฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและมีความเป็นมืออาชีพ

การพัฒนาภายใต้กรอบรายงาน Library 2000 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนที่สำคัญและสามารถนำมาใช้กับกรณีของประเทศไทยได้อยู่ 2 ประการคือ

(1) การปรับปรุงระบบห้องสมุดสาธารณะ:

รายงาน Library 2000 กำหนดให้มีการจัดตั้งห้องสมุดสาธารณะอีก 120 แห่งเพื่อนำห้องสมุดและการให้บริการด้านข้อมูลเข้าสู่ชุมชนมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการมีห้องสมุดในชุมชน จึงได้กำหนดโครงสร้างของบริการห้องสมุดทั้งสิ้น 3 ระดับ โดยกำหนดให้มีห้องสมุดภูมิภาค 5 แห่ง (Regional Libraries) ห้องสมุดชุมชน 18 แห่ง (Community Libraries) และห้องสมุดใกล้บ้าน 100 แห่ง (Neighborhood Libraries) โดยห้องสมุดทั้งหมดจะถูกจัดตั้งและก่อสร้างเสร็จสิ้นในปี 2014

สำหรับแนวทางการขยายการให้บริการของห้องสมุดแห่งชาตินั้น ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร การขยายการให้บริการของห้องสมุดแห่งชาติจึงอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการโดยการจัดตั้งห้องสมุดเพิ่มเติม แต่อาจทำได้โดยการอาศัยระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยเหลือ ด้วยการรวมเครือข่ายของห้องสมุดต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในชุมชนเข้าด้วยกันผ่านการเชื่อมต่อเครือข่าย และนำหนังสือและสื่อต่าง ๆ เข้าสู่ระบบดิจิทัลเพื่อสะดวกต่อการใช้งาน และสามารถสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลให้กับประชาชนในต่างจังหวัดด้วย แต่ในขณะเดียวกันห้องสมุดแห่งชาติก็จำเป็นต้องจัดอบรมหรือฝึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมรับมือการใช้งานระบบเมื่อมีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายห้องสมุดแล้วด้วย

(2) การสร้างเครือข่ายห้องสมุดในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีโครงการโครงสร้างพื้นฐานของระบบข้อมูลแห่งชาติ (National Information Infrastructure) ซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการนำวัสดุห้องสมุดและบริการที่อยู่ในลักษณะข้อมูลดิจิทัลมาใช้ร่วมกันระหว่างห้องสมุด และทำให้วัสดุห้องสมุดและบริการต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ โดยห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลประมาณ 500 แห่งจะถูกเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่าย และเชื่อมต่อออกไปยังห้องสมุดในต่างประเทศด้วย

ในประเทศไทย แม้ปัจจุบันนี้จะมีสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการและประสานงานระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ (กอสช.)⁹⁶ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ปัจจุบันขึ้นอยู่กับกระทรวงวัฒนธรรม มีสำนักหอสมุดแห่งชาติเป็นเลขานุการ

⁹⁶ กอสช. มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อ

- (1) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมและให้บริการสารสนเทศแก่หน่วยราชการ องค์กร และองค์กรต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาบุคคลและประเทศ
- (2) เพื่อให้สามารถจัดระบบและบริการที่มีมาตรฐานเพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
- (3) เพื่อขจัดปัญหาแหล่งสารสนเทศซ้ำซ้อน

คณะกรรมการ กอชช. ทำหน้าที่ประสานงานกับศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ ในระบบสารสนเทศทางวิชาการ เพื่อสนองประโยชน์ในการพัฒนาประเทศไทย โดย กอชช. จะตั้งศูนย์ประสานงานสารสนเทศในแต่ละสาขาวิชาเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ เช่น การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

อย่างไรก็ดีด้วยรูปแบบของการจัดตั้งศูนย์ประสานงานสารสนเทศในแต่ละสาขาวิชานั้นทำให้การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศในแต่ละสาขาวิชาที่มีการพัฒนาที่แตกต่างกันไปตามแต่งบประมาณและความต้องการของหน่วยงานที่รับหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานสารสนเทศสามารถจัดหามาได้ รวมทั้งนโยบายในเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละแห่งก็อาจแตกต่างกันได้ และที่สำคัญที่สุดคือการเชื่อมโยงข้อมูลกับส่วนกลาง เนื่องจากภาพของ กอชช. กับศูนย์ประสานงานสารสนเทศแต่ละแห่งนั้นเหมือนกับการจัดตั้งห้องสมุดเฉพาะทางขึ้นมาเพื่อรองรับการให้บริการข้อมูลกับภาครัฐ แต่ยังไม่มีการเชื่อมโยงทั้งระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านทางเครือข่ายได้ ดังนั้นเพื่อให้ความรู้ในแต่ละสาขาวิชาสามารถกระจายสู่ประชาชนในต่างจังหวัดได้อย่างทั่วถึง การเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของ กอชช. ก็ควรที่จะได้รับการพัฒนาให้สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

จากการพิจารณาการแบ่งส่วนงานภายในสำนักหอสมุดแห่งชาติ และบทบาทหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ นั้นจะพบว่า ส่วนงานต่าง ๆ นั้นรับผิดชอบงานต่าง ๆ ในลักษณะที่สามารถเทียบได้กับแนวทางของห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ เช่น การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ การกำหนดรูปแบบมาตรฐานของการบันทึกข้อมูล และดำเนินการคิดค้น วางแผน จัดทำโครงการ จัดทำกิจกรรม ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเสริมสร้าง และเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากการพิจารณาบทบาทและหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาตินั้นแม้จะเป็นหน้าที่ที่เป็นแนวทางเดียวกันกับหน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดไว้ในกฎหมายก็ตาม เช่น การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ การกำหนดรูปแบบมาตรฐานของการบันทึกข้อมูล และดำเนินการคิดค้น วางแผน จัดทำโครงการ กิจกรรม ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเสริมสร้าง และเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุดก็ตาม แต่หน้าที่ดังกล่าวก็มีได้กำหนดไว้ในกฎหมาย การดำเนินการต่าง ๆ ของหอสมุดแห่งชาติในการติดต่อกับห้องสมุดแห่งอื่น ๆ รวมถึงการกำหนดรูปแบบมาตรฐานต่าง ๆ จึงเป็นไปในลักษณะขอความร่วมมือมากกว่าที่จะมีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งให้ห้องสมุดต่าง ๆ ต้องดำเนินการตามรูปแบบที่หอสมุดแห่งชาติเห็นสมควร การที่ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดให้อำนาจในการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด

(4) เพื่อให้มีแหล่งสารสนเทศครบถ้วนทุกสาขา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

(5) เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อสนเทศ ข่าวสาร ในระดับชาติ และในระดับระหว่างประเทศ โดยรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ

จากเว็บไซต์ ศูนย์ประสานงานสารสนเทศสาขาเศรษฐศาสตร์ ในระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ
<http://www.bot.or.th/BOTWEBSITE+Thai/BankAtWork/AboutTheBOT/Organize/LibraryAndArchives/EconCenter/AboutEconCenter/>

จึงทำให้บทบาทการเป็นห้องสมุดแห่งชาติที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการและการให้บริการห้องสมุดในประเทศของหอสมุดแห่งชาตินั้นด้อยลง การพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติจึงควรเริ่มจากการพิจารณาโยบายของประเทศเกี่ยวกับบริการห้องสมุดก่อน แล้วจึงทบทวนว่าควรกำหนดอำนาจอะไรบ้างในกฎหมายเพื่อความเหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาข้างต้นพบว่ายังมีความไม่ชัดเจนในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบห้องสมุดอยู่มากพอสมควร ซึ่งคงเป็นเรื่องที่ผู้รับผิดชอบควรต้องนำไปพิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป

บทที่ 5 บทสรุป

บทบาทของหอสมุดแห่งชาตินั้นถือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของประชาชนในประเทศผ่านทาง การให้บริการข้อมูลและหนังสือของหอสมุด ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วในต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับหอสมุดแห่งชาติโดยการกำหนดกฎหมายให้อำนาจเฉพาะแก่ผู้ดำเนินการระบบห้องสมุดแห่งชาติในการทำหน้าที่เก็บรวบรวมหนังสือที่เผยแพร่ในประเทศนั้นผ่านทางหน้าที่ที่เรียกว่า Legal Deposit และอีกหน้าที่หนึ่งคือการรวบรวมและจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Catalogue) เพื่อรวบรวมข้อมูลหนังสือที่มีอยู่ในระบบห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศ

จากการศึกษาระบบห้องสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ที่อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้น นอกจากหน้าที่ที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการฯ ยังมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการให้บริการหอสมุดและมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับหอสมุด รวมถึงหน้าที่ในการให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริการห้องสมุดด้วย

หน้าที่ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ที่แตกต่างจากหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติโดยทั่วไปนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากความจำเป็นทางภูมิศาสตร์ และความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์ที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์ต้องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศขึ้นเพื่อทดแทนความขาดไร้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ นโยบายในการพัฒนาระบบห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและการสร้างแหล่งข้อมูลความรู้สาธารณะที่เข้าถึงง่ายและมีต้นทุนกับประชาชนต่ำจึงเป็นนโยบายที่สำคัญของประเทศที่สะท้อนออกมาเป็นกฎหมายที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งก่อนหน้าการจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนหอสมุด 2000 ในปี 1994 นโยบายของประเทศสิงคโปร์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบห้องสมุดก็ไม่มี ความ ชัด เจน มาก นั ก แต่ ห ลั ง จ า ก ที่ ค ณะ ก ร ม ก า ร ดั ง ก ล ่า ว ได้ อ อ ก ร า ย ก า น Library 2000 ซึ่งต่อมาได้ถูกนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย National Library Board Act 1995 นั้น ระบบห้องสมุดแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ก็เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับประเทศไทยนั้นระบบหอสมุดแห่งชาตินั้นได้ดำเนินการโดยหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 รวมเป็นเวลา 72 ปีนี้จนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้กำหนดบทบาทในการดำเนินงานให้ครอบคลุมถึง

(1) การดำเนินการ จัดหา รวบรวม และสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญา วิทยาการ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมของชาติในรูปของหนังสือตัวเขียน เอกสารโบราณและจารึก หนังสือตัวพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากในประเทศและต่างประเทศ

(2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินงานด้านเทคนิควิชาการบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศตามหลักมาตรฐานสากล ตลอดจนให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรของ หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3) ให้บริการการอ่าน ศึกษาค้นคว้าและวิจัยแก่ประชาชนเพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) เป็นศูนย์ประสานงานระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ และ

(5) เป็นศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างชาติแห่งประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์กำหนดเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ และวารสาร ศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือที่จัดพิมพ์ในประเทศ และเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ ในระดับชาติและนานาชาติ

ในการดำเนินการตามบทบาทดังกล่าวข้างต้นนั้น หากพิจารณาจากอำนาจทางกฎหมายที่ให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติแล้วคงมีเฉพาะอำนาจตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 ที่ให้อำนาจในการรวบรวมหนังสือที่ผลิตขึ้นในประเทศเท่านั้น ส่วนหน้าที่อื่น ๆ ตามบทบาทที่เหลือนั้นคงเป็นการอาศัยความร่วมมือของหอสมุดแห่งชาติกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประสานงานเพื่อให้สามารถดำเนินการตามบทบาทที่วางไว้ได้

ปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นผู้ดูแลกรมศิลปากรได้มีแนวคิดที่จะยกร่างกฎหมาย พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ขึ้นเพื่อสร้างอำนาจทางกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติ⁹⁷ อย่างไรก็ดีเมื่อได้พิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงวัฒนธรรมแล้วพบว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวยังคงเป็นการให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติในการทำหน้าที่เท่าที่กำหนดในบทบาทปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งในความเห็นของผู้วิจัยนั้นเห็นว่าการพัฒนากฎหมายนั้นควรพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนากฎหมายนั้นเป็นสำคัญ หากวัตถุประสงค์ของกระทรวงวัฒนธรรมมีเพียงเพื่อต้องการสร้างอำนาจทางกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวก็อาจเพียงพอที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ แต่หากกระทรวงวัฒนธรรมจะพิจารณากฎหมายดังกล่าวเพื่อพัฒนาระบบห้องสมุดแห่งชาติให้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศด้วยนั้น โดยส่วนตัวแล้วผู้วิจัยเห็นว่าร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ยังคงขาดสาระสำคัญอยู่หลายประการที่จะช่วยสร้างระบบห้องสมุดแห่งชาติที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ความครอบคลุมของระบบห้องสมุดที่ยังจำกัดอยู่เพียงห้องสมุดแห่งชาติแต่ไม่รวมไปถึงห้องสมุดท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาห้องสมุดได้อย่างเป็นระบบเท่าที่ควร การที่ห้องสมุดต่าง ๆ ไม่อยู่ภายใต้การกำกับโดยรวมของระบบห้องสมุดแห่งชาตินั้นทำให้ไม่สามารถบริหารทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในระบบห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ หรือในประเด็นของความครอบคลุมและวิธีการนิยามทรัพยากรสารสนเทศ (Library Material) ที่แม้จะมีการกำหนดหน้าที่ให้ต้องส่งสำเนาทรัพยากรสารสนเทศ (Legal Deposit) ก็ตาม แต่หากนิยามของทรัพยากรสารสนเทศยังคงไม่ครอบคลุมถึงทรัพยากรใหม่ ๆ เช่น CD DVD โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือหนังสือภาษาต่างประเทศที่นำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยเป็นต้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวข้างต้นได้กล่าวถึงโดยละเอียดแล้วในบทที่ 4

ดังนั้นการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... ให้ออกมาในรูปแบบใดนั้นคงขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมว่าต้องการกำหนดรูปแบบหอสมุดแห่งชาติให้สอดคล้องกับการ

⁹⁷ หลักการและเหตุผลประกอบร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ...

พัฒนาความรู้และศักยภาพของประชาชนในประเทศ หรือเพียงต้องการดำเนินการให้มีอำนาจตามกฎหมาย
รองรับการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดเท่านั้น

ความเห็นส่วนตัวของผู้วิจัยนั้นเห็นว่า หอสมุดแห่งชาติควรมีบทบาทมากกว่าการเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ที่คอยรวบรวมหนังสือที่ผลิตในประเทศ หรือรวบรวมงานวรรณกรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเท่านั้น หอสมุดแห่งชาติควรปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานในทางรุก (Active) เพื่อสามารถที่จะเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการเสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชน ซึ่งการศึกษาข้อบกพร่องในการให้บริการห้องสมุด และความต้องการห้องสมุดในองค์กรรวมของประเทศคงเป็นเรื่องที่ควรจะต้องดำเนินการเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมายด้วย ซึ่งหากสามารถพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนอย่างยั่งยืนก็ย่อมเท่ากับเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลอันมีคุณค่าให้กับประเทศ และเสริมศักยภาพในการแข่งขันให้กับประเทศไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

ภาคผนวก

National Library Board Act 1995

Short title.

1. This Act may be cited as the National Library Board Act.

Interpretation.

2. In this Act, unless the context otherwise requires —

"Board" means the National Library Board established under section 3;

"Chairman" means the Chairman of the Board and includes any temporary Chairman of the Board;

"chief executive officer" means the chief executive officer of the Board and includes any person acting in that capacity;

"Deputy Chairman" means the Deputy Chairman of the Board and includes any temporary Deputy Chairman of the Board;

"Fund" means the National Library Board Endowment Fund established under section 23;

"library information service" means any information service provided and managed in conjunction with a library or library service;

"library materials" means —

(a) any printed book, periodical, newspaper, pamphlet, musical score, map, chart, plan, picture, photograph, print and any other printed matter; and

(b) any film (including a microfilm and a microfiche), negative, tape, disc, sound track and any other device in which one or more visual images, sounds or other data are embodied so as to be capable (with or without the aid of some other equipment) of being reproduced from it;

"member" means a member of the Board;

"printed" , in relation to books, means produced by printing, lithography, duplication or any other like process, and "printer" has a corresponding meaning;

"publicly-funded libraries" means all libraries owned by the Government or any statutory body and such other libraries which are, directly or indirectly, funded by the Government (whether fully or partially) as the Board may determine;

"published in Singapore" means produced and released in Singapore for sale or public distribution;

"publisher" means any person who arranges for any library material to be published in Singapore.

Establishment of National Library Board.

3. There shall be established a body to be known as the National Library Board which shall be a body corporate with perpetual succession and shall, by that name, be capable of —

(a) suing and being sued;

(b) acquiring, owning, holding, developing and disposing of property, both movable and immovable; and

(c) doing and suffering all such acts or things as bodies corporate may lawfully do or suffer.

Common seal.

4. —(1) The Board shall have a common seal which shall be kept in such custody as the Board thinks fit.

(2) All deeds and other documents requiring the seal of the Board shall be sealed with the common seal of the Board and every document to which the common seal is affixed shall be

signed by any 2 members of the Board generally or specially authorised by the Board for the purpose or by one member so authorised and the chief executive officer.

(3) All courts, judges and persons acting judicially shall take judicial notice of the common seal of the Board affixed to any document and shall presume that it was duly affixed.

Constitution of Board.

5. —(1) The Board shall consist of —

- (a) a Chairman;
- (b) a Deputy Chairman; and
- (c) not less than 10 nor more than 20 other members as the Minister may from time to time determine.

(2) The First Schedule shall have effect with respect to the Board, its members and proceedings.

Functions of Board.

6. The functions of the Board shall be —

- (a) to establish and maintain libraries and to provide library information services;
- (b) to promote reading and encourage learning through the use of libraries and their services;
- (c) to provide a repository for library materials published in Singapore;
- (d) to acquire and maintain a comprehensive collection of library materials relating to Singapore and its people;
- (e) to establish standards for the training of library personnel in Singapore;
- (f) to provide advisory and consultancy services concerning libraries and library information services;
- (g) to compile and maintain a national union catalogue and a national bibliography; and
- (h) to advise the Government on national needs and policies in respect of matters relating to publicly-funded libraries and library information services in Singapore.

Powers of Board.

7. —(1) The Board shall have power to do all things necessary or convenient to be done for or in connection with the performance of its functions.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), the powers of the Board shall include power —

- (a) to develop and manage libraries established by the Board;
- (b) to develop a computer network of libraries in Singapore;
- (c) to define, develop and implement the national collection policy and strategy and appoint different libraries and centres to collect library materials on different subject areas of importance and interest to Singapore;
- (d) to co-ordinate and facilitate access to library materials in all publicly-funded libraries;
- (e) to obtain and provide information on the resources and services of libraries in Singapore;
- (f) to take appropriate measures to maintain and preserve library materials deposited with the Board under section 10;
- (g) to establish liaison with overseas library authorities and information providers to secure maximum collaboration of all activities relevant to its functions;
- (h) to undertake or sponsor programmes for the training of persons in the profession and those working in libraries;
- (i) to arrange for or provide professional and technical services in connection with libraries on such terms and conditions as the Board may determine;
- (j) to undertake and facilitate research on libraries and librarianship;
- (k) to raise funds by all lawful means and to receive gifts and donations, whether on trust or otherwise;

- (l) to extend grants, contributions or loans to any person or organisation connected with the national literary heritage or library development in Singapore for purposes consistent with the provisions of this Act;
- (m) to enter into contracts and establish trusts;
- (n) to enter into joint ventures with any persons or organisations, or form or participate in the formation of a company;
- (o) to provide or undertake publicity in any form; and
- (p) to charge fees, commissions or rent for any services or facilities provided by the Board.

Directors and advisory committees for libraries.

8. The Board may appoint directors for the general management and control of the libraries it has established and may also appoint advisory committees to advise on the operations and services of those libraries.

Appointment of committees and delegation of powers.

- 9.** —(1) The Board may appoint, from among its own members or other persons who are not members of the Board, such number of committees as it may think fit consisting of members or other persons or members and other persons for purposes which, in the opinion of the Board, would be better regulated and managed by means of such committees.
- (2) The Board may, subject to such conditions or restrictions as it may think fit, delegate to any such committee or to any member, officer or employee of the Board, any of the functions or powers of the Board under this Act, except the power of delegation conferred by this section.
- (3) No delegation under this section shall prevent the performance or exercise of any function or power by the Board.

Deposit of library materials.

- 10.** —(1) The publisher of every library material published in Singapore shall, at the publisher's own expense and within 4 weeks after the date of publication, deposit two copies (except as otherwise provided by regulations) of that library material with the Board at such place as the Board may determine.
- (2) The Board may by regulations prescribe —
- (a) the library materials which are not required to be deposited with the Board; and
 - (b) the quality and the format of the copies of library materials required to be deposited.
- (3) Every publisher of any library material who contravenes or fails to comply with this section shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000.
- (4) The Board may, in its discretion, compound any offence under this section by collecting from the person reasonably suspected of having committed the offence a sum not exceeding \$500.

Establishment of national union catalogue.

- 11.** —(1) All publicly-funded libraries shall contribute their cataloguing and holding records, whether original or derived from other sources, towards the establishment of an up-to-date national union catalogue.
- (2) The Board may by regulations prescribe —
- (a) the standard and the format of the cataloguing and holding records required to be sent to the Board; and
 - (b) the frequency of updating the cataloguing and holding records in the national union catalogue.

Participation in interlibrary loan scheme.

12. All publicly-funded libraries shall participate in such scheme for interlibrary loan and

interlibrary information services as may be established by the Board in consultation with such libraries.

Annual report.

13. —(1) The Board shall, as soon as practicable after the end of each financial year, cause to be prepared and transmitted to the Minister a report dealing generally with the activities of the Board during that financial year.

(2) The Minister shall as soon as practicable cause a copy of every such report to be presented to Parliament.

Directions by Minister.

14. —(1) The Minister may, in consultation with the Board or otherwise, give the Board such directions, not inconsistent with the provisions of this Act, as he may think fit as to the exercise and performance by the Board of its functions under this Act and the Board shall give effect to any such directions.

(2) The Board shall give the Minister such information with regard to its property and activities as the Minister may require.

Chief executive officer of Board.

15. —(1) The Board shall, with the approval of the Minister, appoint a chief executive officer on such terms and conditions as the Board may determine.

(2) The chief executive officer shall —

(a) be known by such designation as the Board may determine; and

(b) be responsible to the Board for the proper administration and management of the affairs of the Board in accordance with the policy laid down by the Board.

(3) If the chief executive officer is temporarily absent from Singapore, or is temporarily unable to perform his duties by reason of illness or otherwise, another person may be appointed by the Board to act in the place of the chief executive officer during any such period of absence from duty.

Appointment of staff.

16. The Board may —

(a) appoint such number of officers and employees on such terms as to remuneration or otherwise as the Board may determine and may terminate their service or exercise disciplinary control over them in accordance with their terms of service; and

(b) engage and remunerate for their services such persons as the Board considers necessary for carrying out its functions and duties.

Public servants for purposes of Penal Code.

17. All members, officers and employees of the Board (including persons seconded to the Board for any period) shall be deemed to be public servants for the purposes of the Penal Code.

Funds of Board.

18. The funds of the Board shall consist of —

(a) all moneys received by the Board by way of grants;

(b) all gifts, donations and contributions to the Board;

(c) all fees, commissions, rents, interests, dividends and other income accruing to the Board;

(d) all moneys borrowed by the Board under this Act; and

(e) all other moneys lawfully received by the Board for the purposes of the Board.

Bank accounts and application of moneys.

19. —(1) The Board may open and maintain an account or accounts with such bank or banks as the Board thinks fit; and every such account shall be operated upon as far as practicable by cheque signed by such person or persons as may from time to time be authorised in that behalf by the Board.

(2) The moneys of the Board shall be applied only in payment or discharge of the expenses, obligations and liabilities of the Board and in making any payments that the Board is authorised or required to make.

Power of investment

20. The Board may invest its funds in accordance with the standard investment power of statutory bodies as defined in section 33A of the Interpretation Act (Cap. 1).

Power to borrow.

21. The Board may from time to time for the purposes of this Act raise loans from the Government or, with the consent of the Minister, from any other source.

Issue of shares, etc.

21A. As a consequence of the vesting of any property, rights or liabilities of the Government in the Board under this Act, or of any capital injection or other investment by the Government in the Board in accordance with any written law, the Board shall issue such shares or other securities to the Minister for Finance as that Minister may from time to time direct.

Grants.

22. For the purpose of enabling the Board to carry out its functions under this Act, the Minister may from time to time make grants to the Board of such sums of money as the Minister may determine out of moneys to be provided by Parliament.

Establishment of National Library Board Endowment Fund.

23. —(1) There shall be established a fund to be known as the National Library Board Endowment Fund which shall vest in the Board and consist of —

(a) all moneys received by the Board by gifts, bequests or otherwise for the Fund;
(b) such contributions to the Fund as the Minister may specify from moneys provided by Parliament; and

(c) such other moneys as the Board may decide to transfer to the Fund.

(2) The income of the Fund shall be applied for all or any of the following purposes:

(a) the provision of training programmes and scholarships for librarians and persons working in libraries;

(b) the delivery of lectures by distinguished persons in the field of library and information science;

(c) the sponsorship of major library promotional programmes;

(d) the financing of research on reading and librarianship;

(e) such other purposes consistent with this Act as the Board may decide.

Financial provisions.

24. The financial provisions set out in the Second Schedule shall apply to the Board.

Transfer of assets and liabilities.

25. —(1) As from 1st September 1995, all movable property vested in the Government immediately before that date and used or managed by the National Library and all assets, rights,

interests, liabilities and obligations of the Government relating to the National Library shall be transferred to and shall vest in the Board without further assurance.

(2) As from 1st September 1995, the Board shall control and manage all the libraries which are under the control of the National Library.

(3) If any question arises as to whether any particular property, or whether any particular asset, right, interest, liability or obligation has been transferred to or vested in the Board under subsection (1), a certificate under the hand of the Minister for Finance shall be conclusive evidence that the property, asset, right, interest, liability or obligation was or was not so transferred or vested.

Existing agreements, etc.

26. All deeds, bonds, agreements, instruments and arrangements, subsisting immediately before 1st September 1995, affecting any of the property, rights, interests, liabilities and obligations transferred to or vested in the Board under section 25 (1) shall continue in force on and after that date and shall be enforceable by or against the Board as if, instead of the Government or a person acting on behalf of the Government, the Board had been named therein or had been a party thereto.

Pending legal proceedings.

27. Any proceedings or cause of action pending or existing immediately before 1st September 1995 by or against the Government or any person acting on behalf of the Government relating to the National Library may be continued and shall be enforced by or against the Board.

Transfer of employees.

28. —(1) As from 1st September 1995, such categories of persons employed immediately before that date in the National Library as the Minister may determine shall be transferred to the service of the Board on terms no less favourable than those enjoyed by them immediately prior to their transfer.

(2) Until such time as terms and conditions of service are drawn up by the Board, the scheme and terms and conditions of service in the Government shall continue to apply to every person transferred to the service of the Board under subsection (1) as if he were still in the service of the Government.

Pension rights, etc., of Government employees to be preserved.

29. —(1) The terms and conditions of service of persons transferred to the service of the Board under section 28 shall take into account the salaries and terms and conditions of service, including any accrued rights to leave, enjoyed by such persons while in the employment of the Government and any such term or condition relating to the length of service with the Board shall provide for the recognition of service under the Government by persons so transferred to be service by them under the Board.

(2) Nothing in the terms and conditions of service to be drawn up by the Board shall adversely affect the conditions that would have been applicable to persons transferred to the service of the Board as regards any pension, gratuity or allowance payable under the Pensions Act.

(3) In every case where a person has been transferred to the service of the Board under section 28, the Government shall be liable to pay the Board such portion of any gratuity, pension or allowance payable to such person on his retirement as the same shall bear to the proportion which the aggregate amount of his pensionable emoluments during his service with the Government bears to the aggregate amount of his pensionable emoluments during his service under both the Government and the Board.

No benefits in respect of abolition or reorganisation of office.

30. Notwithstanding the provisions of the Pensions Act, no person who is transferred to the service of the Board under section 28 shall be entitled to claim any benefit under the Pensions Act on the ground that he has been retired from the service of the Government on account of abolition or reorganisation of office in consequence of the establishment and incorporation of the Board.

Continuation and completion of disciplinary proceedings.

31. —(1) Where on 1st September 1995, any disciplinary proceedings are pending against any person transferred to the service of the Board under section 28, any committee acting under due authority to hear or investigate the matter shall continue to exist, notwithstanding this Act, for the purpose of completing the hearing or investigation and the making of an order or rendering a decision, as the case may be, and the Government or committee shall complete the hearing or investigation in accordance with the authority vested in the Government or committee immediately before that date and make such order, ruling or direction as the Government or committee could have made under the authority vested in it immediately before that date.

(2) Any order, ruling or direction made or given by the Government or committee pursuant to this section shall be treated as an order, a ruling or a direction of the Board and have the same force or effect as if it had been made or given by the Board pursuant to the power vested in the Board under this Act.

Misconduct or neglect of duty by employee before transfer.

32. The Board may reprimand, reduce in rank, retire, dismiss or punish in some other manner a person transferred to the service of the Board under section 28 for any misconduct or neglect of duty committed prior to 1st September 1995 which would have rendered him liable to be reprimanded, reduced in rank, retired, dismissed or punished in some other manner if he had continued to be in the employment of the Government and if this Act had not been enacted.

Board's symbol.

33. —(1) The Board shall have the exclusive right to the use of such symbol or representation as it may select or devise and thereafter display or exhibit in connection with its activities or affairs.

(2) A person who, without the permission of the Board, uses a symbol or representation identical with that of the Board or which so resembles the Board's symbol or representation as to deceive or cause confusion, or to be likely to deceive or cause confusion, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding 6 months or to both.

Protection from personal liability.

34. No suit or other legal proceedings shall lie personally against any member, officer or employee of the Board or other person acting under the direction of the Board for anything which is in good faith done or intended to be done in the execution or purported execution of this Act.

Regulations.

35. —(1) The Board may, with the approval of the Minister, make regulations for carrying out the purposes and provisions of this Act and for prescribing any matter which may be prescribed under this Act.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), such regulations may —

(a) provide for the use of its libraries and library buildings and of their contents, fittings and furniture, and for protecting them from injury, destruction or misuse;

(b) require from any persons using its libraries a guarantee or security against the loss of, or injury to, any library materials belonging to the libraries;

- (c) enable the officers or employees of the Board to exclude or remove from its libraries or library buildings and grounds persons committing any offence under this Act or any regulations made thereunder;
- (d) provide for the preservation of order and the prevention of nuisance in its libraries, library buildings and grounds;
- (e) fix the days and times of admission to its libraries;
- (f) provide for the admission of vehicles to the grounds of its libraries and the regulation of traffic therein;
- (g) prescribe the amount of fines that may be levied for the damage, loss or late return of borrowed library materials and for the waiving or refund of such fines; and
- (h) prescribe that any act or omission in contravention of the provisions of any regulations made under this Act shall be an offence and imposing penalties for those offences, which penalties shall not exceed a fine of \$5,000.

Transitional provision.

36. Any scheme, contract, document, certificate, licence, permission or resolution prepared, made, granted or approved under the repealed National Library Act shall, so far as it is not inconsistent with the provisions of this Act, continue and be deemed to have been prepared, made, granted or approved under this Act.

National Heritage Board Act 1993

Short title.

1. This Act may be cited as the National Heritage Board Act.

Interpretation.

2. In this Act, unless the context otherwise requires —

"Board" means the National Heritage Board established under section 3;

"Chairman" means the Chairman of the Board and includes any temporary Chairman of the Board;

"chief executive officer" means the chief executive officer of the Board and includes any person acting in that capacity;

"Deputy Chairman" means the Deputy Chairman of the Board and includes any temporary Deputy Chairman of the Board;

"Fund" means the National Heritage Endowment Fund established under section 35;

"member" means a member of the Board;

"National Archives" means the National Archives of Singapore established under section 17;

"object" includes any work of art and any artifact;

"public archives" means those public records that —

(a) are more than 25 years old;

(b) are specified by the Board as being of national or historical significance; and

(c) have been transferred to the Board or to such other place as the Board may from time to time determine;

"public office" means any department, office, institution, agency, commission, board, local authority or statutory body or any other office of the Government or branch or subdivision thereof, and any other body that the President may, by notification in the *Gazette*, declare to be a public office;

"public records" means papers, documents, records, registers, printed materials, books, maps, plans, drawings, photographs, microforms, videotapes, films, machine readable and electronic records, sound recordings and other forms of records of any kind whatsoever, produced or received by any public office in the transaction of official business, or by any officer in the course of his official duties, and includes public archives.

Establishment of National Heritage Board.

3. There shall be established a body to be known as the National Heritage Board which shall be a body corporate with perpetual succession and shall, by that name, be capable of —

(a) suing and being sued;

(b) acquiring, owning, holding, developing and disposing of property, both movable and immovable; and

(c) doing and suffering all such acts or things as bodies corporate may lawfully do or suffer.

Common seal.

4. —(1) The Board shall have a common seal which shall be kept in such custody as the Board thinks fit.

(2) All deeds and other documents requiring the seal of the Board shall be sealed with the common seal of the Board and every document to which the common seal is affixed shall be signed by any two members of the Board generally or specially authorised by the Board for the purpose or by one member so authorised and the chief executive officer.

(3) All courts, judges and persons acting judicially shall take judicial notice of the common seal of the Board affixed to any document and shall presume that it was duly affixed.

Constitution of Board.

5. —(1) The Board shall consist of —

- (a) a Chairman;
- (b) a Deputy Chairman; and
- (c) not less than 10 nor more than 25 other members as the Minister may from time to time determine.

(2) The First Schedule shall have effect with respect to the Board, its members and proceedings.

Functions of Board.

6. The functions of the Board shall be —

- (a) to explore and present the heritage and nationhood of the people of Singapore in the context of their ancestral cultures, their links with South-East Asia, Asia and the world through the collection, preservation, interpretation and display of objects and records;
- (b) to promote public awareness, appreciation and understanding of the arts, culture and heritage, both by means of the Board's collections and by such other means as it considers appropriate;
- (c) to promote the establishment and development of organisations concerned with the national heritage of Singapore;
- (d) to provide a permanent repository of records of national or historical significance and to facilitate access thereto;
- (e) to conduct records management programmes for the Government;
- (f) to record, preserve and disseminate the history of Singapore through oral history methodology or other means; and
- (g) to advise the Government in respect of matters relating to the national heritage of Singapore.

Powers of Board.

7. —(1) The Board shall have power to do all things necessary or convenient to be done for or in connection with the performance of its functions.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), the powers of the Board shall include power —

- (a) to develop and manage museums, archives, oral history centres and other facilities related to its functions;
- (b) to collect, classify, preserve and display objects and records relevant to its functions;
- (c) to advise and facilitate the preservation of historic sites;
- (d) to undertake or sponsor research and investigation relevant to its functions;
- (e) to arrange for the acquisition, production or publication and the sale to the public of books, pamphlets, replicas and other materials related to its functions;
- (f) to undertake or sponsor programs for the training of persons in the professions and skills involved in the operation of museums, archives and oral history centres;
- (g) to establish liaison with other museums, archives, oral history centres, universities and other institutions to secure maximum collaboration of all activities relevant to its functions;
- (h) to arrange for or provide professional and technical services, on such terms and conditions as may be approved by the Board;
- (i) to raise funds by all lawful means and receive gifts and donations, whether on trust or otherwise;
- (j) to extend grants, contributions or loans to any person or organisation connected with the national heritage of Singapore;
- (k) to enter into contracts and establish trusts;
- (l) to enter into joint ventures with any person or organisation, or form or participate in the formation of a company;

(m) to provide or undertake publicity in any form; and
(n) to charge fees, commissions or rent for any objects, services or facilities provided by the Board.

Appointment of committees and delegation of powers.

8. —(1) The Board may appoint, from among its own members or other persons who are not members of the Board, such number of committees as it thinks fit consisting of members or other persons or members and other persons for purposes which, in the opinion of the Board, would be better regulated and managed by means of such committees.

(2) The Board may, subject to such conditions or restrictions as it thinks fit, delegate to any such committee or to any member, officer or employee of the Board, any of the functions or powers of the Board under this Act, except the power of delegation conferred by this section.

(3) No delegation under this section shall prevent the performance or exercise of any function or power by the Board.

Annual report.

9. —(1) The Board shall, as soon as practicable after the end of each financial year, cause to be prepared and transmitted to the Minister a report dealing generally with the activities of the Board during that financial year.

(2) The Minister shall as soon as practicable cause a copy of every such report to be presented to Parliament.

Directions by Minister.

10. —(1) The Minister may, in consultation with the Board or otherwise, give the Board such directions, not inconsistent with the provisions of this Act, as he thinks fit as to the exercise and performance by the Board of its functions under this Act and the Board shall give effect to any such directions.

(2) The Board shall give the Minister such information with regard to its property and activities as the Minister may require.

Establishment of museums.

11. —(1) The Board shall establish such museums as it thinks fit.

(2) Every museum established by the Board under subsection (1) shall be known by such name as the Board thinks fit.

(3) All museums established by the Board under subsection (1) and the museum transferred to the Board under section 37 shall collectively be known as the National Museum of Singapore.

Appointment of directors of museums.

12. The Board may appoint a director for any museum established by the Board under section 11 and the museum transferred to it under section 37 who shall be responsible to the Board for the general management and control of the museum so established or transferred.

Initial vesting of objects in Board.

13. —(1) Where the property in an object was vested in the Government immediately before 1st August 1993, and the object —

(a) then formed part of the collections of the National Museum; or

(b) was then in use in respect of the collections or solely for the purposes of the administration of the National Museum,

then the property shall on that date become vested instead in the Board.

(2) In the case of an object mentioned in subsection (1) (a), it is immaterial that, immediately before 1st August 1993, it was situated elsewhere than at premises managed for the purposes of the National Museum.

(3) On 1st August 1993, any right, power, duty or liability which was immediately before that date exercisable by or incumbent on the Government in relation to any object mentioned in subsection (1) shall instead become exercisable by or incumbent on the Board.

(4) Subsections (1) and (3) shall not apply as regards such object excepted from those provisions as the Minister may specify.

Certain gifts vesting on or after 1st August 1993.

14. —(1) Subsection (2) shall apply to a gift (by will or otherwise) —

(a) which is contained in an instrument made or executed before 1st August 1993 but coming into effect on or after that date; and

(b) which would, apart from this Act, have vested an interest in property (of any nature) in the Government for the purposes of the National Museum.

(2) The gift shall, in the absence of any contrary intention expressed in that or another instrument made by the testator or donor, have effect so as to vest the interest in the Board in place of the Government.

Acquisition and disposal of objects.

15. —(1) The Board may acquire (whether by purchase, exchange or gift) any object which in its opinion it is desirable to add to its collections.

(2) Without prejudice to any power apart from this subsection, the Minister may transfer to the Board any object (whether or not he acquired it before the Board's establishment) if in his opinion it would appropriately form part of its collections.

(3) The Board may not dispose of an object of significant national or historical value the property in which is vested in the Board and which is comprised in its collections unless with the prior approval of the Minister and the disposal is by way of sale, exchange or gift of an object which —

(a) is a duplicate of another object the property in which is so vested and which is so comprised; or

(b) in the Board's opinion is unsuitable for retention in its collections.

(4) The Board may dispose of (by whatever means, including destruction) any object which the Board is satisfied has become useless for the purposes of its collections by reason of damage, physical deterioration or infestation by destructive organisms.

(5) An object may be disposed of as mentioned in subsection (4) notwithstanding a trust or condition (express or implied) prohibiting or restricting the disposal of the object.

(6) Money accruing to the Board by virtue of a disposal mentioned in this section shall be applied by the Board in the acquisition of objects to be added to its collections.

Lending and borrowing of objects.

16. —(1) Subject to subsection (2), the Board may lend any object the property in which is vested in the Board and which is comprised in its collections (whether or not the loan is for purposes of public exhibition, and whether or not under the terms of the loan the object is to remain in Singapore).

(2) In deciding whether or not to lend an object, and in determining the time for which and the conditions subject to which an object is to be lent, the Board —

(a) shall give special consideration to a request for the loan of an object for public exhibition; and

(b) subject to paragraph (a), shall have regard to the interests of students and other persons visiting the Board's collections, the suitability of the prospective borrower, the purpose of the

loan, the physical condition and degree of rarity of the object and any risks to which it is likely to be exposed.

(3) Where the property in an object has become vested in the Board subject to a condition, the power conferred by subsection (1) is exercisable in a manner inconsistent with the condition if either —

(a) 25 years have elapsed since the date on which the property became vested in the Board; or
(b) the person who first imposed the condition or his personal representatives have consented in writing to the exercise of the power in that manner.

(4) The Board may accept loans of objects for the purpose, subject to the terms of the loan, of exhibiting them, or of study or research by the Board or by persons seeking to inspect them.

Establishment of National Archives of Singapore.

17. —(1) The Board shall establish the National Archives of Singapore in which records of national or historical significance shall be preserved.

(2) The Board —

(a) shall examine the public records in any public office and advise the office as to their care and custody;

(b) shall take necessary measures to classify, identify, preserve and restore public records;

(c) shall make known information concerning archives by any means, including publications, exhibitions and heritage promotional activities;

(d) shall conduct a records management programme for the efficient creation, utilisation, maintenance, retention, preservation and disposal of public records;

(e) shall advise public offices concerning standards and procedures pertaining to the management of public records;

(f) may provide information, consultation, research and other services related to archives;

(g) may, subject to the terms and conditions, if any, on which they were acquired, reproduce or publish any public archives; and

(h) may acquire by purchase, donations, bequest or otherwise any document, book or other material which, in the opinion of the Board, is or is likely to be of national or historical significance.

Appointment of director of National Archives.

18. —(1) The Board shall appoint a director of National Archives who shall be responsible to the Board for the general management and control of the National Archives.

(2) The director of National Archives and any person acting on behalf or under the direction of the director shall, with respect to access to public records, satisfy any security requirements applicable to, and take any oath of secrecy required to be taken by, persons who normally have access to the public records.

Transfer of public records to National Archives.

19. Any public records which, in the opinion of the Board, are of national or historical significance shall be transferred to the care and control of the National Archives in accordance with such schedules or other agreements for the transfer of records as may be agreed on between the Board and the public office or person responsible for the public records.

Return of illegally removed public records.

20. The Board shall demand in writing and take steps for the return of any public records belonging to the Government that have been illegally removed from official custody.

Destruction or disposal of public records only on authority of Board.

21. —(1) No person shall, without the authorisation of the Board under subsection (4), destroy or otherwise dispose of, or authorise the destruction or disposal of, any public records which are in his possession or under his control.

(2) Any person intending to destroy or dispose of or to authorise the destruction or disposal of any public records shall first notify the Board of that intention and shall, in his notification, specify the nature of the public records in question.

(3) The Board may inspect any public records specified in any notification under subsection (2) and shall, if it requires those records to be made available to it, inform the person making the notification of that requirement, and the public records shall be made available to the Board.

(4) The Board may authorise the destruction of any specified classes of public records which by reason of their number, kind or routine nature do not in its opinion possess any enduring value for preservation as public archives.

Inspection of public records and recordings.

22. —(1) No person who is not an officer of the National Archives shall inspect any public records or recordings, other than public archives made available to the public under subsection (2), without the written authority of the director of National Archives.

(2) Any person may, for the purpose of reference or research, inspect any public archives or recordings made available to the public subject to —

(a) any conditions or restrictions imposed by the office, officer or person from whom the public archives or recordings were acquired; and

(b) such conditions as the director of National Archives may consider necessary for their preservation.

(3) The National Archives shall be open for the inspection of public records during such hours as may be determined by the Board.

(4) For the purpose of this section, “recording” means any recording deposited with the Board under section 26.

Certified copy of public records.

23. Any copy of a public record which is certified by the director of National Archives as a true copy of the original document shall be admissible in a court of law.

Deposit of certain recordings.

26. —(1) The producer or distributor of a recording shall, within 6 months after a request in writing is made by the Board, provide the Board without charge with a copy of the recording in such form as may be specified in the request.

(2) Any person who fails to comply with subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding one year or to both.

(3) This section shall not apply to or in respect of —

(a) a recording that has not been broadcast or made public in Singapore; or

(b) any recording of a class or kind that is exempted from the application of this section by such regulations as the Minister may make for the purpose.

(4) In this section, “recording” means anything in which sounds are embodied or on which images are fixed or both, regardless of form.

Establishment of oral history centre.

27. The Board may establish an oral history centre whose purposes shall be —

- (a) to collect, document and disseminate information on the history of Singapore through oral history methodology or other means;
- (b) to interview persons who have influenced or participated in the history of Singapore, to preserve these interviews and to produce transcripts of selected interviews;
- (c) to preserve and care for the recordings and transcripts of such interviews;
- (d) to allow access to the recordings and transcripts to persons seeking to inspect them in connection with study or research subject to any conditions or restrictions imposed by the interviewee or the Board; and
- (e) to disseminate information on the collection and work of the centre by any means, including publications, audio-visual educational packages, exhibitions, consultations, research and heritage promotional activities.

Chief executive officer of Board.

- 28.** —(1) The Board shall, with the approval of the Minister, appoint a chief executive officer on such terms and conditions as the Board may determine.
- (2) The chief executive officer shall —
- (a) be known by such designation as the Board may determine; and
 - (b) be responsible to the Board for the proper administration and management of the affairs of the Board in accordance with the policy laid down by the Board.
- (3) If the chief executive officer is temporarily absent from Singapore, or is temporarily unable to perform his duties by reason of illness or otherwise, another person may be appointed by the Board to act in the place of the chief executive officer during any such period of absence from duty.

Appointment of staff.

- 29.** The Board may —
- (a) appoint such number of officers and employees on such terms as to remuneration or otherwise as the Board may determine and may terminate their service or exercise disciplinary control over them in accordance with their terms of service; and
 - (b) engage and remunerate for their services such persons as the Board considers necessary for carrying out its functions and duties.

Public servants for purposes of Penal Code.

- 30.** All members, officers and employees of the Board shall be deemed to be public servants for the purposes of the Penal Code.

Funds and property of Board.

- 31.** —(1) The funds and property of the Board shall include —
- (a) all moneys and property transferred to the Board pursuant to section 37;
 - (b) all gifts, donations and contributions to the Board;
 - (c) all moneys received by the Board by way of grants;
 - (d) all fees, commissions, rents, interests, dividends and other income accruing to the Board; and
 - (e) all moneys borrowed by the Board under this Act.
- (2) The Board may open and maintain an account or accounts with any bank or banks as the Board thinks fit.
- (3) The Board may invest its funds in accordance with the standard investment power of statutory bodies as defined in section 33A of the Interpretation Act (Cap. 1).
- (4) Subject to the terms of any trust or endowment, the funds and property of the Board shall be applied solely for the purposes of or in connection with the performance of the functions, powers and duties of the Board under this Act.

Power to borrow.

32. The Board may from time to time for the purposes of this Act raise loans from the Government or, with the consent of the Minister, from any other source.

Issue of shares, etc.

32A. As a consequence of the vesting of any property, rights or liabilities of the Government in the Board under this Act, or of any capital injection or other investment by the Government in the Board in accordance with any written law, the Board shall issue such shares or other securities to the Minister for Finance as that Minister may from time to time direct.

Grants.

33. For the purpose of enabling the Board to carry out its functions under this Act, the Minister may from time to time make grants to the Board of such sums of money as the Minister may determine out of moneys to be provided by Parliament.

Income of Board to be exempt from income tax, etc.

34. The Board shall be deemed to be —

- (a) an institution specified in the First Schedule to, and under section 13 (1) (e) of, the Income Tax Act; and
- (b) an institution of a public character approved by the Minister for Finance for the purposes of section 37 (2) (c) of the Income Tax Act.

Establishment of National Heritage Endowment Fund.

35. —(1) There shall be established a fund to be known as the National Heritage Endowment Fund which shall vest in the Board and consist of —

- (a) all moneys received by the Board by gift, bequest or otherwise for the Fund;
- (b) such contributions to the Fund as the Minister may specify from moneys provided by Parliament; and
- (c) such other moneys as the Board may decide to transfer to the Fund.

(2) Any interest, dividends and other income derived from the Fund shall be credited to the general funds of the Board.

(3) For the purposes of this section, “general funds of the Board” means the funds of the Board other than the Fund.

(4) The Fund shall not, except with the prior written approval of the Minister, be applied, disposed of or alienated otherwise than as specified in section 31 (3) and (4).

Financial provisions.

36. The financial provisions set out in the Second Schedule shall apply to the Board.

Transfer of assets and liabilities.

37. —(1) As from 1st August 1993, all movable property vested in the Government immediately before that date and used or managed by the National Museum, the National Archives and Records Centre or the Oral History Department, and all assets, rights, interests, liabilities and obligations of the Government relating to the National Museum, the National Archives and Records Centre or the Oral History Department shall be transferred to and shall vest in the Board without further assurance.

(2) As from 1st August 1993, the Board shall control and manage the National Museum which shall be known by such name as the Board thinks fit.

(3) If any question arises as to whether any particular property, or whether any particular asset, interest, right liability or obligation has been transferred to or vested in the Board under subsection (1), a certificate under the hand of the Minister for Finance shall be conclusive evidence that the property, asset, interest, right, liability or obligation was or was not so transferred or vested.

Existing agreements, etc.

38. All deeds, bonds, agreements, instruments and working arrangements, subsisting immediately before 1st August 1993, affecting any of the property, rights, interests, liabilities and obligations transferred to or vested in the Board under section 37 (1) shall continue in force on and after that date and shall be enforceable by or against the Board as if, instead of the Government or a person acting on behalf of the Government, the Board had been named therein or had been a party thereto.

Pending legal proceedings.

39. Any proceedings or cause of action pending or existing immediately before 1st August 1993 by or against the Government or any person acting on behalf of the Government relating to the National Museum, the National Archives and Records Centre or the Oral History Department may be continued and shall be enforced by or against the Board.

Transfer of employees.

40. —(1) As from 1st August 1993, such categories of persons employed immediately before that date in the National Museum, the National Archives and Records Centre and the Oral History Department as the Minister may determine shall be transferred to the service of the Board on terms no less favourable than those enjoyed by them immediately prior to their transfer.
(2) Until such time as terms and conditions of service are drawn up by the Board, the scheme and terms and conditions of service in the Government shall continue to apply to every person transferred to the service of the Board under subsection (1) as if he were still in the service of the Government.

Pension rights, etc., of Government employees to be preserved.

41. —(1) The terms and conditions of service of persons transferred to the service of the Board under section 40 shall take into account the salaries and terms and conditions of service, including any accrued rights to leave, enjoyed by such persons while in the employment of the Government and any such term or condition relating to the length of service with the Board shall provide for the recognition of service under the Government by persons so transferred to be service by them under the Board.
(2) Nothing in the terms and conditions of service to be drawn up by the Board shall adversely affect the conditions that would have been applicable to persons transferred to the service of the Board as regards any pension, gratuity or allowance payable under the Pensions Act.
(3) In every case where a person has been transferred to the service of the Board under section 40, the Government shall be liable to pay the Board such portion of any gratuity, pension or allowance payable to such person on his retirement or otherwise leaving the service of the Board as the same shall bear to the proportion which the aggregate amount of his pensionable emoluments during his service with the Government bears to the aggregate amount of his pensionable emoluments during his service under both the Government and the Board.
(4) Where any person who is transferred to the service of the Board under section 40 is a contributor under the Widows' and Orphans' Pension Act, he shall, for the purposes of that Act, continue to make contributions under that Act as if he had not been transferred to the service of

the Board and, for the purposes of that Act, his service with the Board shall be deemed to be service with the Government.

No benefits in respect of abolition or reorganisation of office.

42. Notwithstanding the provisions of the Pensions Act, no person who is transferred to the service of the Board under section 40 shall be entitled to claim any benefit under the Pensions Act on the ground that he has been retired from the service of the Government on account of abolition or reorganisation of office in consequence of the establishment and incorporation of the Board.

Continuation and completion of disciplinary proceedings.

43. —(1) Where on 1st August 1993, any disciplinary proceedings are pending against any person transferred to the service of the Board under section 40, any committee acting under due authority to hear or investigate the matter shall continue to exist, notwithstanding this Act, for the purpose of completing the hearing or investigation and the making of an order or rendering a decision, as the case may be, and the Government or committee shall complete the hearing or investigation in accordance with the authority vested in the Government or committee immediately before that date and make such order, ruling or direction as the Government or committee could have made under the authority vested in it immediately before that date.

(2) Any order, ruling or direction made or given by the Government or committee pursuant to this section shall be treated as an order, ruling or direction of the Board and have the same force or effect as if it had been made or given by the Board pursuant to the authority vested in the Board under this Act.

Misconduct or neglect of duty by employee before transfer.

44. The Board may reprimand, reduce in rank, retire, dismiss or punish in some other manner a person transferred to the service of the Board under section 40 for any misconduct or neglect of duty committed prior to 1st August 1993 which would have rendered him liable to be reprimanded, reduced in rank, retired, dismissed or punished in some other manner by the Government as if this Act had not been enacted.

Interpretation of this Part.

45. In this Part, “National Archives and Records Centre” means the National Archives and Records Centre established under the repealed National Archives and Records Centre Act in force immediately before 1st August 1993.

Power to enter upon lands to conduct archaeological investigation.

46. —(1) Subject to this section, any person specifically authorised in writing by the Board, after giving not less than 24 hours’ notice in writing to the occupier of the land of his intention to enter the land and on production of his authority, if so required by or on behalf of the occupier, may enter for the purposes of archaeological investigation or examination at all reasonable times upon any land which the Board has reason to believe contains any ancient monument and may make excavations in the land.

(2) No person shall, under any power conferred by subsection (1), enter any dwelling-house or any building, park, garden, pleasure ground or other land used for the amenity or convenience of a dwelling-house except with the consent of the occupier.

(3) No excavation shall be made under the power conferred by subsection (1) except with the consent of every person whose consent to the making of the excavation would, apart from that subsection, be required.

(4) Any power of entry under this section shall be construed as including power for any person entering any land in exercise of the power of entry to take with him any assistance or equipment reasonably required for the purpose to which his entry relates and to do there anything reasonably necessary for carrying out that purpose.

(5) Without prejudice to subsection (4), where a person enters any land in exercise of any power of entry under this section for the purpose of carrying out any archaeological investigation or examination of the land, he may take and remove such samples of any description as appear to him to be reasonably required for the purpose of archaeological analysis.

(6) Where a person enters any land in exercise of any power of entry under this section for the purpose of carrying out any archaeological investigation or examination of the land, he may take temporary custody of any object of archaeological or historical interest discovered during the course of the excavations carried out for that purpose, and remove it from its site for the purpose of examining, testing, treating, recording or preserving it.

(7) The Board or other person by or on whose behalf the power of entry was exercised may not retain the object without the consent of the owner beyond such period as may be reasonably required for the purpose of examining and recording it and carrying out any test or treatment which appears to the Board or to that person to be desirable for the purpose of archaeological investigation or analysis or with a view to restoring or preserving the object.

(8) Nothing in this section shall affect any right of the Government in relation to treasure trove.

(9) Any person who wilfully obstructs or hinders any person in the exercise of the powers conferred by this section shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding one year or to both.

(10) For the purposes of this section —

"ancient monument" means any monument which, in the opinion of the Board, is of public interest by reason of the historic, architectural, traditional, artistic or archaeological interest attaching to it;

"monument" means —

(a) any building, structure or work, whether above or below the surface of the land, and any cave or excavation;

(b) any site comprising the remains of any such building, structure or work or of any cave or excavation; and

(c) any site comprising, or comprising the remains of, any vehicle, vessel, aircraft or other movable structure or part thereof which neither constitutes nor forms part of any work which is a monument within paragraph (a),

and any machinery attached to a monument shall be regarded as part of the monument if it could not be detached without being dismantled.

(11) For the purposes of this section, "archaeological investigation" means any investigation of any land, objects or other material for the purpose of obtaining and recording any information of archaeological or historical interest and includes in the case of an archaeological investigation of any land —

(a) any investigation for the purpose of discovering and revealing and (where appropriate) recovering and removing any objects or other material of archaeological or historical interest situated in, on or under the land; and

(b) examining, testing, treating, recording and preserving any such objects or material discovered during the course of any excavation or inspection carried out for the purposes of any such investigation.

(12) For the purposes of this section, an archaeological examination of any land means any examination or inspection of the land (including any buildings or other structures thereon) for the purpose of obtaining and recording any information of archaeological or historical interest.

Board's symbol.

47. —(1) The Board shall have the exclusive right to the use of such symbol or representation as it may select or devise and thereafter display or exhibit in connection with its activities or affairs.
(2) A person who, without the permission of the Board, uses a symbol or representation identical with that of the Board or which so resembles the Board's symbol or representation as to deceive or cause confusion, or to be likely to deceive or cause confusion, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding one year or to both.

Immunity of Board and its employees, etc.

48. No suit or other legal proceedings shall lie against the Board, any member, officer or employee of the Board or other person acting under the direction of the Board for anything which is in good faith done or intended to be done in the execution or purported execution of this Act.

Regulations.

49. —(1) The Board may, with the approval of the Minister, make regulations for any matter which may be prescribed under this Act and generally for the better carrying out of the objects and purposes of this Act.
(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), the regulations may —
(a) provide for the use, custody, preservation, reproduction, removal, destruction and disposal of the objects, public records and other documents under this Act;
(b) provide for regulating the conduct of persons on any land or building owned by, or under the control of, the Board;
(c) provide for regulating the taking of oral history recordings and transcripts;
(d) prescribe the forms, fees or registers for the purposes this Act; and
(e) provide for the exemption from the payment, in whole or in part, of any fee under this Act.

Transitional provisions.

50. —(1) Any scheme, contract, document, certificate, licence, permission or resolution prepared, made, granted or approved under the repealed National Archives and Records Centre Act shall, so far as it is not inconsistent with the provisions of this Act, continue and be deemed to have been prepared, made, granted or approved under this Act.
(2) Any subsidiary legislation made under the repealed National Archives and Records Centre Act and in force immediately before 1st August 1993 shall, so far as it is not inconsistent with the provisions of this Act, continue in force as if made under this Act until it is revoked or repealed by subsidiary legislation made under this Act.

พระราชบัญญัติ

หอสมุดแห่งชาติ

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยหอสมุดแห่งชาติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“หอ” หมายความว่า หอสมุดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“หอสมุด” หมายความว่า ห้องสมุดหรือสถานที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมิได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพยากรสารสนเทศ” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นวัสดุที่มีการบันทึกข้อมูลข่าวสารความรู้ ความคิด ประสบการณ์ โดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ รูปภาพ เสียง รหัส หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงเอกสารโบราณ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ แถบเสียง แผ่นเสียง วัสดุย่อย ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เอกสารโบราณ” หมายความว่า กระดาษ ใบลาน ผ้า แผ่นหนัง หรือวัตถุอื่นใด ที่มีรูปอักษรเขียนหรือจารึกไว้บนวัตถุด้วยอักษรและภาษาโบราณ

“คลังพิสูจน์” หมายความว่า สถานที่เก็บทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับมาตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นและหอสมุดแห่งชาติได้แยกเก็บหนังสือส่วนนี้ไว้บริการเพื่อเป็นเอกสารใช้อ้างอิงตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของหน่วยราชการ หน่วยงาน และประชาชน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการหอ

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหอ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหอ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีรักษาราชการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาราชการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

หอสมุดแห่งชาติและอำนาจหน้าที่

มาตรา ๕ ให้หอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม คลังพิสูจน์ และเป็นแหล่งรวบรวม เก็บรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรทางปัญญา หรือภูมิปัญญาของชาติ เอกสารโบราณ ทรัพยากรสารสนเทศ และสิ่งพิมพ์ที่ได้รับตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น รวมทั้งการบริหารจัดการ จัดระบบ จัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ ให้บริการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า บริการจัดทำสำเนา ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา ๖ หอสมุดแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นหอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งการยุบเลิกหอสมุดแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗ ให้หอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดหา รวบรวม จัดเก็บ สงวนรักษา อนุรักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศ ที่จัดทำและพิมพ์ในประเทศและต่างประเทศ ที่แสดงถึงมรดกทางภูมิปัญญา วรรณกรรม และวัฒนธรรมของชาติ

(๒) ดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับประเทศไทยที่ได้จัดพิมพ์ หรือผลิตหรือมีอยู่ในต่างประเทศ

(๓) ให้เป็นคลังเพื่อเก็บรักษาและสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศ

(๔) เป็นศูนย์กลางในการจัดทำและรวบรวมบรรณานุกรมแห่งชาติ และสำรวจแหล่งข้อมูล

เอกสารโบราณ

(๕) วิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ ทำรายการ และฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึง ทรัพยากรสารสนเทศ และเชื่อมโยงกับเครือข่ายหอสมุดในประเทศและต่างประเทศ

(๖) ให้บริการแก่ประชาชนและสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างทั่วถึง

(๗) ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ

(๘) ทำหน้าที่รับรองทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในคลังพิสูจน์ เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงตาม

กฎหมาย

(๙) จัดฝึกอบรม ให้คำปรึกษาแนะนำวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ให้แก่บุคลากรหอสมุดอื่น ๆ และผู้สนใจ

(๑๐) เป็นสถานที่ให้บริการ เชื่อมโยงข้อมูลแก่หอสมุดที่เข้ามาเป็นเครือข่ายกับหอสมุดแห่งชาติ

หมวด ๒

คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกรุงเทพมหานคร และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ

(๔) นายกษัตริย์หอสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นายกษัตริย์ผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย นายกษัตริย์การพิมพ์ไทย ผู้แทนหอสมุดจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน จำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและเอกชนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมศิลปากรเป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดศิลปากร เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๕) ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๓) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้านบริหารจัดการ ด้านอนุรักษ์ และด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนด้านละหนึ่งคน
- (๔) เป็นผู้มีความดีคุณธรรมและจริยธรรม
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง
- (๖) ไม่เป็นผู้มีประวัติเสื่อมเสีย ในเรื่องการจัดพิมพ์ และการจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศ

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่มีการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น หรือแทนตำแหน่งว่างให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มขึ้น หรือ แทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งตามวาระที่เหลือ

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ขาดคุณสมบัติตาม มาตรา ๙
- (๖) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย
- (๗) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ กรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำ หน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการผู้ใดมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการส่วนตัวในเรื่องใด ไม่มีสิทธิเข้าร่วมพิจารณาและออกเสียงลงคะแนนในเรื่องนั้น

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสองครั้ง

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะ ให้ความเห็น หรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยหอ

(๒) เสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารงานเพื่อการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานสารสนเทศทางวิชาการ

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามผลการดำเนินงานด้านหอสมุดแห่งชาติ และงานด้านสารสนเทศแห่งชาติ

(๔) สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ และการใช้หอสมุด

(๕) กำหนดให้มีมาตรฐานเพื่อการฝึกอบรมบุคลากรด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

(๖) เชิญบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารและหลักฐาน หรือวัตถุอื่นใดมาประกอบการพิจารณาได้

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด ๓

การบริหารจัดการหอสมุดแห่งชาติและการให้บริการ

มาตรา ๑๔ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณาตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ต้องส่งสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักรจำนวนไม่น้อยกว่าสองเล่มหรือสองฉบับ แล้วแต่กรณี ให้แก่สำนักหอสมุดแห่งชาติภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่พิมพ์เสร็จหรือวันที่ออกโฆษณา โดยไม่คิดราคาและค่าส่ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งสิ่งพิมพ์ตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๕ ผู้ผลิตวีดิทัศน์ ซีดีรอม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัสดุบันทึกเสียง फिल्मบันทึกภาพ ไมโครฟิล์ม หรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักรต้อง

ส่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแต่ละรายการจำนวนไม่น้อยกว่าสองหน่วย ให้แก่สำนักหอสมุดแห่งชาติภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผลิตเสร็จหรือวันที่ออกโฆษณา โดยไม่คิดราคาและค่าส่ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ให้สำนักหอสมุดแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการออกเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ หรือวารสาร เพื่อจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ

ผู้ใดจะขอออกเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ หรือวารสาร จากสำนักหอสมุด ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ผู้ใดประสงค์จะเข้าใช้บริการในหอสมุดแห่งชาติ การขอใช้สถานที่ในสังกัดหอสมุดแห่งชาติ การทำสำเนาทรัพยากรสารสนเทศ และหนังสือหายากที่เก็บรักษาไว้ในหอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งการขอใช้บริการอื่นตามหน้าที่ของกรมศิลปากร ให้เป็นไปหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีการขอใช้บริการทำสำเนา หรือการขอใช้สถานที่ในสังกัดหอสมุดแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ผู้ขอใช้ต้องชำระค่าบริการตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการจัดหา รวบรวม เก็บรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ เอกสารโบราณ และหนังสือหายาก ไว้เป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ เอกสารโบราณ และหนังสือหายากนั้นไว้ได้

มาตรา ๑๙ ให้หอสมุดแห่งชาติเก็บรักษา ทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกว่ามีความสำคัญระดับชาติ

หมวด ๔

กองทุนหอสมุดแห่งชาติ

มาตรา ๒๐ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนหอสมุดแห่งชาติ” ในกรมศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกิจการหอสมุด

มาตรา ๒๑ กองทุนหอสมุดแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
(๓) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
(๔) เงินค่าบริการ เงินค่าใช้จ่าย หรือเงินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้
(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
(๖) เงินดอกเบี้ย หรือผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากกองทุน หรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย หรือโดยนิติกรรมอื่น

(๗) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน
(๘) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาล ต่างประเทศ หรือองค์กรต่างประเทศ

เงินหรือทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้ส่งเข้ากองทุน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๒ ให้มีคณะกรรมการกองทุนคณะหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมศิลปากรเป็น ประธาน รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีกรมศิลปากรมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนสำนัก งบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งอธิบดีกรมศิลปากรแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญในงานด้าน บรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ ด้านภาษาเอกสารและหนังสือ ด้านบริหารจัดการ ด้าน ศิลปวัฒนธรรม และด้านกฎหมายไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติเป็น กรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มคลังและพัสดุ สำนักงานเลขานุการกรม กรมศิลปากร เป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับกับการ ดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการกองทุน และการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๒) พิจารณาแผนการใช้จ่ายกองทุน
- (๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด

(๔) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินกองทุน

(๕) พิจารณาอนุมัติการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ เอกสารโบราณ และหนังสือหายาก

มาตรา ๒๕ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๖ ผู้บริจาคเงิน หรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนมีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับเงิน หรือทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๗ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และผู้ผลิต ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือนปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๘ ผู้ใดซ่อนเร้น ครอบครอง จำหน่าย เอาไปเสีย รับซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรา ๑๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการทำผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำไปเพื่อการค้า ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๙ ให้บรรดาหอ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นหอสมุดแห่งชาติ ที่ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

1. ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร. วิญญูชน. 2543

บทความ

1. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 24 วันศุกร์ที่ 5- พุธที่ 11 พฤศจิกายน 2547
2. ส่องหนึ่งศตวรรษ "หอสมุดแห่งชาติ". หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

เว็บไซต์

1. ข้อมูลโครงสร้างสำนักหอสมุดแห่งชาติ http://www.nlt.go.th/th_organize_detail.htm#h2
2. บทบาทและหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ http://www.nlt.go.th/th_duty.htm
3. ร่าง พรบ. หอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ... <http://www.lawamendment.go.th/m-culture/>
4. ศูนย์ประสานงานสารนิเทศสาขาเศรษฐศาสตร์ ในระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ <http://www.bot.or.th/BOTWEBSITE+Thai/BankAtWork/AboutTheBOT/Organize/LibraryAndArchives/EconCenter/AboutEconCenter/>

ภาษาอังกฤษ

หนังสือ

1. Legal Deposit; Preserving Singapore published heritage. National Library Board. Singapore. 2006
2. Legal Lee Kong Chian Reference Library. National Library Board, Singapore. 2005 Deposit; Preserving Singapore published heritage. National Library Board. Singapore, 2006
3. Library 2000 Review Committee. (1994). Library 2000: Investing in a learning nation: Report of the Library 2000 Review Committee. Singapore. Singapore National Printer Publishers
4. Library 2010 Report. National Library Board. Singapore. 2006
5. National Library Annual Report 2004/2005 Chief Executive's Message "When the National Library Board was formed in 1995, the objective as set out in the Library 2000 blueprint was to revamp the library system in Singapore to make it more accessible, usable and attractive to Singaporeans"
6. National Library Board. (2005). Library 2010: Libraries for life, Knowledge for success. Singapore: Singapore National Printer Publishers

บทความ

1. Ang Seow Leng. National Library of Singapore Reopens in July with new Lee Kong Chian Reference Library. CDNLAO Newsletter. No. 53. 2005
2. How Libraries can contribute to a knowledge-based economy. Library 2010: libraries for life, knowledge for success. National Library Board. Singapore. 2005
3. Lin Yuping. National Library Board. Nanyang Technological University. Singapore. 2004
4. R Ramachandra, The "national" role of the National Library Board of Singapore, 65th IFLA Council and General Conference, Bangkok, 1998

เว็บไซต์

1. International Federation of Library Associations and Institutions, National Library Section <http://www.ifla.org/VII/s1/index.htm>
2. National Library Board - Regulatory Services – Cataloging in Publication: CIP http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal? nfpb=true&portlet_16_1 actionOverride=/IBMS/regulatoryServices/regulatoryDisplay& windowLabel=portlet_16_1&portlet_16_1commonBrudCrum=Cataloguing-in-Publication&portlet_16_1param=Cataloguing-in-Publication& pageLabel=Regulatory
3. National Library Board - Regulatory Services – ISSN National Center http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal? nfpb=true&portlet_10_5 actionOverride=%2FIBMS%2Fservices%2FservicesHandler%2Fregulatory& windowLabel=portlet_10_5&portlet_10_5commonBrudCrum=ISSN+National+Centre&portlet_10_5param=ISSN+National+Centre& pageLabel=Regulatory
4. National Library Board - Regulatory Services – ISBN Agency http://www.nlb.gov.sg/CPMS.portal? nfpb=true&portlet_10_5 actionOverride=%2FIBMS%2Fservices%2FservicesHandler%2Fregulatory& windowLabel=portlet_10_5&portlet_10_5commonBrudCrum=ISBN+Agency&portlet_10_5param=ISBN+Agency& pageLabel=Regulatory
5. OCLC Adds Singapore National Union Catalogue to WorldCat. Online Computer Library Center, Press Release. January 2003 <http://www.oclc.org/news/releases/20030106.htm>

